

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1084**

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΔΟΥΦΕΞΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ 8ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ Β' Π. ΑΘΗΝΩΝ

Η

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΡΙΤΗ

*Γραμμάτιο - Συμπληρωματικό
157
47*

148

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΔΗΜ. ΤΖΑΚΑ ΚΑΙ ΣΤΕΦ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Λεωφόρος Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 65

Έτος Ιδρύσεως 1876

ΑΘΗΝΑΙ 1946

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7 67 14
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΔΟΥΦΕΞΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ 8ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ Β' Π. ΑΘΗΝΩΝ

Δουφεξής (Εταιρ.)

Η 9 69 Π Δ Β

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΡΙΤΗ

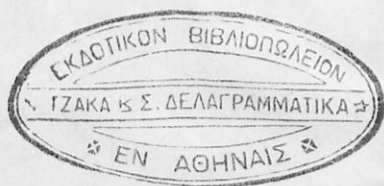

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜ. ΤΖΑΚΑ ΚΑΙ ΣΤΕΦ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
Λεωφόρος Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 65
Έτος Ιδρύσεως 1876
ΑΘΗΝΑΙ 1946

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

802
ΕΛΣ
ΕΤΡΑ
1084

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴ σφραγίδα τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.

Handwritten signature or scribble, possibly reading 'Γ. ΓΖΑΚΑ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στὴν Πατρίδα μας τὴν Ἑλλάδα τὴν παλαιὰ ἐποχὴ ἑκατοκοῦσαν διύφοροι λαοί. Οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι ἦσαν ἀμόρφωτοι. Ἐμπεταχειρίζοντο ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα καμωμένα ἀπὸ πέτρα. Ἡ ἐποχὴ ἐκεῖνη ἦτο ἡ λιθίνη ἐποχὴ.

Οἱ Πελασγοί.

Ἦστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια ἦλθαν οἱ Πελασγοί. Αὐτοὶ ἦσαν περισσότερο μορφωμένοι καὶ ἐγνώριζαν τὸν χαλκόν. Ἐκατάλαβαν πολλὰ μέρη καὶ ἀνάγκασαν τοὺς παλαιοὺς κατοίκους νὰ φύγουν. Ἐκτίσαν πόλεις καὶ γιὰ νὰ προφυλάγωνται ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἐκτίζαν γύρω - γύρω ὑψηλὰ τεῖχη μὲ πέτρες μεγάλες. Τὰ τεῖχη αὐτὰ λέγονται *Πελασγικὰ τεῖχη* καὶ πολλὰ σώζονται καὶ σήμερα.

Οἱ Ἕλληνες.

Ἦστερα ἀπὸ τοὺς Πελασγοὺς ἐκατέβηκε ἀπὸ τὶς βορινὲς χώρες ἓνας λαὸς πολεμικός. Δὲν ἐκατέβηκαν ὅλοι μαζί, οὔτε καὶ τὴν ἴδια ἐποχὴ. Ἐκατέβηκαν ὁμάδες - ὁμάδες καὶ σὲ διάφορες ἐποχές. Αὐτοὶ ἐκατάλαβαν τὴν πατρίδα μας, τὴν ὁποῖαν ὠνόμασαν *Ἑλλάδα*. καὶ αὐτοὶ ὠνομάσθησαν *Ἕλληνες* γιὰτὶ ἐκατάγοντο ἀπὸ τὸ παιδί τοῦ Δευκαλίωνα τὸν Ἕλληνα. Πρῶτοι ἐκατέβηκαν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ ὕστερα οἱ Δωριεῖς.

Οἱ Δωριεῖς ἦσαν πολὺ πολεμικοί. Ἦρθαν καὶ ἐκατάλαβαν τὸ μέρος ποὺ εἶναι ἀνάμεσα στὰ ὄρη Παρνασσὸ καὶ Οἶτη. Ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν πολλοὶ καὶ ὁ τόπος στενὸς καὶ πτωχὸς ἐξεχύθησαν ἀπὸ διαφόρους δρόμους καὶ ἦλθαν στὴν Πελοπόννησο. Ἐκατάλαβαν τὰ πρὸ πλούσια καὶ εὐφορα μέρη, δηλαδὴ τὴν Ἀργολίδα, τὴ Μεσσηνία καὶ τὴ Λακωνική.

Οἱ Δωριεῖς ἔφεραν μεγάλη ἀναστάτωση στοὺς παλαιούς κατοίκους. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔγιναν δοῦλοι καὶ ἄλλοι ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν σὲ ξένα μέρη.

Ἑλληνικὲς φυλές.

Οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐκατέβηκαν σὲ διάφορες ἐποχές, εἶχαν διαιρεθῆ σὲ τέσσαρες φυλές πού κάθε μιὰ εἶχε καὶ δικό της ὄνομα. Ἐλέγοντο *Ἀχαιοί*, *Ἴωνες*, *Δωριεῖς* καὶ *Αἰολεῖς*. Καὶ οἱ τέσσαρες αὐτὲς φυλές εἶχαν συγγένεια μεταξύ των καὶ μιλοῦσαν τὴν ἴδια γλῶσσα μὲ μερικὲς μικρὲς διαφορές, ὅπως καὶ σήμερα ἡ γλῶσσα μας ἔχει μικρὲς διαφορές. Γι' αὐτὸ εὐκόλα καταλαβαίνουμε καὶ σήμερα ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ Πελοποννησίου, τοὺς Νησιώτες, τοὺς Θεσσαλοὺς κλπ.

Ἑλληνικὰ κράτη.

Ἡ Ἑλλάδα τὴν παλαιὰ ἐποχὴ δὲν ἀποτελοῦσε ἓνα κράτος ὅπως σήμερα. Κάθε πόλις μὲ τὴν περιοχὴ τῆς ἀποτελοῦσε δικό της βασιλεῖο μὲ δικό της βασιλιά, δικούς της νόμους κτλ. Αὐτὸ τὸ εἶδαμε στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο πού κάθε πόλις εἶχε δικό της βασιλιά.

Μὲ ὅλα αὐτὰ οἱ Ἕλληνες ἐπίστευαν πὼς ἦσαν ἓνα ἔθνος. Τοὺς ἄλλους λαοὺς, πού δὲν ἦσαν Ἕλληνες τοὺς ὠνόμαζαν *βαρβάρους*.

Ἑλληνικὲς ἀποικίαι.

Εἶπαμε παραπάνω ὅτι, καὶ ὅταν ἐκατέβηκαν στὴν Ἑλλάδα οἱ Πελασγοὶ καὶ ἀργότερα οἱ βόρειοι λαοὶ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς παλαιούς κατοίκους ἔγιναν δοῦλοι καὶ ἄλλοι ἔφυγαν καὶ ἐπῆγαν σὲ ἄλλα μέρη.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπῆγαν στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐκεῖ ἔκτισαν χωριὰ καὶ πόλεις.

Ἄργότερα ὅμως καὶ οἱ κατακτηταὶ Δωριεῖς ἔκαμαν τὸ ἴδιο. Ἐπειδὴ ἐπλήθυναν καὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ζήσουν στὸ στενὸ αὐτὸ μέρος μετανάστευσαν σὲ ἄλλα μέρη. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μετανάστευσαν καὶ χάριν τοῦ ἐμπορίου ἢ γιὰ νὰ βροῦν μέρος καλύτερο.

Πρώτοι οί 'Αχαιοί ἐπήγαν καί ἐκατάλαβαν τὰ νησιά Λέσβο καί Τένεδο καί τὰ βόρεια παράλια τῆς Μικρᾶς 'Ασίας. Ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ καί ἐπειδὴ ἦσαν μαζεύματα ἀπὸ διαφόρους λαοὺς ὀνομάσθησαν *Αἰολεῖς* καί οἱ ἀποικίες των *Αἰολικές*.

Οἱ Ἴωνες ἐγκαταστάθηκαν στὴ Χίο καί Σάμο καί ἔκαμαν τὶς *Ἴωνικές* ἀποικίες. Τελευταῖοι οἱ Δωριεῖς ἐκατάλαβαν τὴ Ρόδο καί Κῶ καί ἔκαμαν τὶς Δωρικὲς ἀποικίες.

Δεύτερος Ἑλληνικὸς ἀποικισμὸς.

Κατὰ τὸ 800 π. Χ. ἐπλήθυναν οἱ Ἕλληνες καί δὲν μποροῦσαν νὰ ζήσουν στὴν Ἑλλάδα. Ἐκατάλαβαν ἀκόμη ὅτι θὰ ὠφελοῦντο πολὺ ἂν ἔκαμαν ἐμπόριον μὲ ξένους λαοὺς. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς χιλιάδες Ἕλληνες ἐξεχύθησαν καί ἐκατάλαβαν τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τοῦ Ἑλλησπόντου καί τῆς Μαύρης Θάλασσας. Ἄλλοι πάλιν ἐπήγαν καί ἐγκαταστάθηκαν στὰ βορινὰ ἀκρογιάλια τῆς Ἀφρικῆς. Πολλοὶ ἐπήγαν στὴ Σικελία καί Νότιο Ἰταλία καί ἔκτισαν πολλὰ ἀποικίες.

Τόσες πολλὰ ἦσαν οἱ Ἑλληνικὲς ἀποικίες στὰ Νότια τῆς Ἰταλίας πού ἡ χώρα ἐκείνη ὀνομάσθηκε Μεγάλη Ἑλλάδα.

Ἐθνικὴ ἐνότητα τῶν Ἑλλήνων.

Εἶπαμε ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἀποτελεῖτο ἀπὸ πολλὰ βασίλεια. Τὰ βασίλεια αὐτὰ πολλὰς φορὲς ἔκαναν πολέμους μεταξύ των γιὰ νὰ λύνουν τὶς διαφορὰς πού εἶχαν. Ἀργότερα θὰ ἴδοιμε πὼς οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαμαν πολλὰς φορὲς πόλεμο μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες, τοὺς Θηβαῖους κτλ. Μὲ ὅλα αὐτὰ ὅμως εἶχαν καί πράγματα πού τοὺς ἔνωσαν μεταξύ των καί αὐτὰ ἦσαν ἡ ἴδια καταγωγὴ, ἡ ἴδια γλῶσσα καί θρησκεία καί οἱ ἴδιες συνήθειες.

Ἡ πίστις στὴν ἴδια καταγωγὴ τοὺς ἔκαμε νὰ πιστεύουν ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἑλλήνα τοῦ παιδιοῦ τοῦ Δευκαλῶνα.

Ἡ γλῶσσα των ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ πολὺ μικρὰς διαφορὰς ὅπως καί σήμερα. Ἡ θρησκεία ἦτο ἡ ἴδια. Ὅλες οἱ φυλὲς ἐπίστευαν στοὺς δώδεκα θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα ἔκαμαν σὲ κοινούς βωμοὺς.

Οἱ Ἕλληνες εἶχαν καί *μάντις*. Αὐτοὶ ἦσαν ἄνθρωποι θεόπνευστοι καί ἐπρόλεγαν στοὺς ἀνθρώπους πού τοὺς ἐρωτοῦσαν

τῆ θέληση τῶν θεῶν. Ἐμάντευαν δὲ τῆ θέληση τῶν θεῶν ἀπὸ διάφορα φυσικὰ φαινόμενα, π. χ. ἀπὸ τοὺς σεισμούς, ἀπὸ τὴν ἔκλειψι τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φεγγαριοῦ, ἀπὸ τὸν καπνὸ ποῦ ἔβγαине ὅταν ἐθυσίαζαν κτλ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς μάντεις εἶχαν καὶ τὰ *μαντεῖα*, τὰ ὁποῖα ἔνωναν τοὺς Ἕλληνας. Εἰς αὐτὰ ἐπήγαιναν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐρωτοῦσαν νὰ μάθουν τὴ θέλησι τῶν θεῶν.

Ἐκεῖνα ὅμως ποῦ ἔνωσε περισσότερο τοὺς Ἕλληνες μετὰ τῶν ἦσαν τὰ κοινὰ πανηγύρια. Πολὺ συχνὰ ἐμαζεύοντο σὲ ὠρισμένα μέρη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκεῖ ὅλοι μαζὶ ἐπανηγύριζαν, ἔκαναν θυσίαις στοὺς θεοὺς, καὶ οἱ ἀγωνιστὰὶ ἔκαναν διάφορα ἀγωνίσματα. Ὅταν ἐγίνοντο αὐτὰ τὰ πανηγύρια ἐβασίλευε σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα εἰρήνη καὶ ἡσυχία. Καὶ ἂν ἀκόμη ἐτύχαινε νὰ ἔχουν πόλεμο μετὰ τῶν δύο βασιλείαι, ἦσαν ὑποχρεωμένα νὰ σταματήσουν ὡς ὅτιου τελειώσουν οἱ ἑορτὲς αὐτές.

Τέσσαρες ἦσαν οἱ σπουδαιότερες ἑορτὲς :

Τὰ *Ὀλύμπια*, ποῦ ἐγίνοντο στὴν Ὀλυμπία τῆς Ἡλείας, πρὸς τιμὴν τοῦ Δία.

Τὰ *Πύθια*, ποῦ ἐγίνοντο στοὺς Δελφοὺς γιὰ τιμὴ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα.

Τὰ *Ἴσθμια*, ποῦ ἐγίνοντο στὸν Ἴσθμὸ τῆς Κορίνθου γιὰ τιμὴ ποῦ Ποσειδῶνα.

Τὰ *Νέμεα*, ποῦ ἐγίνοντο στὴ Νεμέα τῆς Ἀργολίδος γιὰ τιμὴ πάλιν τοῦ Δία.

Τὰ μαντεῖα.

Τὰ μαντεῖα ἦσαν τόποι ἱεροί. Εἰς αὐτὰ ἐπήγαιναν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐρωτοῦσαν γιὰ πράγματα μέλλοντα. Ὅταν μίᾳ πόλιν ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ πόλεμο μὲ ἄλλη, πρὶν ἀρχίσῃ ἔστελλε ἄνθρώπους νὰ ἐρωτήσουν, ἂν πρέπει νὰ κάμουν τὸν πόλεμο ἢ ὄχι. Τίποτε σπουδαῖο δὲν ἔκαναν οἱ Ἕλληνες, ἂν δὲν ἐρωτοῦσαν τὸ μαντεῖο.

Μὰ πῶς ἔπαιρναν τὴν ἀπάντησι;

Στὸ μαντεῖο ἦτο μίᾳ γυναῖκα ποῦ τὴν ἔλεγαν *ἱέρεια* ἢ *Πυθία*. Αὐτὴ ἔπρεπε πρῶτα νὰ νηστεύσῃ καὶ νὰ καθαρῖσθῃ. Ἐπειτα ἀνέβρινε σὲ ἓνα τρίποδα ποῦ ἦτο τοποθετημένος ἐπάνω ἀπὸ

ένα χάσμα. Κάτω στο χάσμα ἔκαιαν διάφορα θυμιάματα. Ἀπὸ τὸν καπνὸ ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ αὐτὰ ἐζαλιζέτο ἡ *Πυθία* καὶ ἄρχιζε νὰ βγάξῃ διάφορες ἀσυνάρτητες λέξεις.

Τὶς λέξεις αὐτὲς τὶς ἐκατάγραφαν οἱ ἱερεῖς ποὺ ἐστέκοντο πλησίον στὴν Πυθία.

Οἱ ἱερεῖς, ποὺ ἦσαν ἄνθρωποι σοφοί, ἔβαζον κατόπιν τὶς λέξεις αὐτὲς στὴ σειρὰ καὶ ἔκαμναν τὴν ἀπάντησι τὴν ὁποία ἐδίδαν. Ἡ ἀπάντησι αὐτὴ ἐλέγετο *χρησμός*. Οἱ ἀπαντήσεις πολλὲς φορὲς δὲν ἦσαν σαφεῖς ἀλλὰ ἐξηγοῦντο κατὰ διαφόρους τρόπους, γι' αὐτὸ πάντοτε ὁ *χρησμός* ἔβγαινε ἀληθινός.

Δυὸ ἦσαν τὰ σπουδαιότερα μαντεῖα Τὸ μαντεῖο τῆς Δωδώνης στὴν Ἠπειρὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Δία, καὶ τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνα. Τὸ σπουδαιότερο ἀπ' αὐτὰ ἦτο τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν, στὸ ὁποῖο κάθε χρόνο χιλιάδες ἄνθρωποι ἐπήγαιναν γιὰ νὰ ἐρωτήσουν. Ἔτσι τὸ μαντεῖο εἶχε γίνῃ σπουδαῖο ἐθνικὸ κέντρο.

Οἱ ἀμφικτιονίες.

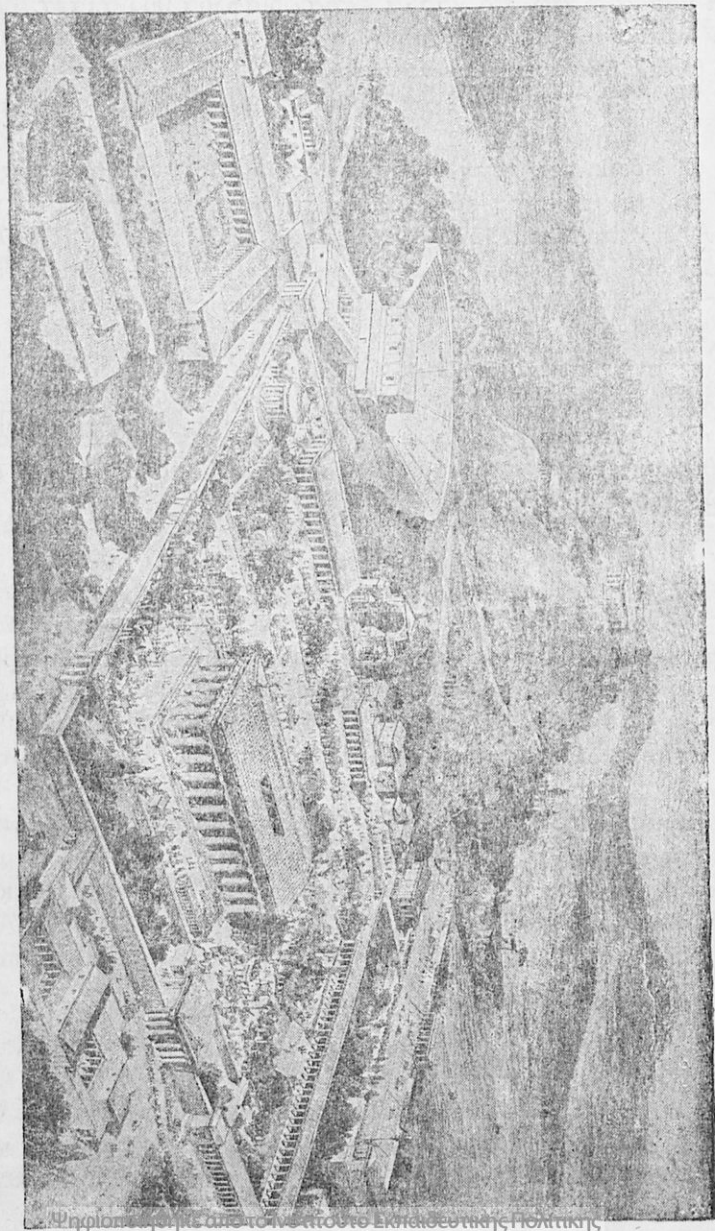
Ἄλλο σπουδαῖο ἐθνικὸ κέντρο ἦσαν οἱ ἀμφικτιονίες. Αὐταὶ ἦσαν συνέδρια τῶν γειτονικῶν πόλεων ποὺ ἐσυναθροίζοντο σὲ ἓνα κοινὸ ἱερό, ὅταν τοῦτο ἐώρταζε. Ἐκεῖ δὲν ἐώρταζαν μόνον τὴν ἐορτὴν, ἀλλὰ ἔλυναν καὶ τὶς διαφορὰς τῶν εἰρηνικῶν σὰν καλοὶ γείτονες. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔκαμναν πολιτικούς συλλόγους ποὺ τοὺς ἔλεγαν *ἀμφικτιονίες*.

Τὴν παλαιὰ ἐποχὴ ἦσαν πολλὲς ἀμφικτιονίες, μὰ ἡ σπουδαιότερα ἀπὸ ὅλες ἦτο ἡ ἀμφικτιονία ποὺ εἶχε κέντρο τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν. Σὲ αὐτὴ ἐλάβαιναν μέρος δέκα λαοί. Ὁ κάθε λαὸς ἔστειλε δυὸ ἀντιπροσώπους, ἓνα γιὰ τὶς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις ποὺ τὸν ἔλεγαν *Ἱερομνήμονα*, καὶ ἓνα γιὰ τὶς πολιτικὰς ποὺ τὸν ἔλεγαν *Πυλαγόρα*.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες.

Εἶπαμε ὅτι στὴν Ὀλυμπία ἐγίνοντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Δία. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἐγίνοντο κάθε τέσσαρα χρόνια μέσα στὸ ἱερὸ ἄλσος ὅπου ἦσαν ναοὶ τοῦ Δία καὶ ἄλλων θεῶν, πολλὰ

Παλαιόν Ολυμπία. Η.

ἀγάλματα ἥρώων καὶ στάδιο ὅμοιο μὲ τὸ στάδιο ποῦ εἶναι στὴν Ἀθήνα τώρα.

Κάθε λοιπὸν 4 χρόνια ἐμαζεύοντο στὴν Ὀλυμπία Ἕλληνες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἔκαναν μαζί τὴ λατρεία στὸν μεγάλο θεὸ Δία. Οἱ ἑορτὲς αὐτὲς ἐκρατοῦσαν 5 ἡμέρες.

Τὴν πρώτη ἡμέρα ἔκαναν θυσία στὸν Δία. Τὴν δευτέρα ἡμέρα ἐπήγαιναν στὸ στάδιο. Μόλις ἀνέτελλε ὁ ἥλιος οἱ σάλπιγγες ἐσήμαιναν καὶ ὅλοι ἐπήγαιναν στὸ στάδιο νὰ πάρουν τὶς θέσεις των.

Πρῶτο ἀγώνισμα ἦταν ὁ δρόμος, ὁ ὁποῖος στὴν ἀρχὴ ἦτο ἀπλός, δηλαδὴ ἔτρεχαν οἱ ἀγωνισταὶ ὀλόγυρα τὸ στάδιο μιὰ φορά. Κατόπιν ἔτρεχαν δύο καὶ πολὺ ἀργότερα πεοισσότερες φορές. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δρόμο ἐγίνοντο καὶ ἄλλα ἀγωνίσματα, τὸ *πήδημα*, τὸ *ἀκόντιο*, ὁ *δίσκος* καὶ ἡ *πάλη*. Πολλὲς φορές τὸ πάλημα ἐγίνετο μὲ πυγμαχία καὶ τότε ἐλέγετο *παγκράτι*. Ὅποιος ἀπὸ τοὺς νικητὲς ἐκέρδιζε καὶ στὰ πέντε ἀγωνίσματα, ἐλέγετο νικητὴς στὸ *πένταθλο*.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες ποῦ ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι ἐγίνοντο καὶ ἀγῶνες μὲ ἵππους καὶ ἄρματα. Οἱ ἀγῶνες τῶν ἵππων ἐλέγοντο *ἵπποδρομίαι* καὶ τῶν ἀρμάτων *ἀρματαδρομίαι*.

Ἐπειτα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς ἐγίνοντο καὶ *πνευματικοὶ ἀγῶνες*.

Οἱ ποιητὰὶ ἀπάγγελαν διάφορα ποιήματα οἱ μουσικοὶ ἔπαιζαν διάφορα ἔργα καὶ οἱ σοφοὶ ἐδιάβαζαν τὰ ἰδικὰ των ἔργα.

Τὴν τελευταία ἡμέρα ἐμοίραζαν τὰ βραβεῖα στοὺς νικητὲς. Τὰ βραβεῖα ἦσαν κλαδιὰ ἀπὸ τὴν ἀγριελιά τῆς Ἀλτῆς.

Ἐνα παιδί, τοῦ ὁποῖου ἐζοῦσαν οἱ δύο γονεῖς, ἔκοβε μὲ χρυσὸ μαχαιράκι κλαδιὰ ἀπὸ τὴν ἀγριελιά καὶ τὰ ἔκαναν στεφάνια. Μὲ τὰ στεφάνια αὐτὰ ἐστεφάνωναν τοὺς νικητὲς. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀγωνίζοντο γιὰ χρήματα, ἀλλὰ γιὰ δόξα καὶ τιμὴ.

Ἐνας κήρυκας μὲ δυνατὴ φωνὴ ἐφώναζε μὲ τὴ σειρά τὸ ὄνομα τοῦ νικητῆ, τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του καὶ τῆς πατρίδας

Ἄρμα.

του καὶ ἐκεῖνος ἐπλησίαζε καὶ τὸν ἑστεφάνωναν, ἐνῶ ὁ κόσμος ἐζητωκραύγαζε.

Ὁ νικητὴς ἐλέγετο *ὄλυμπιονίκης*. Δὲν ἐδοξάζετο μόνον ὁ νικητὴς ἀλλὰ καὶ οἱ συγγενεῖς του καὶ ἡ *πατρίδα του*.

Ὅταν οἱ ὄλυμπιονίκαι ἐγύριζαν στὴν πατρίδα των, τοὺς ἐγίνετο μεγάλη ὑποδοχή. Πολλὲς φορές μάλιστα ἐκρήμιζαν καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως γιὰ νὰ μπῆ ὁ ὄλυμπιονίκης. Ἐκαναν τοῦτο οἱ Ἕλληνες γιατί ἐπίστευαν πὼς πόλις ποὺ ἔχει τέτοια παλληκάρια δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τείχη, Τείχη τῆς πόλεως εἶναι τὰ στήθη τῶν παλληκαριῶν της.

Οἱ ὄλυμπιονίκαι ποὺ ἐνικοῦσαν τρεῖς φορές εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ στήσουν τὸν ἀνδριάντα των μέσα στὴν Ἄλτη.

Η Σπάρτη.

Ἀνάμεσα στὰ δυὸ μεγάλα ὄρη τῆς Πελοποννήσου τὸν Ταῦγετο καὶ Πάρνωννα εἶναι ἡ πόλις Σπάρτη. Ἡ Σπάρτη ἦτο καὶ κατὰ τὴν ὄρχαία ἐποχή. Ὅταν οἱ Δωριεῖς ἐξεχύθησαν στὴν Πελοπόννησο ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτοὺς ἐκατάλαβε καὶ τὴν εὐφορο κοιλιάδα ποὺ ἦτο ἀνάμεσα στὰ δυὸ ὄρη Ταῦγετο καὶ Πάρνωννα. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς κατοικοὺς ἄρπαξαν τὰ ἔπλα καὶ ἀντιστάθηκαν ἐγίναν δοῦλοι καὶ ὠνομάσθησαν *εἰλωτες*. Οἱ ἄλλοι ποὺ δὲν τοὺς ἐπολέμησαν ἔμειναν ἐλεύθεροι. Ἐπέτρεψαν σὲ αὐτοὺς οἱ Δωριεῖς νὰ ἐργάζεται ὁ καθένας τὸ ἐπάγγελμά του καὶ νὰ κατοικοῦν γύρω στὴ Σπάρτη, γι' αὐτὸ ὠνομάσθησαν καὶ *περιόικοι*. Οἱ Δωριεῖς ὠνομάσθησαν Σπαρτιάται καὶ ἡ πόλις των Σπάρτη. Οἱ Σπαρτιάται, ποὺ ἦσαν πολὺ ὀλίγοι, ἐφοβοῦντο τοὺς περιόικους, μὰ περισσότερο τοὺς εἰλωτες, τοὺς ὁποίους καὶ ἔβαζαν νὰ καλλιεργοῦν τὰ κτήματά των.

Οἱ Δωριεῖς δὲν ἔκαναν καμμιά ἐργασία παρὰ μόνον ἐγυμνάζοντο κάθε ἡμέρα γιὰ τὸν πόλεμο.

Ὁ Λυκοῦργος

Στὴ Σπάρτη ἦτο βασιλεὺς ὁ Πολυδεύκης. Ὅταν ἐπέθανε αὐτὸς ἄφησε τὴ γυναῖκα του ἔγκυο. Ἀνάλαβε τότε τὴ βασιλεία, ὡς ἔτσι γεννηθῆ τὸ παιδί, ὁ Λυκοῦργος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πολυδεύκη.

Ὅταν ἐγεννήθη τὸ παιδί τὸ ἔφερε ὁ Λυκοῦργος στὴν ἀγορά-

πού ἦσαν μαζωμένοι πολλοὶ Σπαρτιᾶται, γιὰ νὰ ἴδουν τὸν νέο βασιλιᾶ των. Τόσο πολὺ ἐχάρηκε ὁ λαὸς πού τὸ παιδί τὸ ὠνόμασε Χαρίλαο.

Νόμοι τοῦ Λυκοῦργου.

Ὁ Λυκοῦργος ἦτο πολὺ σοφός. Εἶχε ταξιδεύσει σὲ πολλὰ μέρη καὶ ἤξερε τοὺς νόμους πού εἶχαν τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἐσκέφθη λοιπὸν νὰ βάλῃ νόμους καὶ στὴν πατρίδα του Σπάρτη.

Πρὶν ὅμως βάλῃ τοὺς νόμους ἐπῆγε στὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν καὶ τὸ ἐρώτησε, ἂν οἱ νόμοι πὺ σκέπτεται νὰ βάλῃ στὴ Σπάρτη εἶναι καλοὶ. Τὸ μαντεῖο τοῦ ἀπάντησε ὅτι οἱ νόμοι εἶναι πολὺ καλοὶ καὶ ἂν οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς ἐφαρμόσουν θὰ ἀποκτήσουν δόξα μεγάλη.

Ὁ Λυκοῦργος ὅταν ἐπῆρε αὐτὴ τὴν ἀπάντησι ἐπῆγε στὴν ποτρίδα του καὶ ἔβαλε τοὺς νόμους πού ἦσαν οἱ ἑξῆς :

1ον) **Οἱ βασιλεῖς.** Ὁρίσε νὰ βασιλεύουν στὴ Σπάρτη δυὸ βασιλεῖς. Αὐτοὶ ἦσαν ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐλάμβαναν μέρος στὸ πόλεμο. Γιὰ τὴν κυβέρνησι τῆς χώρας δὲν εἶχαν δικαιώματα.

2ον) **Ἡ Γερουσία.** Τὴν κυβέρνησι τῆς χώρας εἶχε ἡ Γερουσία πού τὴν ἀποτελοῦσαν 28 γέροντες. Ὅσοι ἐγίνοντο, μιὰ φορὰ γερουσιασταὶ ἔμεναν ὅλη των τῆ ζωῆ.

3ον) **Οἱ Ἐφοροὶ.** Ὁρίσε νὰ εἶναι πέντε ἔφοροι, οἱ ὁποῖοι ἐπέβλεπαν ἂν ἐφαρμόζοντο οἱ νόμοι ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες. Καὶ στοὺς βασιλεῖς ἀκόμη εἶχαν τὴν ἐπίβλεψι. Σιγὰ-σιγὰ μὲ τὸν καιρὸ οἱ ἔφοροι ἀπόκτησαν μεγάλη δύναμι.

4ον) Ὁ Λυκοῦργος ἐμοίρασε τὴ γῆ σὲ τόσα μερίδια, ὅσες ἦσαν οἱ οἰκογένειες τῶν Σπαρτιατῶν. Κάθε λοιπὸν οἰκογένεια ἐπῆρε ἓνα μερίδιο καὶ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα οὔτε νὰ τὸ πωλῆ, μὰ οὔτε καὶ νὰ ἀγοράσῃ ἀπὸ ἄλλη.

5ον) Γιὰ νὰ κάμῃ ὁ Λυκοῦργος τοὺς Σπαρτιᾶτες νὰ μὴ ἀγαποῦν τὰ χρήματα, ἐκατάργησε τὰ χρυσᾶ καὶ ἀσημένια νομίσμα-

Ὁ Λυκοῦργος

τα καὶ ἔκοψε σιδερένια, πού ἦσαν πολὺ μεγάλα καὶ βαρειά. Ἔτσι ἦτο πολὺ δύσκολο νὰ φέρουν μαζί των πολλὰ χρήματα.

βον) **Συσσίτια.** Ὅλοι οἱ Σπαρτιῖται, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ βασιλεῖς, ἔτρωγαν μαζί. Μόνον οἱ βασιλεῖς πού εἶχαν ξεχωριστὴ θέσι. Κανένας δὲν ἀπουσίαζε ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἐκτὸς ἂν εἶχε πάρει ἄδεια. Καὶ τὴν ἄδεια τὴν ἔπαιρναν μόνον ὅταν ἐπρόκειτο νὰ πᾶνε κυνήγι ἢ νὰ θυσιάσουν.

Κάθε Σπαρτιάτης ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ δῖνῃ γιὰ τὰ κοινὰ φαγητά, πού τὰ ἔλεγαν **συσσίτια**, ὠρισμένα ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά του. Ἡ πιὸ συνηθισμένη τροφή των ἦτο ὁ **μέλας ζωμός**, πού τὸν ἔκαναν μὲ κρέας χοίρου καὶ ξεῖδι.

Ὁ σπουδαιότερος νόμος ἦτο ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ἄνατροφή τῶν παιδιῶν

Οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ἔδωσαν μεγάλη προσοχὴ στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν, γιατί αὐτὰ θὰ ἐγίνοντο οἱ στρατιῶται τῆς πατρίδος.

Κάθε οἰκογένεια, μόλις ἐγεννιόταν παιδί, ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ τὸ παραυσιάσῃ στοὺς ἄρχοντες. Ἐκεῖνοι, ἂν τὸ εὕρισκαν γερό, τὸ ἔδιναν πάλι στοὺς γονεῖς του γιὰ νὰ τὸ ἀναθρέψουν ὡς ἐπτὰ χρονῶν· ἂν ὅμως ἦτο ἀδύνατο καὶ ἐλαττωματικὸ τὸ ἐπετοῦσαν μέσα σὲ ἓνα βάραθρο τοῦ Ταυγέτου, γιατί τὸ παιδί ἐκεῖνο ἦτο ἄχρησιον γιὰ τὴν πατρίδα.

Ὅταν τὰ ἀγόρια ἐγίνοντο ἐπτὰ χρονῶν τὰ ἐπαραλάμβανε ἡ πολιτεία καὶ ἐφρόντιζε ἐκεῖνη πλεον γιὰ τὴν ἀνατροφή των.

Τὰ παιδιά τὰ ἐχώριζαν σὲ ὀμάδες ἀναλόγως τῆς ἡλικίας των. Γιὰ νὰ τὰ συνηθίσουν στὴ σκληραγωγία τὰ ἔβαζαν νὰ περπατοῦν χειμῶνα καλοκαίρι μὲ ἓνα μόνον ὑποκάμισο, νὰ κοιμῶνται σὲ καλάμια, πού τὰ ἔκοβαν μόνον ἀπὸ τὸν Εὐρώτα ποταμὸ, καὶ νὰ λούζονται στὰ κρύα του νερά.

Γράμματα ἐμάθαιναν πολὺ ὀλίγα, γιατί τὸν περισσότερο χρόνο ἔκαναν γυμνάσια. Ἐμάθαιναν νὰ σέβωνται τοὺς μεγαλύτερους, νὰ ὀμιλοῦν μόνον ὅταν τοὺς ἐρωτοῦν καὶ νὰ εἶναι ὀλιγόλογος. Ἔτσι οἱ Σπαρτιῖται ἐσυνήθιζαν νὰ ὀμιλοῦν **λακωνικῶς**.

Γιὰ νὰ τὰ κάνουν νὰ ἐνθουσιάζωται, τὰ ἐμάθαιναν διάφορα πολεμικὰ τραγούδια. Στις ἐορτὲς καὶ πανηγύρεις ἐχώρευαν ξεχωριστὰ οἱ γέροι, ξεχωριστὰ οἱ νέοι καὶ ξεχωριστὰ τὰ παιδιὰ.

Πρώτοι οί γέροι ἄρχιζαν τὸ τραγοῦδι λέγοντας :

«Εἴμεθα καὶ ἔμεῖς μιά φορά γενναῖα παλληκάρια».

Οἱ νέοι τότε ἀπαντοῦσαν :

«Ἐμεῖς εἴμεθα τώρα κι' ὅποιος θέλει ἄς μᾶς δοκιμάσῃ».

Τὰ παιδιὰ τότε ἀπαντοῦσαν στὸ τραγοῦδι τῶν νέων :

«Κι' ἔμεῖς θὰ γίνωμε καλύτεροι ἀπὸ σᾶς».

Ἄν τὰ ἀγόρια ἔπαιρναν αὐτὴ τὴν ἀνατροφή, καὶ τὰ κορίτσια, δὲν ἔμεναν πίσω,

Τὰ κορίτσια ἀνετρέφοντο στὸ σπίτι των ἀπὸ τὴ μητέρα των, ἢ ὅπαια τὰ ἐσυνήθιζε στὴ σκληραγωγία. Ἐγυμνάζοντο καὶ ἐκεῖνα γιὰ νὰ γίνουν δυνατὲς γυναῖκες καὶ νὰ γεννοῦν γερά παιδιὰ. Ἐμάθαιναν ἀκόμη νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα των.

Ὅταν οἱ Σπαρτιάτισσες ἔστελναν τὰ παιδιὰ των στὸν πόλεμο τοὺς ἔδιναν τὴν ἀσπίδα καὶ τοὺς ἔλεγαν : «Ἡ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς», δηλαδή «ἢ νὰ τὴν φέρης πίσω νικητὴς ἢ νὰ σὲ φέρουν ἐπάνω σὲ αὐτὴ σκοτωμένο».

Ὅ τοι ἦσαν οἱ νόμοι ποὺ ἔβαλε στὴ Σπάρτη ὁ Λυκούργος. Μὰ ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μήπως οἱ Σπαρτιάται τὸν ἀναγκάσουν νὰ τοὺς χαλάσῃ, ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ καὶ νὰ πεθάνῃ μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του.

Οἱ Σπαρτιάται εἶχαν ὀρκισθῆ στὸ Λυκούργο πὼς θὰ φυλάξουν τοὺς νόμους του. Καὶ πραγματικὰ τοὺς ἐφύλαξαν καὶ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα των.

Πρῶτος Μεσσηνιακὸς πόλεμος.

Οἱ Σπαρτιάται ἐφαρμόζοντας τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου ἔγιναν δυνατοί.

Ἀποφάσισαν τότε νὰ κυριεύσουν τὴ Μεσσηνία ποὺ εἶχε εὐφορα χωράφια. Ἐπῆραν λοιπὸν στρατὸ καὶ ξαφνικὰ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Μεσσηνίων ποὺ εἶχαν ἄρχηγὸ τὸν Ἀριστόδημο. Οἱ Μεσσηνιοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ βαστάξουν στὴν ἐξαφνικὴ ἐπίθεσι καὶ ἀναγκάσθηκαν νὰ κλεισθοῦν σ' ἓνα τεῖχος ποὺ ἦτο στὸ ὄρος Ἰθώμη. Ἐκεῖ οἱ Σπαρτιάται τοὺς ἐπολιόρκησαν γιὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ παραδοθοῦν ἀπὸ τὴν πείνα.

Ὁ Ἀριστόδημος βλέποντας ὅτι οἱ συμπατριῶται του ἐκινδύνευαν ἀπὸ τὴν πείνα καὶ ὦρα τὴν ὦρα ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ τὸ κάστρο, ἔστειλε κρυφὰ ἀνθρώπους νὰ ἐρωτήσουν τὸ μαντεῖο

των Δελφῶν πῶς θὰ μπορέση νὰ σώση τὴ Μεσσηνία.

Ἡ Πυθία ἔδωσε ἀπόκρισι πῶς γιὰ νὰ σωθῆ ἡ Μεσσηνία πρέπει νὰ θυσιασθῆ μιὰ παρθένος ἀπὸ βασιλικὸ αἶμα.

Ὁ Ἀριστόδημος, πού ἀγαποῦσε περισσότερο τὴν πατρίδα του ἀπὸ τὴν κόρη του ἀποφάσισε καὶ τὴν ἐθυσίασε. Οἱ Μεσσηνιοὶ ὅταν εἶδαν τὴ θυσία παίρνουν θάρρος, βγαίνουν ἀπὸ τὰ τεῖχη καὶ κυνηγοῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες ὡς τὴ Σπάρτη. Ἐπιασαν καὶ 300 αἰχμαλώτους καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ τὸν βασιλιά,

Οἱ Σπαρτιᾶται δὲν ἔχασαν τὸ θάρρος των, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐμάζευσαν νέο στρατὸ ἐπετέθησαν καὶ πάλιν καὶ ἐνίκησαν τοὺς Μεσσηνίους. Ὁ Ἀριστόδημος βλέποντας πῶς ἄδικα ἐθυσίασε τὴν ἀγαπημένη κόρη του αὐτοκτόνησε ἐπάνω στὸν τάφο της.

Δεύτερος Μεσσηνιακὸς πόλεμος.

Οἱ Μεσσηνιοὶ πολλὰ χρόνια ὑπέφεραν ἀπὸ τὴ σκλαβιά. Ὑστερα ἀπὸ ὀγδόντα περίπου χρόνια ὁ Ἀριστομένης, πού ἦτο ἀπὸ βασιλικὸ αἶμα, ἀποφάσισε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα του.

Εὗρηκε λοιπὸν μιὰ εὐκαιρία, πού οἱ Σπαρτιᾶται εἶχαν μεταξὺ των διχόνοιες, καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν πού ἦσαν στὴ Μεσσηνία. Τὴ νύκτα μάλιστα κατώρθωσε νὰ μπῆ κρυφὰ στὸ τεῖχος καὶ νὰ πάῃ στὸ ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπου ἐκρέμασε μιὰ ἀσπίδα ἀπὸ ἐκεῖνες πού εἶχε πάρει ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Ἐπάνω στὴν ἀσπίδα ἔγραψε τὶς λέξεις: «*Ὁ Ἀριστομένης ἀφιερώνει στὴν Ἀθηνᾶ τὴν ἀσπίδα αὐτὴ ἀπὸ τὰ λάφυρα πού ἐπῆρε ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες*».

Ὅταν οἱ Σπαρτιᾶται εἶδαν τὴν Ἀσπίδα τὰ ἔχασαν. Δὲν ἐτολμοῦσαν πιά νὰ πολεμήσουν τοὺς Μεσσηνίους, πού εἶχαν τέτοιο γενναῖο στρατηγό.

Ἔστειλαν τότε νὰ ἐρωτήσουν τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν, τί πρέπει νὰ κάμουν.

Ἡ Πυθία ἀπάντησε στοὺς ἀπεσταλμένους πῶς πρέπει νὰ ζητήσουν στρατηγὸ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Τοῦτο καὶ ἔγινε. Μὰ οἱ Ἀθηναῖοι, πού ἐζήλευαν τοὺς Σπαρτιᾶτες, ἀντὶ νὰ στείλουν στρατηγό, τοὺς ἔστειλαν ἕναν κουτσὸ ποιητὴ πού τὸν ἔλεγαν Τυρταῖο.

Ὁ Τυρταῖος ὅταν ἦλθε στὴ Σπάρτη, ἐμάζεψε τοὺς Σπαρτιᾶτες καὶ τοὺς ἀπάγγειλε ἕνα πολεμικὸ τραγοῦδι πού ἔλεγε πῶς

εἶναι μεγάλη τιμὴ στὸ παλληκάρι ποὺ πέφτει στὸν πόλεμο μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι γιὰ τὴν πατρίδα.

Οἱ Σπαρτιᾶται, μόλις ἄκουσαν τὸ τραγοῦδι αὐτό, τόσο πολὺ ἐνθουσιάσθηκαν ποὺ ἄρπαξαν τὰ ὄπλα καὶ ἐνίκησαν τοὺς Μεσσηνίους. Σὲ αὐτὴ μάλιστα τὴ μάχη ἔπιασαν αἰχμάλωτο καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ἀριστομένη, καὶ τὸν ἔρριξαν μέσα σὲ ἓνα βάραθρο.

Ὁ Ἀριστομένης ὅμως δὲν ἔπαθε τίποτε γιατί ἔπεσε ἐπάνω σὲ ἄλλα κορμιά. Ἐκινδύνευσε ὅμως νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πείνα. Ἐκεῖ ποὺ ἦτο ἀπελπισμένος βλέπει μιὰ ἀλεποῦ μέσα στὸ βάραθρο. Ἐκατάλαβε τότε πὼς κάποια τρύπα εἶναι ποὺ μπαίνει καὶ βγαίνει ἡ ἀλεποῦ. Τὴν ἔπιασε λοιπὸν ἀπὸ τὴν οὐρὰ καὶ τὴν ἀκολούθησε καὶ ἔτσι κατῶρθωσε νὰ βγῆ ἔξω καὶ νὰ ξαναρχίσῃ τὸν πόλεμο. Μὰ δὲν κατόρθωσε νὰ κάμῃ τίποτε καὶ ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Οἱ Μεσσηνιοὶ ἐπειδὴ δὲν μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν τὴν σκλαβιά τῶν Σπαρτιατῶν ἔφυγαν καὶ ἐπήγαν στὴ νῆσο Σικελία, ὅπου ἔκτισαν μιὰ πόλη ποὺ τὴν ὠνόμασαν Μεσσήνη. Ἡ πολις αὐτὴ σώζεται καὶ τώρα ἀκόμη μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς Μεσσηνίους ἔμειναν στὴν πατρίδα των ἔγιναν δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἡ Ἀθήνα

Ὅπως μᾶς λέγει ἡ παράδοσι, ἐδῶ ποὺ εἶναι σήμερα ἡ ὠραία μας Ἀθήνα τὴν παλαιὰ ἐποχὴ ἦτο ἓνα μικρὸ χωριό, ποὺ τὸ ἔλεγαν χωριὸ τοῦ Ἐρεχθέα.

Νὰ γιατί ὠνομάσθηκε τὸ χωριὸ ἐκεῖνο Ἀθήνα! Δυὸ Θεοί, ὁ Ποσειδῶνας καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, γνωρίζοντας πὼς οἱ κάτοικοι ἦσαν πολὺ ἔξυπνοι καὶ μιὰ ἡμέρα θὰ ἐγίνονταν ἔνδοξη πόλι, ἐφιλονίκουν μεταξύ των ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ θὰ πάρῃ στὴν προστασία του τὸ χωριό.

Στὸν ἀγῶνα ποὺ ἔκαμαν οἱ δυὸ θεοὶ ἐνίκησε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐχάρισε στοὺς κατοίκους καὶ τὴν ἐλιά. Γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε τὸ χωριὸ τοῦ Ἐρεχθέα Ἀθήνα.

Ἡ Ἀθήνα προώδευσε κατόπιν στὴν ἐποχὴ τοῦ Θησέα, ὁ ὁποῖος ἔνωσε ὅλα τὰ γύρω χωριά τῆς Ἀττικῆς σὲ ἓνα βασίλειο μὲ πρωτεύουσα τὴν Ἀθήνα.

Ὁ Κόδρος

Οἱ Δωριεῖς ἀφοῦ ἐκατάλαβαν τὴ Λακωνική, ἤθελαν νὰ καταλάβουν καὶ τὴν εὐφορὴ Ἀττική. Ἐπῆραν λοιπὸν πολὺ στρατὸ καὶ ἐξεκίνησαν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ἐπέρασαν τὸν Ἴσθμὸ τῆς Κορίνθου χωρὶς νὰ συναντήσουν πουθενὰ ἀντίστασι.

Βασιλιάς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Ἀθήνα ἦταν ὁ Κόδρος ποὺ ἀγαποῦσε πολὺ τὴν πατρίδα του. Ἐπῆρε λοιπὸν καὶ αὐτὸς τὸν στρατὸ του καὶ ἐβγήκε νὰ σταματήσῃ τοὺς Δωριεῖς. Ἔστειλε ὅμως καὶ ἀπεσταλμένους στὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν γιὰ νὰ ρωτήσουν ποιὸς στρατὸς θὰ νικήσῃ.

Ἡ Πυθία ἔδωκε στοὺς ἀπεσταλμένους τὴν ἀπάντησι πὼς θὰ νικήσῃ ἐκεῖνος ὁ στρατὸς, τοῦ ὁποῖου θὰ φονευθῆ ὁ βασιλιάς. Ὁ Κόδρος μόλις ἄκουσε τὴν ἀπάντησι τῆς Πυθίας, ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν νὰ σκοτωθῆ. Ἀλλὰ πὼς νὰ γίνῃ τοῦτο, ἀφοῦ καὶ οἱ Δωριεῖς ἤξεραν τὴν ἀπάντησι τοῦ μαντείου καὶ θὰ ἐπρόσεχαν νὰ μὴ σκοτωθῆ ὁ Κόδρος;

Μὰ ὁ Κόδρος εὗρηκε τὸν τρόπο. Βγάζει τὰ βασιλικά του φορέματα, φορεῖ ἐνδύματα χωρικοῦ καὶ μὲ ἓνα τσεκούρι στὸν ὄμο πηγαίνει στὸ στρατὸ τῶν Δωριέων.

Ἐκεῖ φιλονικᾷ μὲ ἓνα στρατιώτη. Ὁ στρατιώτης θυμώνει καὶ χωρὶς νὰ ξέρῃ πὼς ὁ χωρικός ἐκεῖνος εἶναι ὁ βασιλιάς τῶν Ἀθηναίων, τὸν φονεύει.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἔστειλαν ἀνθρώπους καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τοὺς Δωριεῖς τὸ σῶμα τοῦ βασιλιᾶ των.

Οἱ Δωριεῖς μόλις ἔμαθαν πὼς ὁ χωρικός ἐκεῖνος ποὺ ἐσκοτώσαν ἦτο ὁ βασιλιάς Ἐκόδρος, φυγαν ὁμέσως γιὰ τὴν πατρίδα των.

Ἔτσι μὲ τὴν φιλοπατρία τοῦ Κόδρου ἐσώθη ἡ Ἀθήνα.

Οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν ἀποφάσισαν νὰ μὴ κάμουν πλέον ἄλλο βασιλιᾶ καὶ τὴν ἐξουσία τὴν ἔδωσαν στοὺς ἄρχοντες.

Ταραχὲς στὴν Ἀθήνα

Ὑστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κόδρου οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἔκαμαν ἄλλο βασιλιᾶ, γιὰτὶ ἐνόμιζαν πὼς δὲν ἦτο κανένας σὰν τὸν Κόδρο ἄξιος νὰ γίνῃ βασιλιάς.

Διέθθυναν λοιπὸν τὴν Ἀθήνα οἱ ἄρχοντες, οἱ ὁποῖοι ἐβγαί-

ναν από την τάξι των πλουσίων, των *εὐπατριδῶν*, ὅπως τοὺς ἔλεγαν τότε.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ πρὸ πάντων οἱ πτωχοὶ ὑπέφεραν πολὺ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἐδανείζοντο χρήματα ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ ὅταν δὲν ἤμποροῦσαν νὰ τὰ ἐπιστρέφουν, οἱ πλούσιοι τοὺς ἐπωλοῦσαν γιὰ δούλους, ὅπως πωλοῦμεν ἡμεῖς τώρα τὰ ζῶα.

Γι' αὐτὸ ἦτο μεγάλη ἀναστάτῳσι στὴν Ἀθήνα καὶ πολλὰς ἐπαναστάσεις ἔγιναν. Ὁ λαὸς ἐζητοῦσε νὰ βάλουν νόμους γιὰ νὰ κυβερνῶνται ἀνθρωπινώτερα.

Ὁ Σόλων.

Ὁ Σόλων ἦτο Ἀθηναῖος καὶ ἀπὸ καλὴν οἰκογένεια. Ἐπειδὴ ἔχασε τὰ χρήματά του ἀναγκάσθηκε νὰ κάνῃ διάφορα ταξίδια γιὰ ἐμπόριο. Ἐπῆγε σὲ πολλὰ ξένα μέρη καὶ ἐγνώρισε καὶ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων καὶ τοὺς νόμους ποὺ εἶχαν. Γι' αὐτὸ ἤξερε τόσα πολλὰ πράγματα, ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν πὼς ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπτὰ σοφοὺς τοῦ κόσμου.

Ὁ Σόλων

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλευθερώνουν τὴν Σαλαμίνα.

Ὅταν ὁ Σόλων ἐγύρισε στὴν Ἀθήνα, τὴ νῆσο Σαλαμίνα τὴν εἶχαν πάρῃ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναῖους οἱ Μεγαρεῖς. Πολλοὺς πολέμους ἔκαμαν οἱ Ἀθηναῖοι γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσουν, μὰ ἐστάθη ἀδύνατο. Τόσες πολλὰς καταστροφές ἔπαθαν, ποὺ ἀποφάσισαν ποτὲ πλέον νὰ μὴ κάμουν πόλεμο μὲ τοὺς Μεγαρεῖς. Ἐψήφισαν μάλιστα καὶ νόμο νὰ καταδικάζεται σὲ θάνατο ἐκεῖνος ποὺ θὰ τοὺς πορακινοῦσε νὰ κάμουν πόλεμο.

Σ. Δουρτζῆ *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος τ. Δ'.* Ἐκδ. Γ'

Ὁ Σόλων ὅμως δὲν μπορούσε νὰ βλέπη τὴν πατρίδα του στὸ ζυγὸ τῶν Μεγαρέων. Μὰ καὶ τί μπορούσε νὰ κόμη; Νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ἀθηναίους σὲ πόλεμο ἦτο ἀδύνατο, γιατί ἤξερε τί τὸν ἐπερ'ίμενε.

Νὰ λοιπὸν τί κάνει μ' ἡμέρα. Κατεβαίνει στὴν ἀγορὰ μισό-γυμνος τὴν ὥρα πού ἦσαν μαζεμένοι πολλοὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἔκανε τὸν τρελλό. Ἀνεβαίνει τότε σὲ ἓνα τραπέζι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀπαγγέλλῃ ἓνα ποίημα γιὰ τὴ Σαλαμίνα.

Τόσο πολὺ ἐνθουσιάστηκαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ ποίημα ἐκεῖνο, πού ἀρπάζουν τὰ ὄπλα, ἐπιτίθενται ξαφνικὰ κατὰ τῶν Μεγαρέων, τοὺς νικοῦν καὶ ἐλευθερώνουν τὴ Σαλαμίνα.

Ἀπὸ τότε ἐκτιμοῦσαν πολὺ τὸν Σόλωνα καὶ τοῦ εἶπαν μάλιστα νὰ τοὺς βάλῃ καὶ νόμους.

Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνα.

Γιὰ νὰ ἀνακουφίσῃ ὁ Σόλων τὸν πτωχὸ λαὸ ἐχάρισε ὅλα τὰ χρέη καὶ ἔτσι ἐλευθερώθηκαν χιλιάδες ἄνθρωποι πού εἶχαν πουληθῆ γιὰ δοῦλοι. Γιὰ νὰ σταματήσῃ ὅμως τὸ κακὸ αὐτό, ἀπαγόρευτε ὁ Σόλων νὰ δανεῖζονται σιτὸ ἐξῆς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ νὰ βάζουν ὑπόθηκὴ τὸ σῶμα των. Ὁ νόμος αὐτὸς ὠνομάσθηκε *Σεισάχθεια*.

Κατόπιν ὁ Σόλων ἐχώρισε τὸν λαὸ σὲ τέσσαρας τάξεις ἀνάλογα μὲ τὸ εἰσόδημα ἐκάστου.

“Ὅσοι εἶχαν τὸ χρόνο εἰσόδημα 500 μεδίμνους ὠνομάσθησαν *πεντακοσιομέδιμνοι*. “Ὅσοι εἶχαν 300 *τριακοσιομέδιμνοι* ἢ *ἱππεῖς*. “Ὅσοι εἶχαν 200 *διακοσιομέδιμνοι* ἢ *ζευγίτες*. “Ὅσοι εἶχαν ὀλιγώτερα ἀπὸ 200 μεδίμνους ὠνομάσθησαν *θηῆτες*.

Ἀπὸ τίς τρεῖς πρῶτες τάξεις ἐκλέγονταν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ βουλευταί. Αὐτὲς ἐπλήρωναν φόρους καὶ στὸν πόλεμο ἐλάμβαναν μέρος ὡς ὀπλίτες, δηλαδὴ μὲ θώρακα, ἀσπίδα, περικεφαλαία κτλ.

Οἱ θῆτες εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ πηγαίνουν στὴ συνέλευσι τοῦ λαοῦ. Στὸν πόλεμο ἐπήγαιναν ὡς *ψιλοί*, δηλαδὴ μὲ ἐλαφρὰ ὄπλα, τόξα καὶ σφειδῶνες.

Τρίτον, ἔκαμε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ, στὴν ὁποία ἐλάμβανον μέρος ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἀπὸ 20 χρονῶν καὶ ἐπάνω. Αὐτὴ

ἐψήφισε τοὺς νόμους καὶ ἀποφάσιζε γιὰ πόλεμο ἢ εἰρήνη.

Ἐπίσης ἔκαμε τὴ Βουλὴν, τὴν ὁποῖαν ἀποτελοῦσαν 400 βουλευταί, καὶ ἔκαμε τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, τὸν *Ἄρειον Πάγον*, ποὺ ἐδίκασε τὰ μεγάλα ἐγκλήματα καὶ ἐπέβλεπε γιὰ τὴν τήρησιν τῶν νόμων.

Πολὺ ἐφρόντισε ὁ Σόλων μὲ τοὺς νόμους του γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Ἐνῶ στὴ Σπάρτη τὰ παιδιά ἀνατρέφοντο μόνον γιὰ τὴν πατρίδα, στὴν Ἀθήνα ἀνατρέφοντο νὰ γίνουν καλοὶ πολῖται χρήσιμοι στὴν κοινωνία. Ἐμάθαιναν λοιπὸν τὰ παιδιά γράμματα γιὰ νὰ μορφώνουν τὸ πνεῦμά των καὶ ἐγυμνάζοντο γιὰ νὰ γίνουν δυνατοί.

Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνα ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἓνα ἐπάγγελμα.

Ὁ Σόλων ὅταν ἔβαλε τοὺς νόμους ὥρκισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς φυλάξουν δέκα χρόνια καὶ κατόπιν ἔφυγε σὲ ξένα μέρη.

Σόλων καὶ Κροῖσος.

Ὁ Σόλων ἐπῆγε σὲ πολλὰ μέρη. Λέγουν πὼς ἐπῆγε καὶ στὶς Σάρδεις τὴν πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, ποὺ ἦταν βασιλεία ὁ Κροῖσος. Ὁ Κροῖσος ἦτο ὁ πλουσιώτερος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του. Ἐδέχθηκε μὲ πολλὴ εὐγένεια τὸν Σόλωνα καὶ τὸν ἐπεριποιήθηκε πολὺ. Διάταξε μάλιστα τοὺς ὑπῆρέτες του νὰ δείξουν στὸν σοφὸ Ἀθηναῖο καὶ τοὺς θησαυροὺς του. Ὅταν εἶδε ὅλα αὐτὰ ὁ Σόλων, τὸν ἐρώτησε ὁ Κροῖσος ἂν ὑπάρχη ἄλλος ἄνθρωπος εὐτυχέστερος ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Σόλων εἶπε μερικούς. Αὐτὸ ἔδυσσάρεστησε τὸν Κροῖσο καὶ τοῦ ἔπαντῆ : « Ὅστε ἐμὲ δὲν μὲ νομίζεις εὐτυχῆ ; » Ὁ Σόλων λέγει τότε στὸν Κροῖσο ; *« Νὰ μὴ καλωχίξης κανένα πρὶν ἰδεῖς τὸ τέλος του »*. Ὁ Κροῖσος ἐθύμωσε τότε πολὺ καὶ ἔδωκε τὸν Σόλωνα. Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια ὁ Κῦρος ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἔκαμε πόλεμο μὲ τὸν Κροῖσο. Στὸν πόλεμο ἐκεῖνο ὁ Κῦρος ἐνίκησε τὸν Κροῖσο καὶ μάλιστα τὸν ἔπιασε αἰχμάλωτο.

Διάταξε τότε τοὺς στρατιῶτες του νὰ ἀνέψουν φωτιά καὶ νὰ ψήσουν ζωντανὸ τὸν Κροῖσο.

Ὅταν ἔβαλαν τὸν Κροῖσο ἐπάνω στὸ σωρὸ τὰ ξύλα καὶ ἀναψαν φωτιά ἐθυμήθηκε τὰ σοφὰ λόγια τοῦ Σόλωνα καὶ ἐφώ-

νάξε τρεῖς φορές : Σόλων ! Σόλων ! Σόλων ! Ὁ Κῦρος μόλις ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ διάταξε νὰ κατεβάσουν τὸν Κροῖσο ἀπὸ τῆ φωτιᾶ καὶ τὸν ἐρώτησε τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά. Ὁ Ὁ Κροῖσος διηγήθηκε στὸν Κῦρο ὅλα ἔσα τοῦ εἶχε εἶπη ὁ Σόλων. Ὁ Κῦρος ἐταράχθηκε πολὺ λογαριάζοντας ὅτι καὶ αὐτὸς μπορεῖ νὰ πάθῃ τὰ ἴδια.

Διάταξε τότε νὰ σβήσουν τὴ φωτικὰ καὶ ὄχι μόνον ἐχάρισε τὴ ζωὴ στὸν Κροῖσο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔκαμε φίλο του.

Ὁ Πεισίστρατος καὶ ὁ Κλεισθένης

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφύλαξαν τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνα καὶ ἐπρόκοψαν πολὺ. Ὑστερα ἀπὸ κάμποσα χρόνια ἄρχισαν νέες ταρανές στὴν Ἀθήνα. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔσωσε τὴν κατάσταση ὁ Πεισίστρατος. Αὐτὸς μὲ τὴ βοήθεια τοῦ λαοῦ ἐπῆρε τὴν ἐξουσία στὰ χέρια του: Ἔγινε *τύραννος*.

Τὴ δύναμη αὐτὴ ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ λαός, τὴ μεταχειρίσθηκε γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδας του. Ἐστόλισε τὴν πόλι μὲ πολλὰ καὶ ὠραῖα ἔργα καὶ οἰκόδομήματα. Ἐκαμε τὸ ναὸ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς στὴν Ἀκρόπολι, καὶ ἔβαλε καὶ τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Δία. Ἐδειξε ἀκόμη μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ.

Ἐνῶ τόσο καλὸς ἄρχοντας ἦτο ὁ Πεισίστρατος τὰ δυὸ παιδιὰ του ὁ Ἴππίας καὶ ὁ Ἴππαρχος ἔδειξαν μεγάλη σκληρότητα στό λαό. Ἐγιναν σωστοὶ τύραννοι. Ἀπὸ τότε ἡ λέξι τύραννος ἐπῆρε κακὴ σημασία καὶ τὴν μεταχειριζόμεθα καὶ ἐμεῖς σήμερα.

Ὁ λαὸς ἐμισοῦσε πολὺ τὰ δυὸ αὐτὰ παιδιὰ τοῦ Πεισιστράτου. Δύο νέοι ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἐσκότωσαν τὸν Ἴππαρχο. Ἀπὸ τότε ὁ Ἴππίας ἐγινε περισσότερο τυραννικός.

Ὁ λαὸς ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰ ἔκαμε ἐπανάστασι μὲ ἀρχηγὸ τὸν Κλεισθένη καὶ ἔδιωξαν τὸν Ἴππία κατὰ τὸ 500 π.Χ.

Ὁ Κλεισθένης ἐσυμπλήρωσε τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνα. Ὅλοι οἱ πολῖται ἦσαν ἴσοι, δηλαδὴ καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ πτωχοί. Διείρεσε τοὺς πολῖτες σὲ δέκα φυλές καὶ κάθε φυλὴ σὲ δέκα δήμους. Κάθε φυλὴ ἔστελνε στὴν Βουλὴ 50 βουλευτές καὶ ἔτσι ἡ Βουλὴ ἀποτελεῖτο ἀπὸ 500 βουλευτές.

Κάθε φυλή επίσης ἔδινε στρατιῶτες καὶ ἐδιάλεγε καὶ τὸ στρατηγὸς τῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ πολίτευμα ἔγινε δημοκρατικώτερο.

Γιὰ νὰ προφυλάξῃ ὁ Κλεισθένης τὸν λαὸ ἀπὸ τὴν τυραννία ἔκαμε νόμο πὼς μποροῦσε ὁ λαὸς νὰ στέλνῃ ἐξορία ἐπὶ 10 χρόνια ὅποιον ἐνόμιζε ἐπικίνδυνον.

Ἡ ἐξορία αὐτὴ ἐλέγετο *ἐξοστρακισμός*, γιατί οἱ πολῖται ἔγραφον ἐπάνω σ' ἓνα *ὄστρακο* τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ ἤθελαν νὰ ἐξορίσουν.

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἠσύχασαν ἀπὸ τὶς ταραχὲς ἄρχισαν νὰ

Δήκυθοι

περιποιῶνται τῇ γῇ. Ἀνάπτυξαν ἀκόμη τὸ ἐμπόριο καὶ τὴ βιομηχανία. Ἔμαθαν νὰ βγάζουν ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυρίου σὺν ἀσημὶ ἀπὸ τὸ ὅποιο ἐκέρδιζαν πολλὰ χρήματα. Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἔκαναν πλοῖα καὶ ἐταξίδευαν σὲ διάφορα μέρη γιὰ ἐμπόριο.

Ἔτσι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπόκτησαν πολλὰ πλούτη.

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ἔμαθαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ κάμουν ἐπιπλα ὑφάσματα καὶ πρὸ παντὸς ὁμορφα ἀγγεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΟΙ ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (500 - 450 π. Χ.)

Οί Πέρσαι.

Οί πόλεμοι πού ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες ἐναντίον τῶν Περσῶν ἢ Μήδων λέγονται *Περσικοὶ* ἢ *Μηδικοὶ πόλεμοι*.

Οἱ πόλεμοι ἐκεῖνοι ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔσωσαν τὸν πολιτισμὸ τῆς καὶ τὸν πολιτισμὸ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Μῆδοι ἦσαν λαοὶ συγγενεῖς. Στους παλαιούς χρόνους οἱ Πέρσαι ἐκατάλαβαν τὴ χώρα πού λέγεται Περσία. Ἐνίκησαν στήν ἀρχὴ τοὺς Μήδους, ἔπειτα ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἔκαμαν ἓνα ἀπέραντο κράτος στήν Ἀσία.

Οἱ μεγαλύτεροι καὶ σπουδαιότεροι βασιλεῖς ἦσαν ὁ Κῦρος καὶ ὁ Δαρεῖος. Ὁ Κῦρος ἐκατάλαβε τὴ Συρία, τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴ Λυδία. Στους νικημένους ἐφερότανε πάντοτε μὲ ἡμερότητα.

Ὁ Δαρεῖος ἔδωκε στὸ κράτος του τάξι. Ἐχώρισε αὐτὸ σὲ μεγάλες ἐπαρχίες πού ἐλεγόντανε *σατραπεῖες*. Τὶς σατραπεῖες διεύθυναν οἱ *σατράπαι*, οἱ ὁποῖοι ἐμάζευαν τοὺς φόρους καὶ τοὺς ἔστελναν στὸ Μεγάλο Βασιλεῖα.

Γιὰ νὰ φθάνουν γρήγορα οἱ διαταγές τοῦ βασιλεῖα στὶς διάφορες σατραπεῖες, γιατί δὲν εἶχαν τότε τὰ μέσα πού ἔχουμε ἡμεῖς τώρα, π. χ. τηλεγράφους, σιδηροδρόμους κτλ., ἔκαμε σταθμούς. Στους σταθμοὺς αὐτοὺς ἐπερίμεναν ἄλτρα ξεκούραστα γιὰ ν' ἀλλάζουν. Οἱ σταθμοὶ αὐτοὶ ἐλεγόντανε *παρά-σάγγες*.

Ὁ Δαρεῖος ἐζοῦσε στὰ παλάτια του μὲ μεγάλη μεγαλοπρέπεια καὶ εἶχε 10.000 σωματοφύλακες, τοὺς ὁποίους ἔλεγαν καὶ *ἀθανάτους* γιατί μόλις ἐπέθαινε κανένας, ἔπαιρνε ἀμέσως τὴ θέσι του ἄλλος.

Ίωνική Ἐπανάσταση.

Εἶπαμε παραπάνω πὼς οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδας, ὅταν ἐκατέβηκαν οἱ βόρειοι λαοί, ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πατρίδα των καὶ νὰ πᾶνε στὰ διάφορα παράλια τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους.

Ἀργότερα καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατακτητὲς γιὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἔκαμαν τὸ ἴδιο.

Ἐκτίσαν λοιπὸν πολλὰς πόλεις οἱ Ἕλληνες στὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους, δηλαδὴ τὴ Σμύρνη, τὴν Ἐφεσο, τὴ Μίλητο, τὴν Ἀλικαρνασσὸ κτλ.

Στὶς πόλεις αὐτὲς ἄκμαζε πολὺ ὁ πολιτισμὸς. Τὰ γράμματα οἱ τέχνες καὶ τὸ ἐμπόριο ἦσαν πολὺ ἀνεπτυγμένα.

Περισσότερο ἀπὸ ὅλους ἀνάπτυξαν τὸν πολιτισμὸ οἱ Ἴωνες γι' αὐτὸ ὅλοι οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὠνομάσθηκαν Ἴωνες.

Ὅταν οἱ Πέρσαι ἐκατέστρεψον τὸ βασίλειο τῆς Λυδίας ἐκρίευσαν καὶ τὶς Ἑλληνικὰς ἀποικίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ διώρισαν σὲ κάθε πόλι ἓνα διοικητὴ, ποὺ τὸν ἔλεγαν τύραννο ἢ σατράπη κατὰ τὴν Περσικὴ γλῶσσα.

Ἀργότερα ὁ βασιλιάς τῆς Περσίας ἔκαμε ἐκστρατεία εἰς τὴ Σκυθία, τὴ σημερινὴ Ρωσία.

Οἱ Ἕλληνες τότε τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐνόμισαν πὼς ἦτο καιρὸς ν' ἀρπάζουν τὰ ὄπλα καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν. Ἐζήτησαν ἀμεσῶς βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες.

Καὶ οἱ μὲν Σπαρτιᾶται δὲν ἔδωσαν προσοχὴ εἰς τὴν παράκλησι τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικίων, οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἔστειλαν γιὰ βοήθεια 20 πλοῖα μὲ στρατὸ καὶ οἱ Ἐρετριεῖς 5.

Οἱ Ἴωνες μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων ἐπολέμησαν ἐναντίον τῶν Περσῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοὺς ἐνίκησαν, κατόπιν ὅμως ἐνίκηθησαν. Οἱ Πέρσαι τότε ἔκαψαν καὶ τὴ Μίλητο, ἡ ὁποία ἦτο τὸ κέντρον τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὑποδούλωσαν ὀριστικὰ πλέον τὶς Ἰωνικὰς πόλεις.

Ὁ Δαρεῖος, ὅταν ἔμαθε πὼς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ἐρετριεῖς ἔστειλαν βοήθεια στοὺς Ἴωνες ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἀποφάσισε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Γιὰ νὰ τὸ θυμᾶται μάλιστα τοῦτο εἶχε ὀρίσῃ ἓναν ὑπὲρβη, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ τοῦ ἔλεγε:

«Μέμνησο, ὦ Δέσποτα, τῶν Ἀθηναίων», δηλαδή «θυμίσου, κύριε, τοὺς Ἀθηναίους».

Ἀμυντικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων Καταστροφή τοῦ Μαρδονίου.

Ὁ Δαρεῖος ἐτοίμασε δυνατὸ στρατὸ καὶ στόλο μεγάλο καὶ διώρισε ἀρχηγὸ τὸ γαμβρὸ τοῦ Μαρδόνιο. Ὁ Μαρδόνιος κατὰ τὸ ἔτος 492 π.Χ. ἐξεκίνησε γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπέρασε τὸν Ἑλλησποντο καὶ ἐκυρίευσε τὴ Θράκη καὶ τὴ Μακεδονία. Ὁ στόλος τοῦ ὅμως ἔπαθε μεγάλη καταστροφή. Ὄταν ἔπλεε πλησίον στὴ χερσόνησο τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔγινε μεγάλη τρικυμία καὶ καταστράφηκε. Κατόπιν ἀπὸ τὸ πάθημα αὐτὸ ὁ Μαρδόνιος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ καὶ ἐγύρισε πάλι στὴν Περσία.

Τὸ πάθημα τοῦ Μαρδονίου δὲν ἀποθάρρυνε τὸ Δαρεῖο. Διάταξε ἀμέσως νὰ ἐτοιμάσουν νέο στρατὸ καὶ στόλο. Δύο ὀλόκληρα χρόνια ἐχρειάσθησαν γιὰ τὴ νέα ἐτοιμασία. Τὴν ἀνοιξη λοιπὸν τοῦ ἔτους 490 π.Χ. 100 χιλιάδες πεζικὸ καὶ ἵππικὸ καὶ 600 πλοῖα μὲ ἀρχηγούς τὸ Δάτι καὶ τὸν Ἀρταφέρνη ἐξεκίνησαν γιὰ τὴ δευτέρα ἐκστρατεία. Τοὺς Πέρσας τοὺς συνώδευε καὶ ὁ ἐξόριστος Ἴππίας ὁ Ἀθηναῖος, ὁ ὁποῖος πολὺ ἐπαρακίνησε τὸν Δαρεῖο γιὰ τὴν ἐκστρατεία αὐτή.

Οἱ Πέρσαι, χωρὶς νὰ συναντήσουν ἐμπόδιο, ἔφθασαν στὴ νῆσο Εὐβοία καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Ἐρέτρια, τὴν ὁποίαν ἐκατάστρεψαν ἀπὸ τὰ θεμέλια.

Κατόπιν ὁ στρατὸς τῶν ἐπέρασε στὴν ἀπέναντι παραλία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐστρατοπέδευσε στὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνα.

Ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνα (490 π.Χ.)

Ὄταν οἱ Ἀθηναῖοι ἔμαθαν τὴν καταστροφή τῆς Ἐρετρίας ἐταράχθησαν πολὺ. Ὁ κίνδυνος ἦτο μεγάλος γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνες. Ἄν οἱ Πέρσαι ἐκυρίευσαν τὴν Ἀθήνα πολὺ εὐκόλα θὰ ἐκυρίευσαν καὶ τὴν ἄλλη Ἑλλάδα.

Οἱ Ἀθηναῖοι βλέποντες πὼς ὁ στρατὸς τῶν ἦτο λίγος, ἔστειλαν καὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὴ Σπάρτη. Οἱ Σπαρτιάται εἶχαν τότε ἑορτὴ πού δὲν μπορούσαν νὰ κάμουν πόλεμο. Γι' αὐτὸ δὲν ἔστειλαν βοήθεια ἀμέσως.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἀποφάσισαν νὰ πολεμήσουν μόνοι τῶν μὲ τοὺς Πέρσας.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦσαν στὴν Ἀθήνα 10 στρατηγοὶ καὶ διεύθυναν ἕνας τὴν ἡμέρα μὲ τὴ σειρά.

Ὅλοι τότε ἐπαραχώρησαν τὴ θέση τῶν στὸ Μιλτιάδῃ γιατί τὸν ἐθεωροῦσαν καλύτερό τῶν καὶ ἤξερε καὶ πῶς πολεμοῦν οἱ Πέρσαι. Ὁ Μιλτιάδης μὲ 9 χιλιάδες Ἀθηναίους καὶ 1000 Πλαταιεῖς, πού εἶχαν ἔλθῃ νὰ βοηθήσουν τοὺς Ἀθηναίους, ἦλθε στὸ Μαραθῶνα καὶ ἐπαράταξε τὸ στρατό του ἀπέναντι στοὺς Πέρσες.

Γιὰ νὰ μὴ τοὺς κυκλώσουν οἱ Πέρσαι ἐφρόντισε νὰ εἶναι ἡ γραμμὴ τῶν Ἑλλήνων ἴση μὲ τὴ γραμμὴ τῶν Περσῶν.

Μὰ πῶς τὸ κατάρθωσε ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἦσαν 10 φορές λιγότεροι ἀπὸ τοὺς Πέρσες ; Ὁ Μιλτιάδης ἔβαλε τοὺς στρατιῶτες του ἀραιὰ πολὺ στὸ κέντρο καὶ πιὸ κοντὰ στὶς ἄκρες. Οἱ Πέρσαι ἦσαν πολὺ κοντὰ ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο.

Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τῆς μάχης καὶ οἱ σάλπιγγες ἄρχισαν νὰ κτυποῦν οἱ Ἕλληνες τραγουδῶντας τὸ πολεμικὸ τραγοῦδι «ἐμπρός, παιδιά τῆς Ἑλλάδας, νὰ ἐλευθερώσετε τὴν πατρίδα σας καὶ τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν», ὠρμησαν κατὰ τῶν Περσῶν.

Οἱ Πέρσαι σὰν εἶδαν τοὺς Ἕλληνας νὰ τρέχουν ἔτσι τοὺς ἐνόμισαν στὴν ἀργὴ γιὰ τρελλοὺς. Μὰ ὅταν ἐπληθίασαν, ἐκτάλαβαν πῶς δὲν ἦσαν τρελλοί, ἀλλὰ γενναῖοι,

Ἡ μάχη ἐξακολούθησε πολλὰς ὥρες. Τὰ δύο ἄκρα τῶν Ἀθηναίων ἐνίκησαν τοὺς Πέρσες καὶ τοὺς ἐκυνηγοῦσαν κατὰ τὰ πλοῖα. Τὸ κέντρο ὅμως τῶν Ἀθηναίων, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατο ἐνικήθηκε ἀπὸ τοὺς Πέρσες.

Ὁ Μιλτιάδης τότε στοματᾷ τὰ ἄκρα καὶ γυρίζει νὰ βοηθήσῃ τὸ κέντρο τῶν Ἀθηναίων. Νικοῦν καὶ τὸ κέντρο τῶν Περσῶν καὶ ἔτσι τοὺς ἐκυνήγησαν τοὺς Πέρσας ὡς τὰ πλοῖα.

Ἐκεῖ γίνεται φοβερὴ μάχη. Οἱ Πέρσαι προσπαθοῦσαν νὰ

Ὁ Μιλτιάδης

μπούν στα πλοία των και να φύγουν. Οί Έλληνες πάλιν προσπαθοῦσαν να τοὺς κρατήσουν τὰ πλοία και να τοὺς ρίξουν στη θάλασσα.

Λέγουν πῶς ὁ Κυναίγειρος ἄρπαξε ἓνα Περσικὸ πλοῖο μετὸ ἓνα του χέρι για να τὸ κρατήση να μὴ φύγη. Μὰ οἱ Πέρσαι τοῦ ἔκοψαν τὸ χέρι μετὸ ἓνα τσεκοῦρι. Τὸ ἄρπαξε τότε μετὸ ἄλλο, ἀλλὰ και ἐκεῖνο τοῦ τὸ ἔκοψαν. Τὸ ἀρπάζει κατόπιν μετὰ τὰ δόντια, ἀλλὰ τοῦ ἔκοψαν και τὸν λαιμό.

Ὅταν ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἓνας ἀπὸ τοὺς ὀπλίτες ἔτρεξε στην Ἀθήνα για να τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὴ νίκη. Μόλις ἔφθασε ἐπρόφθασε και τοὺς εἶπε: «*Χαίρετε, ἐνικήσαμεν*» και ἀμέσως ἔπεσε νεκρὸς ἀπὸ τὴν κούρασι.

Ὅταν οἱ Πέρσαι ἐμπῆκαν στα πλοία, ἀποφάσισαν να πᾶνε στην Ἀθήνα να τὴν κυριεύσουν πού ἦτο ἔρημη ἀπὸ στρατιῶτες. Ὁ Μιλτιάδης ὅμως τὸ ἐκατάλαβε αὐτό. Ἀφήνει τὸν Ἀριστείδη να φυλάξῃ τὰ λάφυρα πού εἶχαν ἀφήσει οἱ Πέρσαι, και αὐτὸς μετὸ τὸν στρατό του ἔρχεται σιτὴν Ἀθήνα.

Ὅταν ἔφθασαν τὰ Περσικὰ πλοία στὸ Φάληρο και εἶδαν τοὺς Ἀθηναίους στοὺς γύρω λόφους ἔτοιμους για πόλεμο, δὲν ἐτόλμησαν να βγοῦν, ἀλλὰ ἔφυγαν καταντροπιασμένοι για τὴν Περσία.

Ἦλθε τότε βρῆθεια και ἀπὸ τὴ Σπάρτη, ἀλλὰ δὲν ἐχρειάσθη γιατί ἡ μάχη εἶχε τελειώσει. Οἱ Σπαρτιῶται τότε ἐπῆγαν στὸν Μαραθῶνα και εἶδαν πού ἔγινε ἡ μάχη και ἐθαύμασαν τοὺς Ἀθηναίους.

Ἀπὸ τοὺς Πέρσαις ἐσκοτώθηκαν πολλές χιλιάδες, ἐνῶ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους μόνο 190.

Ὁ Μιλτιάδης ἀπόκτησε μεγάλη δόξα.

Ἀργότερα ὁ Μιλτιάδης ἐπῆγε ἐναντίον τῆς Πάρου. Κατὰ τὴν μάχην ὅμως ἐπληγώθη και ἀργότερα ἀπέθανε ἀπὸ τὴν πληγή.

Ὁ Θεμιστοκλῆς.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγεννήθη στην Ἀθήνα. Ἦτο παιδι τοῦ Νεοκλῆ, Ὅταν ἦτο νέος ἀκόμα ἦτο ζωηρὸς και πολὺ ἄστατος στὸ χαρακτῆρα του. Γι' αὐτὸ πολλές φορές ὁ δάσκαλός του τοῦ

ἔλεγε : «παιδί μου, ἐσὺ ἢ θὰ κάμῃς μεγάλο καλὸ στὴν πατρίδα σου ἢ μεγάλο κακό».

Καὶ πραγματικά ὁ Θεμιστοκλῆς ἔκαμε μεγάλο καλό.

“Υστερα ἀπὸ τὴ μάχη τοῦ Μαραθῶνα, ὅταν εἶδε τὴ μεγάλη δόξα τοῦ Μιλτιάδη, ἄλλαξε τελείως.” Ἀφησε τὶς διασκεδάσεις μὲ τοὺς φίλους του ἐδιάβαζε καὶ ἐσκεπτότανε πῶς θὰ κάμῃ καλὸ στὴν πατρίδα του.

Οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἐνόμιζαν πῶς ἐτελείωσαν οἱ Περσικοὶ πόλεμοι, πῶς οἱ Πέρσαι ὕστερα ἀπὸ τὸ πάθημα τοῦ Μαραθῶνα δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν νὰ ξαναέλθουν στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως τοὺς ἔλεγε πῶς δὲν ἐτελείωσαν οἱ πόλεμοι μὲ τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ πῶς τότε ἄρχιζαν. Τοὺς ἔλεγε ἀκόμη πῶς πρέπει νὰ κάμουν πλοῖα πολλὰ, γιατί μόνον μὴ αὐτὰ θὰ κατάρθωναν νὰ σώσουν τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ πραγματικά, ὅταν ἀνάλαβε τὴν ἐξουσία, ἔκαμε 200 πολεμικὰ πλοῖα, μὲ τὰ ὁποῖα, ὅπως θὰ ἰδοῦμε κατόπιν, ἔσωσε τὴν πατρίδα του.

Ὁ Θεμιστοκλῆς

Ὁ Ἀριστείδης.

Ὁ Ἀριστείδης ἐφημίζετο γιὰ τὴ μεγάλη ἀγάπη ποὺ εἶχε στὴ δικαιοσύνη. Γι' αὐτὸ τὸν ἔλεγαν πάντοτε «*δίκαιον Ἀριστείδη*».

Τόσο γνωστὴ ἦτο ἡ δικαιοσύνη του ποὺ οἱ ἄνθρωποι γιὰ νὰ λύσουν τὶς διαφορὰς των ἐπῆγαιναν σ' αὐτόν. Λέγουν πῶς κάποτε δύο ἄνθρωποι ἐπῆγαν γιὰ νὰ τοὺς λύσῃ τὶς διαφορὰς. Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς γιὰ νὰ πάρῃ μὲ τὸ μέρος του τὸν Ἀριστείδη τοῦ λέγει πῶς ὁ ἀντίπαλός του ἔχει ἀδικήσει καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ἀριστείδη.

Ὁ Ἀριστείδης ὁμῶς τοῦ ἀπαντᾷ : « Τώρα, φίλε μου, δικάζω δική σου ὑπόθεσι καὶ ὄχι δική μου ».

Ὁ Ἀριστείδης ἦταν ἀντίπαλος πολιτικός τοῦ Θεμιστοκλή. Κάποια ἡμέρα τὸν συνάντησε ἓνας χωρικός ἀγράμματος καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ γράψῃ ἐπάνω στὸ ὄστρακο ποῦ κρατοῦσε, τὸ ὄνομα Ἀριστείδης.

Ὁ Ἀριστείδης σὰν ἐπίηρε τὸ ὄστρακο λέγει στὸ χωρικό : « Τί κακὸ σοῦ ἔκαμε ὁ Ἀριστείδης ποῦ θέλεις νὰ ἐξαρισθῇ ; »

Ὁ χωρικός ἀπαντᾷ : « Τίποτε, οὔτε καὶ τὸν γνωρίζω, ἀλλὰ βαρύνομαι νὰ τὸν λέγουν δίκαιον ».

Ὁ Ἀριστείδης ἔγραψε τὸ ὄνομά του χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξι στὸ χωρικό.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξώρισαν τὸν Ἀριστείδη στὴν Αἴγινα.

Θάνατες τοῦ Δαρείου καὶ ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξη Ἡ μέχη στὶς Θερμοπύλες

Ὁ Δαρεῖος ὅταν ἔμαθε τὴν καταστροφὴ ποῦ ἐπαθε ὁ στρατὸς του στὸν Μαραθῶνα ἐθύμωσε πολὺ.

Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ μόνος του καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἕλληνας. Διάταξε τότε νὰ τοῦ ἐτοιμάσουν νέο στρατό. Πρωτοῦ ὁμῶς νὰ τελειώσῃ ἡ ἐτοιμασία ἐπέθανε καὶ ἔγινε βασιλιάς τὸ παιδί του ὁ Ξέρξης.

Ὁ Ξέρξης ἐξακολούθησε τὶς ἐτοιμασίες καὶ κατὰ τὸ ἔτος 480 π. Χ., ποῦ ἦσαν ὄλα ἐτοιμα, ἐξεκίνησε γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ὡδήγησε 2 ἑκατομμύρια περίπου στρατό, 1200 πολεμικὰ πλοῖα καὶ 3000 μεταγωγικά.

Ἐπέρασε τὸν Ἑλλήσποντο σὲ δυὸ γέφυρες ποῦ κατεσκεύασε ὁ ἴδιος μὲ πλοῖα καὶ ἔφθασε στὴ Θράκη. Ἀπὸ ἐκεῖ κατέβηκε στὴ Μακεδονία καὶ κατόπι στὴ Θεσσαλία. Κανένας λαὸς δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν πολεμήσῃ. Τόσος πολὺς ἦτο ὁ στρατὸς του ποῦ ἔλεγαν ὅτι καὶ τὰ ποτάμια ἐστείρεψαν ἀπὸ ὅπου ἐπερνοῦσε.

Ὁ στόλος του ἐπλεε σιὰ παράλια.

Ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξη ἔφθασε στὶς Θερμοπύλες, ὁ δὲ στόλος του στὸ Ἀρτεμισιο ἀκρωτήριο ποῦ εἶναι στὴν Εὐβοία.

Ὅταν οἱ Ἕλληνας ἔμαθαν πὼς Ξέρξης ἔρχεται νὰ κυρι-

εύση τὴν Ἑλλάδα, ἀποφάσισαν νὰ τὸν πολεμήσουν στὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν.

Ἐδιάλεξαν ἐκεῖνο τὸ μέρος γιατί ἦταν στενὸ καὶ δὲν θὰ μποροῦσε ὁ Ξέρξης νὰ παρατάξῃ ὅλο τὸ στρατό του.

Ἐκατάλαβαν λοιπὸν τὰ στενὰ 300 Σπαρτιᾶτες μὲ τὸν βασιλιᾶ των Λεωνίδα καὶ 7 χιλιάδες ἄλλοι Ἕλληνες,

Ὅταν ἐπλησίασε ὁ Ξέρξης στὶς Θερμοπύλες ἕνας χωρικός ἐπῆγε στοὺς Ἕλληνες καὶ τοὺς εἶπε πὼς ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξη εἶναι τόσο πολὺς πὺ τὰ βέλη θὰ σκεπάζουν τὸν ἥλιο. Τότε ἕνας Σπαρτιᾶτης γελώντας τοῦ ἀπάντησε : *«Τόσο τὸ καλύτερο γιατί θὰ πολεμήσουμε στὴ σκιά».*

Ὅταν ὁ Ξέρξης ἔμαθε πὼς τὰ στενὰ τὰ φυλάγουν τόσο ὀλίγοι Ἕλληνες καὶ πὼς σκέπτονται νὰ ἀντισταθοῦν ἐγέλασε. Ἐστειλε μόνον ἕνα στρατιώτη γιὰ νὰ ἰδῆ τί κάνουν. Ἐκεῖνος δταν ἐγύρισε τοῦ εἶπε πὼς ἄλλοι γυμνάζονται καὶ ἄλλοι κτενίζονται.

«Μολὼν λαβέ!»

Ἐπερίμενε 4 – 5 ἡμέρες μήπως οἱ Ἕλληνες φύγουν καὶ τοῦ ἀφήσουν ἐλεύθερο τὸ δρόμο. Μὰ σὰν εἶδε πὼς δὲν ἔχουν σκοπὸ νὰ φύγουν πρόσταξε τὸ στρατό του νὰ ἐπιτεθῇ. Οἱ Ἕλληνες

ἀπόκρουσαν όλες τις ἐπιθέσεις. Στό τέλος διάταξε τούς ἀθάνατους νά ἐπιτεθοῦν, ἀλλά καί ἐκεῖνοι ἐνικήθηκαν.

Ὁ Ξέρξης ἐστένοχωρήθη πολὺ καί δὲν ἤξερε τί νά κάμη. Τὴν στιγμή ἐκείνη παρουσιάζεται ἕνας προδότης, ποὺ τὸν ἔλεγαν Ἐφιάλτη, καί δείχνη στοὺς Πέρσες ἕνα μονοπάτι ποὺ θὰ μπορούσαν νά περικυκλώσουν τούς Ἕλληνες.

Ὁ Ξέρξης στέλνει τὴ νύκτα ἀπὸ τὸ μονοπάτι ἐκεῖνο πολὺ στρατὸ καί τὸ πρῶτὸ εὐρέθηκαν οἱ Ἕλληνες κυκλωμένοι.

Ὁ Λεωνίδας ὅταν ἔμαθε πὼς περικυκλώνονται διάταξε τοὺς ἄλλους Ἕλληνες νά φύγουν γιὰ νά χρησιμεύσουν σὲ ἄλλη περίπτωση. Αὐτὸς μὲ τούς 300 Σπαρτιᾶτες, πιστὸς στοὺς νόμους τῆς πατρίδας του, ἔμεινε ἐκεῖ. Μαζί μὲ τούς Σπαρτιᾶτες ἔμειναν καί 700 Θεσπιεῖς.

Ὁ Ξέρξης πρὶν ἀρχίσῃ τὴν ἐπίθεσι ἔστειλε ἀποσταλμένους στὸ Λεωνίδα γιὰ νά τοῦ παραδώσῃ τὰ ὄπλα. Μὰ ὁ Λεωνίδας τοῦ ἀπάντησε μὲ δύο λόγια: «*Μολὼν λαβέ!*», δηλαδή «*ἔλα νὰ τὰ πάρῃς!*»

Θυμωμένος τότε ὁ Ξέρξης διατάζει νά κτυπήσουν τούς Ἕλληνες καί ἀπὸ τὰ δύο μέρη. Οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν μὲ μεγάλη ἀνδρεία. Στὴν ἀρχὴ νικοῦν. Ὅστερα ὅμως τούς σπάζουν τὰ ὄπλα καί πολεμοῦν μὲ τὰ σπαθιά ὡς ποὺ ἐσκοτώθηκαν ὅλοι.

Ἡ ἀνδρεία τοῦ Λεωνίδα καί τῶν 300 Σπαρτιᾶτῶν θὰ μείνῃ ἀθάνατη στὴν ἱστορίᾳ. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ἔδειξαν πὼς ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει τίποτε ἔμπρὸς στὴν ἐλευθερία τῆς πατρίδας.

Ὅταν ἐτελείωσαν οἱ Περσικοὶ πόλεμοι, οἱ Ἕλληνες ἔστησαν ἕνα μνημεῖο ἐκεῖ ποὺ σκοτώθηκε ὁ Λεωνίδας μὲ τούς 300 καί ἔγραψαν ἐπάνω :

«Ἐσὺ διαβάτη ποὺ περνᾷς νὰ πῆς κάτω στὴ Σπάρτη πὼς ἐδῶ εἴμεθα θαμμένοι πιστοὶ στὸ θέλημά της».

Ἡ ναυμαχία στὸ Ἄρτεμίσιο.

Ὅταν οἱ Σπαρτιᾶτες ἐπολεμοῦσαν στὶς Θερμοπύλες ὁ Ἕλληνικὸς στόλος ἐπῆγε στὸ ἀκρωτήριο Ἄρτεμίσιο καί ἔκανε ναυμαχία μὲ τὸν Περσικὸ στόλο.

Τὰ Ἕλληνικὰ πλοῖα ἦσαν 271. Ἀπ' αὐτὰ τὰ περισσότερα ἦσαν πλῶν Ἀθηναίων μὲ ἀρχηγὸ τὸν Θεμιστοκλῆ. Ἀρχηγὸς ὄλων

των πλοίων ἦτο ὁ Σπαρτιάτης Εὐρυβιάδης.

Ἡ ναυμαχία ἐκράτησε δυὸ ἡμέρες. Οἱ Πέρσαι ἔπαθαν πολ-
λές καταστροφές ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον.

Ὅταν ὁμως οἱ Ἕλληνες ἔμαθαν πὼς ὁ Ξέρξης ἐπέρασε τὶς
Θερμοπύλες καὶ κατεβαίνει εἰς τὴν Ἀθήνα ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Ἄρτε-
μισιο καὶ ἦλθαν εἰς τὸ στενὸ τῆς Σαλαμίνας.

Ἡ ναυμαχία εἰς τὴν Σαλαμίνα (480 π. Χ.).

Μετὰ τὴ μάχη εἰς τὴν Θερμοπύλες ὁ δρόμος ἦτο ἀνοικτὸς
Ὁ Ξέρξης κατέβηκε χωρὶς ἀντίστασι καὶ ἐφθασε εἰς τὴν Ἀθήνα.
Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἐρωτήσει τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν τί νὰ
κάνουν γιὰ νὰ σωθοῦν. Ἡ Πυθία τοὺς ἀπάντησε πὼς θὰ σωθοῦν
εἰς τὴν ξύλινα τεῖχη. Τότε ὁ στρατηγὸς Θεμιστοκλῆς τοὺς εἶπε ὅτι
ὁ χρησμὸς εἰς τὴν ξύλινα τεῖχη ἐννοεῖ τὰ πλοῖα καὶ σὲ αὐτὰ πρέπει
νὰ μπουδῶν.

Μερικοὶ ὅμως γέροντες ἔδωκαν ἄλλη ἐξήγησι. Εἰς τὴν ξύλινα τεῖχη,
εἶπαν, εἶναι ἡ Ἀκρόπολις καὶ σ' αὐτὴν νὰ καταφύγουν. Οἱ
δυστυχεῖς ὅμως αὐτοὶ εἶχαν κακὸ τέλος, γιατί μόλις ἔκαυσε ὁ
Ξέρξης τὴν Ἀθήνα ἀνέβηκε καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολι καὶ τοὺς ἔσφαξε
ἅλους.

Πρωτοῦ νὰ φθάσῃ ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἀθήνα οἱ Ἀθηναῖοι ἔστει-
λαν τὰ γυναικόπεδα καὶ τοὺς γέρους εἰς τὴν Αἴγινα καὶ εἰς τὴν
Πελοπόννησο. Οἱ νεοὶ ἐμπήκαν εἰς τὴν ξύλινα τεῖχη καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ στενὸ
τῆς Σαλαμίνας. Ἐφθασε κατόπιν εἰς τὴν Πειραιᾶ καὶ ὁ Περσικὸς
στόλος.

Τὴν ἀρχηγία ἅλων τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου τὴν εἶχε ὁ Σπαρ-
τιάτης Εὐρυβιάδης.

Ὁ Εὐρυβιάδης ἔλεγε νὰ κἀν τὴν ναυμαχίαν εἰς τὸν Ἴσθμόν
τῆς Κορίνθου, γιατί ἂν οἱ Πέρσαι τοὺς ἐνικρῶσαν, θὰ μποροῦ-
σαν νὰ βγοῦν εἰς τὴν ξηρὰ καὶ νὰ σωθοῦν εἰς τὴν Πελοπόννησο.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως ἔλεγε νὰ γίνῃ εἰς τὸ στενὸ τῆς Σαλα-
μίνας, γιατί τὰ νερά δὲν ἦσαν πολὺ βαθειὰ καὶ τὰ μεγάλα Περ-
σικὰ πλοῖα δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ κινουῦνται εὐκόλα. Ἐκτὸς ἀπ'
αὐτό, τὸ μέρος ἦταν στενὸ καὶ οἱ Πέρσαι δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ
παρατάξουν ὅλα τὰ πλοῖα.

Καὶ οἱ δύο στρατηγοὶ ὑποστήριξαν τὴ γνώμην των.

Στό τέλος ὁ Εὐρυβιάδης ἐθύμωσε καί ἐσήκωσε τή ράβδο του νά κτυπήσῃ τόν Θεμιστοκλῆ.

Μά ὁ Θεμιστοκλῆς χωρίς νά θυμώσῃ τοῦ λέγει :

«Κτύπησέ με, ἀλλά ἄκουσέ με».

Ἄφοῦ ὁ Θεμιστοκλῆς δέν μποροῦσε νά καταφέρῃ τόν Εὐρυβιάδην νά κάμουν τή ναυμαχία στό στενὸ τῆς Σαλαμίνας ἔκαμε τὸ ἐξῆς τέχνασμα: Ἐγραψε μιὰ ἐπιστολὴν στὸν Ξέρξην καί τὴν ἔστειλε κρυφὰ μὲ τὸ δάσκαλο τοῦ παιδιοῦ του. Τοῦ ἔγραφε πὼς οἱ Ἕλληνες σκέπτονται νά φύγουν ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα καί ἂν θελῇ γιὰ τὸ καλὸ του νά στείλῃ τὸν στόλο του νά τοὺς νικήσῃ πρωτοῦ φύγουν.

Ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαίως μὲ τὴν ἐπιστολὴν ποὺ ἔστειλε δέν ἤθελε νά ὠφελῆσῃ τὸν Ξέρξην, ἀλλὰ τὴν πατρίδα του, γιατί, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, εἶχε πεποίθησι πὼς στὴ Σαλαμίνα θὰ ἐνικοῦσαν οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Ξέρξης μόλις ἐπῆρε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Θεμιστοκλῆ, ἔδωκε διαταγὴν στὰ πλοῖα του νά πᾶνε στὴ Σαλαμίνα καί νά ἐμποδίσουν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα νά φύγουν.

Στὴν περίστασι αὐτῇ ἔδειξε τὴ μεγάλη του ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Θεμιστοκλῆ καί τὸν εἶχαν ἐξορίσει στὴ νῆσο Αἶγινα.

Ὅταν ὁ Ἀριστείδης εἶδε τὸν Περσικὸν στόλον νά πηγαίνει στὴ Σαλαμίνα, μπαίνει σὲ ἓνα πλοῖαρι καί μὲ κίνδυνον νά πιασθῆ ἀπὸ τοὺς Πέρσες, ἔρχεται στὸ πλοῖο τοῦ Θεμιστοκλῆ καί τοῦ λέγει :

«Θεμιστοκλῆ, ἂ; ἀφήσωμεν τώρα τίς φιλονικίες καί ἂς φροντίσωμεν νά σώσωμεν τὴν πατρίδα μας. Ἐσὺ ὡς ἀρχηγὸς καί ἐγὼ ὡς ἀπλὸς στρατιώτης».

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐσυγκινήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἀριστείδου, τὸν ἀγκάλιασε, τὸν ἐφίλησε καί τὸν ἐπῆρε στὸ πλοῖο του. Ὅταν οἱ Ἕλληνες εἶδαν πὼς ὁ Περσικὸς στόλος τοὺς περιτριγύρισε, ἀποφάσισαν νά κάμουν τὴ ναυμαχία ἐκεῖ.

Πρωτῶ - πρωτῶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 480 π. Χ. τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ὤρμησαν ἐπάνω στὰ ἐχθρικά. Οἱ ναῦται ἐπολεμοῦσαν ἄφοβα ψάλλοντες τὸ γνωστὸ τῶν πολεμικῶν τραγούδι :

« Ἐμπρός Ἑλληνόπουλα,
ἐλευθερώνετε τὴν πατρίδα,
τὰ παιδιὰ καὶ τίς γυναῖκες σας,
τοὺς βομῶν τῶν θεῶν
καὶ τοὺς τάφους τῶν προγόνων»,

Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐπειδὴ ἦσαν μικρά, ἦσαν καὶ εὐκολοκίνητα, ἐνῶ τὰ Περσικὰ πολὺ βαρεῖα κοὶ δυσκολοκίνητα.

Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα μὲ τὰ ἔμβολα τρυπούσαν τὰ ἐχθρικά καὶ τὰ ἐβούλιαζαν.

Ὁ Ξέρξης παρακολούθησε ἀπὸ τὸν ἀπέναντι λόφο. Ἐκαθόταν σὲ χρυσοῦ θρόνο καὶ γύρω - γύρω εἶχε γραμματικούς γιὰ νὰ ἱστορήσουν τὴ ναυμαχία.

Κατὰ τὸ βράδυ δὲν μπόρεσαν νὰ ἀνθέξουν τὰ Περσικὰ πλοῖα καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν, ἐνῶ τὰ Ἑλληνικὰ τὰ ἐκυνηγοῦσαν καὶ ὅσα ἔφθαναν τὰ ἐβούλιαζαν.

Ὁ Ξέρξης καταντροπιασμένος ἀποφασίζει νὰ φύγη. Πάλιν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐφρόντισε νὰ φύγη τὸ ταχύτερον. Τοῦ γράφει ἄλλη ἐπιστολὴ πῶς οἱ Ἕλληνες σκέπτονται νὰ πᾶνε στὸν Ἑλλησποντο γιὰ νὰ χαλάσουν τίς γέφυρες καὶ νὰ τὸν κλείσουν στὴν Εὐρώπη.

Ὁ Ξέρξης τότε ἀφήνει τὸν γαμβρό του Μαρδόνιο μὲ 300 χιλιάδες στρατὸ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμο καὶ αὐτὸς φεύγει γιὰ τὴν Ἀσία.

Ἡ μάχη στὶς Πλαταιές.

Εἶπαμε παραπάνω ὅτι ὁ Ξέρξης ἔφυγε γιὰ τὴν Περσία καὶ ἄφησε τὸν γαμβρό του Μαρδόνιο μὲ 300 χιλιάδες ἐκλεκτοὺς στρατιῶτες γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμο. Ὁ Μαρδόνιος ἐπειδὴ εἶχε πολὺ ἵππικὸ καὶ ἐχρειάζετο χόρτο γιὰ τὰ ἄλογά του, ἐπῆγε νὰ περάσῃ τὸν χειμῶνα στὸν κάμπο τῆς Θεσσαλίας.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ἐπροσπαθοῦσε νὰ κάμῃ φίλους τοὺς Ἀθηναίους. Ἔστειλε ἀπεσταλμένους καὶ τοὺς εἶπε πῶς, ἂν γίνουν σύμμαχοί του, θὰ τοὺς κτίσῃ τὴν πόλι καὶ τοὺς βομῶν τῶν θεῶν καὶ ἀκόμη θὰ τοὺς κάμῃ ἡγεμόνες ὅλης τῆς Ἑλλάδας.

Οἱ Ἀθηναῖοι μὲ κανέναν τρόπο δὲν ἐδέχθησαν τὶς προτάσεις τοῦ Μαρδόνιου.

Κατὰ τὴν ἀνοιξὶ τοῦ 479 π. Χ. ὁ Μαρδόνιος μὲ τὸ στρατό του κατέβηκε στὴν Ἀττικὴ. Μαζὶ του εἶχε καὶ 50 χιλιάδες Ἑλληνας, δηλαδὴ Θεσσαλοὺς καὶ Βοιωτοὺς.

Οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν ἔμαθαν πὼς ὁ Μαρδόνιος ἔρχεται στὴν Ἀθήνα, ἄδειασαν πάλι τὴν πόλι.

Ὁ Μαρδόνιος πάλιν ἐμήνυσε στοὺς Ἀθηναίους νὰ γίνουν σύμμαχοί του, μὰ αὐτοὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν.

Λέγουν πὼς τὸν βουλευτὴ Λυκίδη, ποὺ τοὺς εἶπε νὰ δεχθοῦν τὶς προτάσεις τοῦ Μαρδόνιου, τὸν ἐλιθοβόλησαν καὶ αὐτὸν καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του.

Ὁ Μαρδόνιος τότε, ἀφοῦ ἔκαυσε καὶ πάλιν τὴν Ἀθήνα, ἐπῆγε στὴ Βοιωτία καὶ ἔκαμε τὸ στρατόπεδό του στὶς Πλαταιῆς πλησίον τοῦ Ἀσωπὸ ποταμοῦ καὶ τὸ ὠχύρωσε τριγύρω μὲ ξύλα. Ἐπῆγε ἐκεῖ γιατί τὸ ἵππικό του θὰ μπορούσε νὰ κινῆται εὐκολώτερα.

Οἱ Ἕλληνες, ὅταν ἔμαθαν τοῦτο, ἐπῆγαν ἐναντίον του. Ἦσαν 100 χιλιάδες περίπου καὶ ἀρχηγὸ εἶχαν τὸν στρατηγὸ τῶν Σπαρτιατῶν Πausanias.

Οἱ Ἕλληνες ἐκατάλαβαν τὶς πλαγιὲς τοῦ ὄρους Κιθαιρώνα.

Ὁ Μαρδόνιος ἔστειλε τὸ ἵππικό του γιὰ νὰ τοὺς κτυπήσῃ. Μὰ οἱ Ἕλληνες τὸ ἐνίκησαν καὶ τὸ ἀνάγκασαν νὰ φύγῃ. Ἐπῆραν κατόπιν ἀπὸ τὴ νίκη αὐτὴ θάρρος καὶ ἐκατέβηκαν στὴν πεδιάδα καὶ ἐπαρατάχθησαν ἀπέναντι τῶν Περσῶν. Δέκα ἡμέρες καὶ οἱ δύο στρατοὶ ἔμεναν ἥσυχοι γιατί οἱ θυσίαι ποὺ ἔκαναν δὲν ἔδειχναν καλὰ σημεῖα γιὰ νὰ ἐπιτεθοῦν.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦτο καὶ μιὰ βρύση ποὺ τὴν ἔλεγον *Γαργαφία*. Ἀπὸ αὐτὴ ἔπαιρναν νερὸ οἱ Ἕλληνες. Ὁ Μαρδόνιος τότε ἐσκέφθηκε νὰ τοὺς κόψῃ τὸ νερὸ γιὰ νὰ μὴν ἔχουν νὰ πίνουν. Ἐσκέπασε λοιπὸν τὴ βρύσι μὲ χώματα καὶ ἔτσι οἱ Ἕλληνες ἀναγκάσθηκαν τὴ νύκτα νὰ φύγουν ἀπ' ἐκεῖ καὶ νὰ πιάσουν ἄλλο μέρος.

Μόλις ἐξημέρωσε ἡ ἡμέρα καὶ εἶδε ὁ Μαρδόνιος πὼς οἱ Ἕλληνες ἔφυγαν, ἐνόμισε πὼς ἔφυγαν ἀπὸ φόβο γιὰ πάντα καὶ γι' αὐτὸ διάταξε τὸ στρατό του νὰ προχωρήσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρχισε τότε φοβερὴ μάχη. Καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Πέρσαι ἐπολεμοῦσαν μὲ μεγάλη γενναϊότητα.

Στὸ τέλος φονεύεται ὁ Μαρδόνιος.

Ὅταν οἱ Πέρσαι εἶδαν πῶς ἐφονεύθη ὁ στρατηγός των ἐδειλίασαν καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκυνήγησαν μέχρι στὸ στρατόπεδο. Κατόπιν ἐμαζεύθηκαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ ἐκυρίευσαν καὶ τὸ στρατόπεδο.

Στὴ μάχη αὐτὴ οἱ Πέρσαι ἔπαθαν μεγάλη καταστροφή. Ἀπὸ τὶς 300 χιλ. ἐσώθηκαν μόνον 3 χιλιάδες καὶ ἄλλες 40 χιλιάδες πού ἦσαν μακριὰ ἀπὸ τὴ μάχη τὴ στιγμὴ ἐκείνη. Ἐνῶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐσκοτώθηκαν 150 περίπου.

Στὴ μάχη αὐτὴ οἱ Ἕλληνες ἐπῆραν ἄφθονα λάφυρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολλὰ ἀφιέρωσαν στοὺς θεούς. Ἐκαμαν καὶ στὸν θεὸ Ἀπόλλωνα στοὺς Δελφοὺς ἓνα τρίποδα πού ἐπάνω εἶχαν χαράξει τὰ ὀνόματα 38 πόλεων πού ἔστειλαν στρατιῶτες σ' αὐτὴ τὴ μάχη

Ἡ μάχη τῆς Μυκάλης

Τὴν ἴδια ἡμέρα πού ἐνικοῦσαν οἱ Ἕλληνες στὶς Πλαταιές ἐνικοῦσε καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος τοὺς Πέρσες στὸ ἀκρωτήριο Μυκάλη πού εἶναι ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Σάμο. Ἐκεῖ εἶχαν μαζευθῆ 300 Περσικὰ πλοῖα καὶ 6 χιλιάδες στρατός. Αὐτοὶ εἶχαν τραβήξει τὰ πλοῖα των στὴ παραλία καὶ ἡ μάχη ἔγινε στὴ στεριά. Ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ οἱ Ἕλληνες ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ μὲ τέχνη πολλὴ ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τοὺς Πέρσες, τὰ δὲ πλοῖα των τὰ ἔκαυσαν. Ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ὁ Σπαρτιάτης Λεωτυχίδης καὶ ὁ Ἀθηναῖος Ξάνθιππος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Οἱ Ἀθηναῖοι τειχίζουσι τὴν Ἀθήνα.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν ἐτελείωσαν οἱ Περσικοὶ πόλεμοι.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἐγύρισαν εἰς τὴν Ἀθήνα καὶ ἔκτισαν τὰ σπίτια τῶν καὶ τοὺς ναοὺς, τὰ ὅποια εἶχαν καύσει οἱ Πέρσαι.

Ὁ Θεμιστοκλῆς τότε εἶπε τοῖς Ἀθηναίοις πῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ κτίσουσιν ἓνα τεῖχος γύρω εἰς τὴν Ἀθήνα γὰρ νὰ προστατεύεται ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ εἶχαν μεγάλη ἐκτίμησιν εἰς τὸν Θεμιστοκλῆν, τὸν ἄκουσαν καὶ ἔκτισαν τὸ τεῖχος. Κατόπιν ἔκτισαν τεῖχη καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ εἰς τὸ Φάληρον. Ὁ Πειραιᾶς τότε ἔγινε σπουδαῖο λιμάνι καὶ ναύσταθμος.

Ἀργότερα οἱ Ἀθηναῖοι, ἔνωσαν τὸ τεῖχος μὲ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸ Φάληρον. Τὰ τεῖχη ἐκεῖνα ὠνομάσθησαν μακρὰ τεῖχη.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆς ἀνάμεσα εἰς τὰ δύο τεῖχη ἔκτισαν καὶ τρίτον καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ συγκοινωνία μὲ τὴν θάλασσαν ἦτο ἐλευθέρη καὶ νὰ ἐπολιορκούσαν ἀκόμα τὴν Ἀθήνα οἱ ἐχθροί.

Ἀπὸ τότε ἡ Ἀθήνα ἔγινε ἡ πρώτη ναυτικὴ πόλις τῆς Ἑλλάδος.

Πῶς τιμωρεῖται ὁ Πausανίας.

Ὅταν οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔμαθον τὴν καταστροφὴν πού ἔπαθαν οἱ Πέρσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπήραν θάρρος καὶ ἐπαναστάτησαν κατὰ τῶν Περσῶν. Τὸ ἄλλο ἔτος ὁ Ἕλληστικός στόλος μὲ ἀρχηγὸν τὸν Πausανίαν πηγαίνει εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸ ὅποῖον εἶχαν οἱ Πέρσαι, κάμνει πόλεμον καὶ τοὺς νικάει. Στὴν μάχην αὐτὴν ἔπιασε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους ἀπὸ τοὺς σπου-

δαίους Πέρσες. "Όταν όμως είδε την πολυτέλεια και τον πλούτον αὐτῶν ὁ Πausανίας, ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τὴ Σπαρτιατικὴ ζωὴ καὶ νὰ ζῆ καὶ αὐτὸς ὅπως ἐκεῖνοι. Ἐφόρει περσικὰ φορέματα καὶ ἔτρωγε ὅπως καὶ οἱ Πέρσαι.

Ἐσκέφθη ἀκόμη νὰ γίνῃ τύραννος ὅλης τῆς Ἑλλάδας. Γι' αὐτὸ ἔγραψε ἐπιστολὴν στὸ βασιλεῖα τῶν Περσῶν καὶ τοῦ ἔλεγε πὼς μπορεῖ νὰ τοῦ παραδώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἂν τὸν κάμῃ γαμβρό του καὶ τὸν διορίσῃ σατράπη τῆς Ἑλλάδας.

Ὁ Ξέρξης δέχεται. Ὁ Πausανίας ἀπὸ τότε ἀρχίζει νὰ ζῆ ἄσωτῃ ζωὴ καὶ νὰ φέρεται τυραννικὰ στοὺς συμμάχους. Οἱ σύμμαχοι τὸν κατάγγειλαν στοὺς ἐφόρους. Οἱ δὲ ἔφοροι τὸν ἐκάλεσαν νὰ πάῃ στὴ Σπάρτη, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐτιμώρησαν γιατί δὲν εἶχαν ἀρκετὰ στοιχεῖα γιὰ προδοσίαν· τὸν ἐκράτησαν ὅμως στὴ Σπάρτη.

Ὁ Πausανίας καὶ ἀπὸ τὴ Σπάρτη ἔστειλεν ἐπιστολὰς καὶ συνεννοεῖτο μὲ τὸν Ξέρξη. Κάποια ἀπὸ αὐτὰς τίς ἐπιστολὰς ἔπεσε στὰ χέρια τῶν ἐφόρων. Ἀπὸ τότε οἱ ἔφοροι εἶδαν πὼς πραγματικὰ ὁ Πausανίας ἐφρόντιζε νὰ προδώσῃ τὴν πατρίδα του.

"Όταν ὁ Πausανίας ἔμαθε πὼς τὴν ἐπιστολὴν του τὴν ἔπιασαν οἱ ἔφοροι, προτοῦ νὰ τὸν πιάσουν πηγαίνει καὶ κρύβεται στὸ ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτο ἱερός καὶ δὲν ἐπέτρεπετο νὰ μποῦν νὰ τὸν πιάσουν.

Οἱ ἔφοροι τότε διάταξαν νὰ βγάλουν τὴ στέγη καὶ νὰ κτίσουν τίς πόρτες γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πείνα. Λέγουν πὼς τὴν πρώτη πέτρα στὴν εἴσοδο τὴν ἔβαλε ἡ μητέρα του Θεανώ, γιατί δὲν μπορούσε νὰ ἀνέχεται παιδί προδότη.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ κακὸς Πausανίας ἐπέθανε ἐκεῖ ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὸ κρῦο. Προτοῦ ὅμως ξεψυχῆσῃ, γιὰ νὰ μὴ μολυνθῇ ὁ ναός, διάταξαν οἱ ἔφοροι καὶ τὸν ἔβγαλαν. Τὸ σῶμα του τὸ ἐπέταξαν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Σπάρτης.

Θάνατος τοῦ Θεμιστοκλῆ.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπόκτησε μεγάλη δόξα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐτιμῶσαν πολὺ. Ἀλλὰ ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ πρόπαντων οἱ μεγάλοι, ἔχουν ἐχθρούς, ἔτσι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ποὺ καὶ λίγο ὑπερήφανος, ἀπόκτησε στὴν Ἀθήνα πολλοὺς ἐχθρούς.

Οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐνώθησαν καὶ κατηγορήσαν τὸν Θεμιστοκλῆ πῶς θέλει νὰ γίνῃ τύραννος τῶν Ἀθηναίων. Οἱ πατριῶται τοῦ ἔδωσαν πίστι στοὺς ἐχθροὺς τοῦ καὶ τὸν ἐξώρισαν στὸ Ἄργος.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πausanία οἱ Σπαρτιάται κατάγγειλαν στοὺς Ἀθηναίους τὸν Θεμιστοκλῆ πῶς καὶ αὐτὸς εἶχε συνεννοηθῆ μὲ τοὺς Πέρσες γιὰ νὰ ὑποδουλώσῃ τοὺς Ἀθηναίους ὅπως καὶ ὁ Πausanίας.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἔστειλαν διαταγὴ στὸν Θεμιστοκλῆ νὰ γυρίσῃ στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ δικασθῆ.

Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως, ἀντὶ νὰ πάῃ στὴν Ἀθήνα, ἔφυγε κρυφὰ καὶ πῆγε στὴν Περσία. Ἔκαμε τοῦτο ὄχι γιὰ πραγματικὰ εἶχε συνεννοήσεις μὲ τοὺς Πέρσες, ἀλλὰ γιὰ ἐφοβεῖτο μήπως οἱ ἐχθροὶ τοῦ πείσουν τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν δικάσουν ἄδικα.

Στὴν Περσία ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπῆγε στὸν βασιλιᾶ Ἄρταξέρξη, παιδί τοῦ Ξέρξη, καὶ τοῦ ἐζήτησε φιλοξενία. Ὁ Ἄρταξέρξης τὸν ἐδέχθη μὲ χαρὰ μεγάλη καὶ τοῦ ἔδωσε μάλιστα τρεῖς πόλεις στὴν Μικρὰ Ἀσία γιὰ νὰ παίρνη τὰ εἰσοδήματά των καὶ νὰ ζῆ.

Ἀργότερα ἦλθε στὸν Ἄρταξέρξη ἡ ὄρεξι νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεμιστοκλῆ. Ὁ Θεμιστοκλῆς φαίνεται πῶς τοῦ ὑποσχέθηκε βοήθεια, ἀλλὰ ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς γιὰ τὴν ἐκστρατεία δὲν ἠθέλησε οὔτε πρὸς τὸν βασιλιᾶ νὰ φανῆ ἀχάριστος, οὔτε ὅμως καὶ τὴν πατρίδα τοῦ νὰ προδώσῃ. Γι' αὐτὸ ἤπια δηλητήριο κρυφὰ καὶ εὔρεθη στὸ δωμάτιό του νεκρός.

Ἀργότερα οἱ συγγενεῖς τοῦ ἔφεραν τὰ ὀστέα τοῦ καὶ τὰ ἔθαψαν στὴν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ τοῦ Πειραιᾶ.

Ὀλίγα χρόνια προτοῦ πεθάνῃ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπέθανε στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης πολὺ πτωχός. Λέγουν πῶς τόσο πολὺ ἦτο πτωχός πού ἡ οἰκογένειά τοῦ δὲν εἶχε οὔτε τὰ ἔξοδα τῆς κηδεῖας.

Οἱ Ἀθηναῖοι γιὰ τὶς πολλὰς ὑπηρεσίες τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔκαμαν τὴν κηδεῖα τοῦ μὲ ἔξοδα τοῦ δημοσίου. Ἐπίσης ἔδωκαν ἀντάξι καὶ στὶς θυγατέρες τοῦ καὶ κατόπιν τὶς ἐπρόδικσαν.

Τὸ καλύτερο τέλος ἀπὸ ὄλους τοὺς μεγάλους ἄνδρες εἶχε ὁ Ἀριστείδης.

Οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων.

Ἐπειδὴ ὁ Πausanias δὲν ἐφέρετο καλὰ στοὺς συμμάχους ἐγύρισαν στὴν πατρίδα των οἱ Αἰγινῖται καὶ οἱ Πελοποννήσιοι. Οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἐξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμο. Ὅσοι Ἕλληνες ἔμειναν ἐνωμένοι καὶ ἐξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμο, ἀποφάσισαν νὰ κάμουν μεταξύ των συμμαχία.

Διῶρισαν ἀρχηγὸν τὸν Ἀριστείδη καὶ τοῦ ἀνάθεσαν νὰ κανόνιση τίς ὑποχρεώσεις τῶν διαφόρων πόλεων, δηλαδὴ πόσους στρατιῶτες, πόσα πλοῖα καὶ πόσα χρήματα θὰ ἔδινε ἐκάστη πόλις. Τὸ συμμαχικὸν ταμεῖο τὸ εἶχαν στὴ νῆσο Δῆλο ποῦ εἶναι πλησίον στὴ Σῦρο.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστείδη ἐγίνε ἀρχηγὸς τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ὁ Κίμων.

Ὁ Κίμων ἦτο παιδί τοῦ Μιλτιάδη. Ἦτο πολὺ πλούσιος, μὰ καὶ πολὺ ἐλεήμων.

Κάθε ἡμέρα εἶχε στὸ σπίτι του τραπέζι στρωμένον καὶ ἐπῆγαιναν οἱ πτωχοὶ καὶ ἔτρωγαν. Οἱ κῆποι του πάλιν ἦσαν ἀνοικτοὶ καὶ ἔμπαιναν καὶ ἔτρωγαν καρποὺς ὅσοι δὲν εἶχαν.

Οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Περσῶν στὴν ἀρχὴ ἦσαν ἀμυντικοί, μὰ ἀπὸ τῶρα ἐγίναν ἐπιθετικοί. Οἱ Ἕλληνες ἐπῆγαιναν στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐπολεμοῦσαν κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Κίμων λοιπὸν ἐπῆρε 200 πλοῖα καὶ στρατὸ καὶ ἐπῆγε στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκεῖ στίς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντα ποταμοῦ συνάντησε τὸν Περσικὸν στόλον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔκαμε ναυμαχία καὶ τὸν ἐκατάστρεψε.

Τὴν ἴδια ἡμέρα ἐβγαλε στρατὸ καὶ στὴν ξηρὰ καὶ ἐπετέθη

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ Κίμων.

κατά τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ, πού ἦτο ἐκεῖ, καί τόν ἐκατάστρεψε καί ἐκείνον.

Τοιοιουτρόπως ὁ Κίμων σέ μιᾶ ἡμέρᾳ ἐνίκησε δύο φορές τοὺς Πέρσες.

Ἐπειτα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια ἐγύρισε ὁ Κίμων στὴν Ἀθήνα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔγιναν στὴ Σπάρτη τρομεροὶ σεισμοὶ καὶ ἐσκοτώθηκαν σχεδὸν 20 χιλιάδες Σπαρτιᾶται.

Οἱ Μεσσήνιοι τότε καὶ οἱ Εἰλωτες εὐρήκαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν. Οἱ Σπαρτιᾶται εὐρέθηκαν σέ πολὺ δύσκολη θέσι καὶ ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Οἱ Ἀθηναῖοι πού ἐμισοῦσαν πολὺ τοὺς Σπαρτιᾶτες δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς στείλουν βοήθεια. Ὁ Κίμων ὅμως ἐπίμενε στοὺς Ἀθηναίους πὼς πρέπει νὰ βοηθήσουν τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίσθηκαν στὸ τέλος καὶ ἔστειλαν 4 χιλιάδες μὲ ἀρχηγὸ τὸν Κίμωνα.

Οἱ Σπαρτιᾶται τότε ἐνόμισαν πὼς οἱ Ἀθηναῖοι δὲν πολεμοῦν μὲ εἰλικρίνεια, ἀλλὰ πὼς εἶχαν κρυφὴ συμμαχία μὲ τοὺς Μεσσηνίους. Διὰ τοῦτο τοὺς ἔδιωξαν ἀπὸ τὴ Σπάρτη μὲ τὴ δικαιολογία πὼς δὲν τοὺς χρειάζονται πλέον.

Τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ἐθεώρησαν προσβολὴ μεγάλη. Καὶ ἐπειδὴ τοὺς εἶχε παρακινήσει στὴν ἐκστρατεία αὐτὴ ὁ Κίμων τὸν ἐξώρισαν.

Ἐπειτα ὅπως ἀπὸ δύο ἔτη ἀνακάλεσαν πάλιν ἀπὸ τὴν ἐξορία τὸν ἀγαπημένο των στρατηγὸ Κίμωνα.

Θάνατος τοῦ Κίμωνα.

Ὁ Κίμων μόλις ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του πρῶτον ἐφρόντισε καὶ ἔγινε εἰρήνη μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες γιὰ 5 ἔτη.

Ἐπειτα ἀποφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ στὴν Κύπρον καὶ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς Πέρσες.

Ὅταν ἐφθασε στὴν Κύπρον ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν Κίτιον ἀλλὰ σὲ μιᾶ μάχῃ ἐτραυματίσθη σοβαρὰ καὶ σὲ λίγες ἡμέρες ἐπέθανε. Πρὸ τοῦ πεθάνῃ ἐκατάλαβε τὸν θάνατό του καὶ εἶπε στοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ τὸν ἀνακοινώσουν καὶ τὸν μάθουν ὁ ἕχθροί.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κίμωνα οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφάσισαν νὰ ψηφιστοῦν ὅτι ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κίμωνα ἐπιβλήθη ἀπὸ τὸ ἴσχυρον ἔθνος. Ἐπιβλήθη ἀπὸ τὸ ἴσχυρον ἔθνος.

σισαν νά γυρίσουν στην πατρίδα των. Ἐπιστρέφοντας συνάντησαν τὸν Περσικὸ στόλο, τὸν ὁποῖον καὶ ἐνίκησαν.

Τοιουτοτρόπως ἔλεγαν πὼς ὁ Κίμων ὄχι μόνον ζωντανὸς νικᾷ τοὺς ἐχθρούς. ἀλλὰ καὶ πεθαμένος.

Ἀπὸ τότε οἱ Περσὶ δὲν ἐτόλμησαν νά πειράξουν τοὺς Ἕλληνας, οὔτε καὶ ὁ Περσικὸς στόλος ἔπλευσε σὲ Ἑλληνικὴ θάλασσα.

Ὁ Περικλῆς.

Ὅταν ἐπέθανε ὁ Κίμων ἔγινε ὄρχοντας στὴν Ἀθήνα ὁ Περικλῆς. Αὐτὸς ἦτο παιδί τοῦ Ξανθίππου ποὺ ἐνίκησε στὸ ἀκρωτήριο τῆς Μυκάλης μαζί μὲ τὸ Λεωτυχίδη τοὺς Πέρσες.

Ὁ Περικλῆς ἦτο πολὺ πλούσιος, ἀλλὰ δὲν ἐπιβλήθηκε στὸ λαὸ ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ τὴν καταγωγὴ του. Ἐπιβλήθηκε μὲ τὰ σπάνια χαρίσματα του. Ἦτο δίκαιος, γενναῖος, ἔξυπνος, φρόνιμος. Εἶχε μὸρφωσι μεγάλη καὶ εὐγενικοὺς τρόπους. Τίποτε δὲν ἀποφάσιζε νά κάμη ἂν δὲν τὸ ἐσκέπτετο καλά.

Τὸ μεγαλύτερο προτέρημα του ἦτο ἡ ρητορικὴ. Σπανίως ὠμιλοῦσε στὴν ἐκκλησία. Ἄφηνε τοὺς φίλους του νά ὀμιλοῦν, καὶ αὐτὸς ὠμιλοῦσε ὅταν ἐπρόκειτο γιὰ σπουδαῖα ζητήματα.

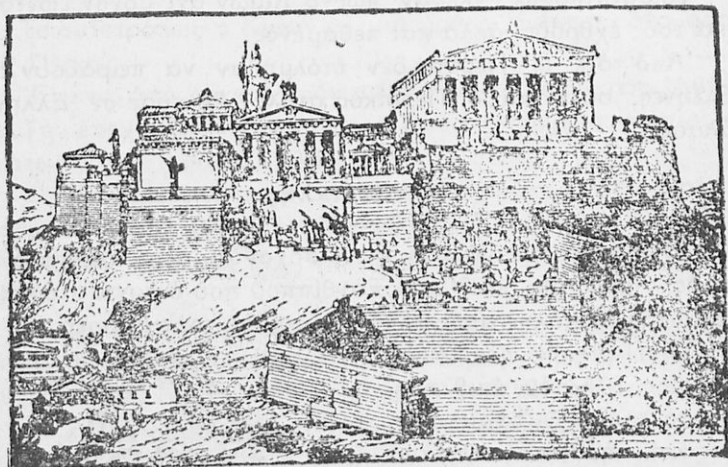
Ὅταν ὠμιλοῦσε ἄστραπτε, ἐβρόντα καὶ ἀνατάραζε ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸν Δία καὶ τὸν ὠνόμαζαν **Ὀλύμπιο Περικλῆ.**

Κατὰ τοὺς νόμους τῶν Ἀθηναίων ὠρίζαν κάθε χρόνο ἕνα στρατηγὸ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε μόνον τὴν ἀρχηγία τοῦ στρατοῦ

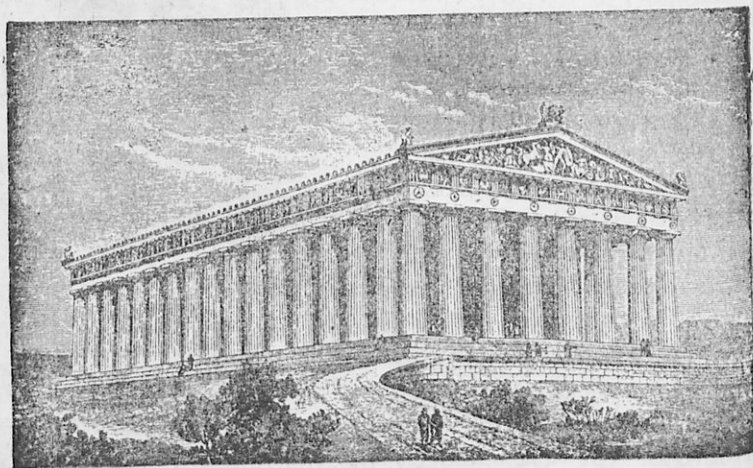
Ὁ Περικλῆς.

καί τοῦ στόλου, ἀλλὰ διεύθυνε καί τὴν πολιτεία.
Τὸν Περικλῆ τὸν ἔβγαζαν οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγὸ συνεχῶς

Ἡ Ἀκρόπολις.

25 χρόνια.

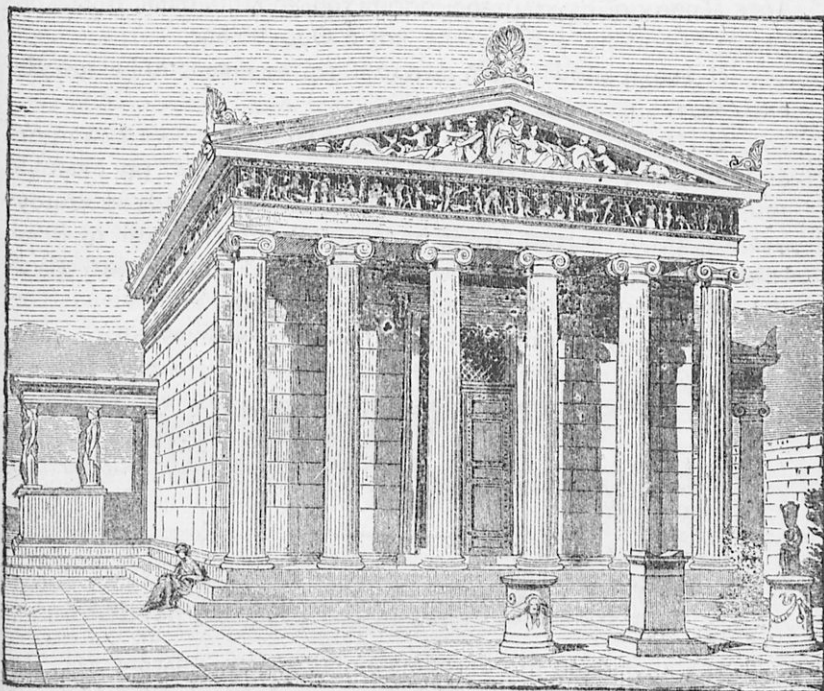
Ὁ Παρθενών.

Ὅπως ὁ στρατηγὸς Κίμων ἔκτισε τὰ μακρὰ τείχη καὶ ἔνωσεν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέρος από τὸ τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Περικλῆς ἄρχισε νὰ καλλωπίζῃ τὴν Ἀθήνα.

Πρῶτα ἔκτισε καὶ τρίτο τεῖχος ἀνάμεσα στὰ ἄλλα. Ἔκαμε ἀκόμη τρία λιμάνια στὸν Πειραιᾶ. Ἔκαμε διάφορα ἐργοστάσια, στὰ ὁποῖα οἱ τεχνῖτες ἐκατασκεύαζαν διάφορα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα. Τὰ διάφορα προϊόντα τὰ ἐμετάφεραν μὲ τὰ πλοῖα σὲ ξένα μέρη καὶ τὰ ἐπωλοῦσαν ἀκριζὰ

Τὸ Ἐρέχθειο.

καὶ ἔτσι ἐκέρδιζαν πολλὰ χρήματα. Μὰ καὶ στὸν Πειραιᾶ ἐρχονται ἔμποροι ἀπὸ ξένα μέρη καὶ ἐγίνετο ζωηρὰ κίνησι.

Ἀπὸ τὸ ἐμπόριο καὶ τὴ βιομηχανία ἐκέρδιζαν οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰ χρήματα.

Οἱ τέχνες στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ ἦσαν πολὺ προοδευμένες, γι' αὐτὸ ἔγιναν καὶ τὰ ὠραιότερα μνημεῖα καὶ ἀγάλματα καὶ τὰ καλύτερα κτίρια.

Ὁ Περικλῆς ἐκαλλώπισε τὴν Ἀκρόπολι. Ἔκαμε τὸν ναὸ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τὰ Προπύλαια, τὸ Ἐρέχθειο, τὸν Παρθενῶνα καὶ ἄλλα. Εἰς τὸν Παρθενῶνα ἔστησε τὸ χρυσοελεφάντινο ἄγαλμα τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς, τὸ ὁποῖο ἐκατασκεύασε ὁ ἄριστος τεχνίτης Φειδίας. Ἐπίσης στὴν Ἀκρόπολι ἔστησε καὶ ἓνα ἄλλο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καμωμένο ἀπὸ χαλκῶ.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ προώδευσαν ἀκόμη αἱ ἐπιστῆμαι. Τότε ἔζησαν οἱ μεγαλύτεροι σοφοὶ τοῦ κόσμου, ὅπως ὁ Σωκράτης, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Θουκυδίδης.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλῆ ὠνομάσθηκε *«χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους»*.

Ὁ Περικλῆς ἐσκέφθηκε ἓνα μεγάλο σχέδιο, νὰ ἐνώσῃ δηλαδὴ ὅλες τὶς Ἑλληνικὰς πόλεις μὲ συμμαχία. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦτου ἔστειλε πρέσβεις σὲ ὅλες τὶς πόλεις γιὰ νὰ κάμουν γνωστὴ τὴ σκέψιν τοῦ Περικλῆ. Μὰ οἱ Σπαρτιᾶται καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν τοῦ Περικλῆ γιατί εἶχαν συμφέροντα ἀντίθετα ἀπὸ τὰ συμφέροντα τῶν Ἀθηναίων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ Περικλῆ ἐματαιώθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἀφορμὴ τοῦ πολέμου.

Ἡ εἰρήνη, πού ἦτο μεταξὺ τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλλάδας, δὲν ἐκράτησε πολὺ. Οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν νὰ φιλονικοῦν καὶ νὰ κάνουν πολέμους μεταξὺ τῶν.

Δυὸ ἦσαν οἱ δυνατώτερες πόλεις τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Σπάρτη. Ἡ Ἀθήνα εἶχε μεγάλο σιόλο καὶ ἦτο ἰσχυρότερα στὴ θάλασσα, ἐνῶ οἱ Σπαρτιᾶται στὴν ξηρὰ. Ὅσοι πόλεις εὐρίσκοντο στὰ παράλια εἶχαν συμμαχία μὲ τοὺς Ἀθηναίους, ἐνῶ αἱ πόλεις πού ἦσαν μακρὰ ἀπὸ τὶς παραλίες εἶχαν συμμαχία μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Οἱ Σπαρτιᾶται ὅσο ἐβλεπαν νὰ γίνωνται ἰσχυρότεροι οἱ Ἀθηναῖοι τόσο καὶ περισσότερο τοὺς ἐμισοῦσαν. Ἐφοβοῦντο

μήπως οἱ Ἀθηναῖοι γίνουν κύριοι καὶ αὐτῶν. Γιὰ τοῦτο ἐζητοῦσαν ἀφορμὴ νὰ κόμουν πόλεμο κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἀφορμὴ δὲν ἐβράδυνε νὰ δοθῇ καὶ τὴν ἔδωσαν οἱ Κορινθιοί, καὶ νὰ πῶς :

Ἡ Ἐπίδαμνος, τὸ σημερινὸ Δυρράχιο, ἦτο ἀποικία τῶν Κερκυραίων. Εἰς αὐτὴν ἦσαν δύο κόμματα, τὸ ἀριστοκρατικὸ καὶ τὸ δημοκρατικὸ, καὶ ἕκαμαν στάσι μεταξύ των. Ἀπ' αὐτὰ τὸ ἀριστοκρατικὸ ἐζήτησε τὴ βοήθεια τῶν Κερκυραίων, τὸ δὲ δημοκρατικὸ τῶν Κορινθίων. Στὸν πόλεμο αὐτό, ποῦ ἔλαβαν μέρος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸ μέρος τῶν Κερκυραίων, ἐνικήθησαν οἱ Κορινθιοί. Ἀπὸ τότε εἶχαν μῖσος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς ἐκδικηθοῦν. Στέλλουν λοιπὸν πρέσβεις στὴ Σπάρτη, μὲ τὴν ὁποία ἦσαν σύμμαχοι, καὶ ζητοῦν σὰν σύμμαχοι ποῦ εἶναι νὰ τοὺς βοηθήσουν νὰ πολεμήσουν τοὺς Ἀθηναίους. Ἄλλο ποῦ δὲν ἤθελαν οἱ Σπαρτιᾶται. Γιὰ νὰ μὴ φανοῦν ὅμως πῶς αὐτοὶ ἀποφάσισαν τὸν πόλεμο στέλλουν καὶ προσκαλοῦν σὲ συνέδριο ὅλους τοὺς συμμάχους γιὰ νὰ πάρουν καὶ αὐτῶν τὴ γνώμη.

Οἱ σύμμαχοι ἀποφάσισαν νὰ πολεμήσουν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐκήρυξαν μάλιστα καὶ τὸν πόλεμο κατὰ τὸ ἔτος 432 π. Χ. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο χειμῶνας καὶ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ ἐτοιμασίαις καὶ τὰ δύο μέρη δὲν ἄρχισε ἀμέσως ὁ πόλεμος.

Ὁ πόλεμος αὐτός, ποῦ ἐκράτησε 27 χρόνια, ὠνομάσθηκε *Πελοποννησιακὸς* καὶ ἐκατέστρεψε τὴν Ἑλλάδα.

Πρώτη περίοδος τοῦ πολέμου (431 - 421 π. Χ.)

Κατὰ τὸν Μάιο τοῦ ἔτους 431 οἱ Σπαρτιᾶται καὶ οἱ σύμμαχοί των μὲ ἀρχηγὸ τὸν βασιλιὰ τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμο ἐρχονται στὴν Ἀττικὴ. Μὰ ἐπειδὴ δὲν μπορούσαν νὰ κυριεύσουν τὴν Ἀθήνα γιατί εἶχε τείχη δυνατά, ἐλεηλάτησαν τὰ γύρω χωριά, τὰ ὁποία οἱ κάτοικοι κατὰ συμβουλή τοῦ Περικλῆ τὰ εἶχαν ἀφήσει καὶ εἶχαν καταφύγει μὲ τὰ πράγματά των στὴν Ἀθήνα.

Ὁ Περικλῆς τότε στέλλει καὶ αὐτὸς τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων καὶ λεηλατοῦν τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου. Τοιοῦτοτρόπως ἐγένετο ὁ πόλεμος κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τοῦ πολέ-

μου, οί Σπαρτιᾶται δηλαδή ἐλεηλατοῦσαν τὴν Ἀττικὴ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Πελοπόννησο.

Κατὰ τὸ δεύτερο ἔτος τοῦ πολέμου ἔπεσε μεγάλη συμφορὰ στὴν Ἀθήνα. Ἐνα Αἰγυπτιακὸ πλοῖο ἔφερε τὴ φοβερὴ ἀρρώστεια χολέρα (λοιμὸ) ποῦ ἐκράτησε τρία χρόνια. Ἐπειδὴ στὴν Ἀθήνα εἶχαν μαζευθῆ ὄλοι οἱ κάτοικοι τῶν γύρω χωριῶν καὶ ἦτο μεγάλος συνωστισμὸς, ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ ἐξαπλώθηκε πολὺ. Ἀπ' αὐτὴν ἔπαθε καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων ὁ Περικλῆς καὶ ἀπέθανε.

Ὁ θάνατος τοῦ Περικλῆ ἦτο μεγάλη συμφορὰ γιὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ἐκεῖνοι ποῦ τὸν ἐδιαδέχθηκαν δὲν εἶχαν τὴν ἀξία του.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Περικλῆ παρουσιάζονται ὡς ἀρχηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ὁ Κλέων, ποῦ ἦτο πολὺ φιλοπόλεμος, καὶ ὁ Νικίας, πολὺ εἰρηνικός.

Ὁ λαὸς ἄλλοτε ἐπήγαινε μὲ τὸ μέρος τοῦ Κλέωνα ἄλλοτε μὲ τὸν Νικία.

Ὁ πόλεμος αὐτός, ποῦ ἐκράτησε 8 χρόνια ἔτελειωσε γιὰτὶ ἐφονεύθη ὁ Κλέων σὲ μιὰ μάχη ποῦ ἔκαμε στὴν Ἀμφίπολι μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Ἐλαβε τότε τὴν ἀρχὴ ὁ Νικίας, ὁ ὁποῖος ἔκαμε εἰρήνη γιὰ 50 χρόνια καὶ μὲ τὴ συμφωνία νὰ δώσουν ὀπίσω τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τίς πόλεις ποῦ εἶχαν πάρει καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι.

Δευτέρα περίοδος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου

Ἡ Νικίειος εἰρήνη δὲν ἐκράτησε πολὺ, γιὰτὶ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Κλέωνα ἀνέλαβε τὸ κόμμα αὐτοῦ ὁ Ἀλκιβιάδης ποῦ ἦτο φιλοπόλεμος. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Περικλῆ. Ἦτο πλούσιος, ὠραῖος, ἐξυπνος, μὰ καὶ πολὺ μορφωμένος. Ἐγνώριζε τὴ φιλοσοφία καὶ τὴ ρητορικὴ. Εἶχε ὅμως καὶ πολλὰ ἑλαττώματα καὶ τὰ μεγαλύτερα ἦσαν ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ φιλοδοξία. Ἦτο ἀκόμη καὶ ἐκδικητικὸς.

Ἡ μεγάλη φιλοδοξία ἔκαμε τὸν Ἀλκιβιάδη νὰ ὀνειρεῦεται πράγματα ποῦ ἦσαν καὶ δύσκολα.

Τοιοῦτοτρόπως ἐσκέφθηκε νὰ κυριεύσῃ τὴ Σικελία καὶ ἄλλες πόλεις τῆς Μεσογείου καὶ νὰ κάμῃ τὴν Ἀθήνα πρωτεύουσα μιᾶς μεγάλης Ἑλλάδας. Ἐφαντάζετο πὼς ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι

ἐκατόρθωναν αὐτὰ θὰ μπορούσαν νὰ νικήσουν εὐκολα καί τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Τῆ σκέψι του λοιπὸν αὐτὴ τὴν εἶπε στοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐδέχθησαν μὲ μεγάλη χαρά. Τόσος μεγάλος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός των ποὺ σὲ λίγες ἐβδομάδες ἐτοιμάσθησαν τελείως γιὰ τὴ μακρυνὴ ἐκστρατεία.

Οἱ Ἀθηναῖοι διώρισαν στρατηγούς τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν Νικία καὶ τὸν Λάμαχο.

Τὴν ἴδια νύκτα ποὺ ἔφυγε ὁ στόλος, ἀσεβεῖς ἄνθρωποι ἔκοψαν τὶς κεφαλὰς τῶν Ἑρμῶν μὲ τοὺς ὁποίους ἐστόλιζαν τὰς ὁδοὺς. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου διέδωκαν τότε πῶς ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ οἱ φίλοι του ἔκαμαν τὴν ἀσέβεια αὐτῆ.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν πίστι στοὺς συκοφάντες τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἔστειλαν ἀμεσῶς τὸ ἱερὸ πλοῖο «Σαλαμινία» νὰ τὸν φέρῃ πίσω γιὰ νὰ δικασθῆ.

Ἡ Σαλαμινία ἔφθασε στὴ Σικελία προτοῦ νὰ βγοῦν οἱ Ἀθηναῖοι.

Ὅταν ὁ Ἀλκιβιάδης ἔμαθε τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο ἐπῆγε ἡ Σαλαμινία ἐθύμωσε τόσο πολὺ, ποὺ ἀντὶ νὰ γυρίσῃ στὴν Ἀθήνα ἐπῆγε στὴ Σπάρτη καὶ ἄρχισε νὰ παρακινή τοὺς Σπαρτιᾶτες νὰ κάμουν πόλεμο μὲ τοὺς Ἀθηναίους.

Ὁ Νικίας καὶ ὁ Λάμαχος ἐπολιόρκησαν τὶς Συρακοῦσες, μὰ δὲν ἦτο εὐκολο νὰ τὶς κυριεύσουν. Οἱ Συρακόσιοι ἔστειλαν καὶ ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐπαρακινήθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἔστειλαν 3 χιλιάδες μὲ ἀρχηγὸ τὸν Γύλιππο.

Οἱ Συρακόσιοι τώρα μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκατάστρεψαν τελείως τὸν στρατὸ καὶ τὸν στόλο των.

Ὁ Ἀλκιβιάδης

Τρίτη περίοδος τοῦ πολέμου (413—405 π. Χ.).

Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπαρακίνησε ἀκόμη τὰς Σπαρτιᾶτες καὶ ἔκαμαν ἓνα φρούριο στὴ Δεκέλεια καὶ ἔβαλαν ἐκεῖ φρουρά, ἣ ὁποία ἐρήμωνε διαρκῶς τὴν Ἀττικὴν.

Οἱ δυστυχεῖς Ἀθηναῖοι ἐβλεπαν ἀπὸ τὰ τείχη τὴν καταστροφή πού ἔκαναν οἱ Σπαρτιᾶται γύρω στὴν πόλι, μὰ δὲν μπορούσαν νὰ κάμουν τιποτέ.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν καταστροφή τῶν Ἀθηναίων στὴν Σικελία πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ἔφυγαν καὶ ἐπῆγαν μὲ τὸ μέρος τῆς Σπάρτης.

Ἐκτὸς τούτου οἱ Σπαρτιᾶται ἦλθαν σὲ συνεννόησι καὶ μὲ τοὺς Πέρσες. Ἐσυμφώνησαν νὰ ἀφήσουν οἱ Σπαρτιᾶται τὶς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας στοὺς Πέρσες καὶ ἐκεῖνοι νὰ δίνουν χρήματα στοὺς Σπαρτιᾶτες γιὰ νὰ συντηροῦν στόλο.

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἔμαθαν αὐτὰ ἐτοίμασαν στόλο μὲ τὰ χρήματα πού τοὺς εἶχαν μείνει καὶ τὸν ἔστειλαν στὴ Σάμο ἣ ὁποία ἦταν μὲ τὸ μέρος τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ καταστροφή στοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς

Κατὰ τὸ ἔτος 405 ὁ στόλος τῶν Σπαρτιατῶν μὲ ναύαρχο τὸν Λύσανδρο ἐκατάλαβε τὴν Λαμψακο, πόλι τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὅταν ἔμαθαν τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν στόλο τῶν στὸν Ἑλλήσποντο καὶ ἀγκυροβόλησε ἀπέναντι τῆς Λαμψάκου στοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς.

Καθημερινῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἀνοίγοντο στὴ θάλασσα καὶ προκαλοῦσαν τοὺς Σπαρτιᾶτες νὰ κάμουν ναυμαχία, μὰ ἐκεῖνοι τὴν ἀπόφευγαν. Αὐτὸ τὸ ἔκαναν καθημερινῶς οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡμέρα, τὸ δὲ βράδυ ὅταν ἐγύριζαν στὴ θέσι τῶν ἔβγαῖναν στὴν ξηρὰ γιὰ τροφές.

Αὐτὸ τὸ ἐπρόσεξε ὁ Λύσανδρος καὶ ἐσκέφθη νὰ μὴ χάσῃ τὴν εὐκαιρία. Ἐνα βράδυ πού ἀγκυροβόλησε ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος καὶ οἱ ναῦται εἶχαν βγῆ γιὰ τροφή, ὁ Λύσανδρος ἐπίθεται κατὰ τοῦ στόλου, πού ἦτο ἔρημος ἀπὸ στρατιῶτες, καὶ τὸν καταστρέφει τελείως. Ἀπὸ τὰ 180 πλοῖα 10 μόνον κατάρθωσαν νὰ φύγουν καὶ νὰ σωθοῦν μὲ ναύαρχο τὸν Κόνωνα στὴν Κύπρο.

Ἐπίσης τὸ πλοῖο *Πάραλος* κατάρθωσε νὰ φύγη καὶ νὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα νὰ φέρῃ τὴ θλιβερὴ εἶδησι τῆς καταστροφῆς. Ὅλα τὰ ἄλλα πλοῖα ἐκαταστράφησαν, 3 χιλιάδες Ἀθηναῖοι, ποὺ αἰχμαλωτίσθησαν, ἐσφάγησαν ὄλοι.

Ἡ Ἀθήνα ἀναγνωρίζει τὴν ἡγεμονίαν τῶν Σπαρτιατῶν.

Ὁ Λύσανδρος, ἀφοῦ ἐκατάστρεψε τὸ στόλο τῶν Ἀθηναίων, μὲ 200 πλοῖα ἔρχεται στὸν Πειραιᾶ καὶ πολιορκεῖ τὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὴν αὐτὴ ἡμέρα βγαίνουν ἀπὸ τὸ φρούριο τῆς Δεκέλειας καὶ οἱ Σπαρτιᾶται μὲ τὸν βασιλιᾶ των Ἄγι καὶ πηλιορκοῦν τὴν πόλι ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Φθάνει σὲ λίγες ἡμέρες ἀπὸ τὴ Σπάρτη καὶ ὁ ἄλλος βασιλιᾶς ὁ Πausanias μὲ στρατὸ καὶ ἐνώνονται μὲ τὸ στρατὸ τοῦ Ἄγι. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἀθήνα πολιορκεῖται στενὰ ἀπὸ τὴν ξηρὰ καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα.

Οἱ Ἀθηναῖοι κλεισμένοι μέσα στὰ τεῖχη ἀπόκρουαν τὶς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν. Δυστυχῶς ὅμως ἐτελείωσαν οἱ τροφές καὶ ἀναγκάσθησαν νὰ ζητήσουν εἰρήνην.

Οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς ἐπρότειναν τέσσαρες ὅρους:

- 1) Νὰ γκρεμίσουν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ τεῖχη τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιῶς.
- 2) Νὰ παραδώσουν στοὺς Σπαρτιᾶτες ὀλόκληρο τὸ στόλο των ἐκτὸς ἀπὸ 12 πλοῖα.
- 3) Νὰ δεχθοῦν ὀπίσω τοὺς ἐξορίστους των.
- 4) Νὰ ἀναγνωρίσουν τοὺς Σπαρτιᾶτες ὡς ἀρχηγούς καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα.

Οἱ ζωηρότεροι ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες ἐζήτησαν νὰ καταστρέψουν τελείως τοὺς Ἀθηναίους, μὰ οἱ φρονιμώτεροι εἶπαν πῶς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ καταστρέψουν ἀνθρώπους ποὺ ἄλλοτε ἔσωσαν τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδας.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγκάσθησαν νὰ δεχθοῦν καὶ τοὺς 4 ὅρους τῶν Σπαρτιατῶν.

Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσε ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος μὲ τὴν καταστροφὴ τῶν Ἀθηνῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΟΙ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΥΡΑΝΝΟΙ

Μόλις οί Σπαρτιᾶται ἐκατάλαβαν τὴν Ἀθήνα ἐκατάργησαν τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα. Ἡ ἐξουσία ἦλθε στὰ χέρια τῶν ἀριστοκρατῶν. Ἐξέλεξαν ἀπ' αὐτοὺς τριάντα ἀνθρώπους γιὰ νὰ διευθύνουν τὴν πόλι. Ἐκεῖνοι ὅμως ἐφέροντο πολὺ σκληρά. Πλέον ἀπὸ 1500 δημοκρατικοὺς ἐθανάτωσαν, καὶ πολλῶν ἐπῆραν τὶς περιουσίες. Ἐφέροντο τόσο τυραννικὰ ποὺ ὠνομάσθησαν τύραννοι καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν ἐποχῆ τῶν τριάντα τυράννων.

Οἱ τύραννοι ἐξώρισαν καὶ πολλοὺς στὴ Θήβα, στὰ Μέγαρα καὶ ἄλλα μέρη. Ἐπειδὴ ὅμως ἐφοβοῦντο τὴν ὀργὴ τοῦ λαοῦ ἐζήτησαν ἀπὸ τὴ Σπάρτη στρατιῶτες γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς ζωῆς τῶν. Οἱ Σπαρτιᾶται τοὺς ἔστειλαν 700 στρατιῶτες καὶ ἀπὸ τότε ἄρχισαν νὰ φέρωνται ἀκόμη τυραννικώτερα.

Μεταξὺ τῶν ἐξοριστῶν ἦτο καὶ ὁ Θρασύβουλος, ὁ ὁποῖος πολλὰς φορὰς ἐχρημάτισε στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Θρασύβουλος δὲν μποροῦσε νὰ βλέπῃ τὴν πατρίδα του νὰ ὑποφέρῃ τόσα πολλὰ ἀπὸ τοὺς τυράννους. Γι' αὐτὸ ἐμάζευσε 70 ὀπαδοὺς ἀπὸ τοὺς ἐξοριστοὺς καὶ ἦλθε καὶ ἔκαμε ἓνα φρούριο στὸ ὄρος Πάρηθα. Οἱ τύραννοι, μόλις τὸ ἔμαθαν αὐτὸ ἔστειλαν στρατὸ ἐναντίον τοῦ Θρασυβούλου, ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν νικήσουν. Ἀπὸ 70 οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Θρασυβούλου ἔγιναν 1000. Μὲ αὐτοὺς κατέβη στὸν Πειραιᾶ καὶ ἐκατάλαβε τὴ Μουνηχία. Οἱ τύραννοι ἔστειλαν πάλι στρατὸ ἐναντίον τοῦ Θρασυβούλου, μὰ ὁ στρατὸς τῶν πάλι ἐνικήθηκε. Τότε ὁ Θρασύβουλος παίρνει θάρρος καὶ ἀνεβαίνει στὴν Ἀθήνα. Ὁ λαὸς ἐνώνεται μὲ αὐτὸν καὶ καταλύουν τοὺς τυράννους. Οἱ Σπαρτιᾶται ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πόλι. Ἐξέλεξαν τότε οἱ Ἀθηναῖοι 10 ἄνδρες, ἓνα ἀπὸ κάθε φυλὴ γιὰ νὰ κυβερνήσουν τὴν πόλι.

Ὅλοι ὠρκίσθησαν νὰ ἀφήσουν τὶς ἐχθρὰς καὶ τὶς ἐκδικήσεις καὶ νὰ φρονίσουν γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδας τῶν. Ἐγύρισαν τότε καὶ οἱ ἐξοριστοὶ στὴν Ἀθήνα.

Ἡ ἔκστρατεία τοῦ Κύρου.

Ὄταν ἐπέθανε ὁ βασιλιάς τῆς Περσίας Δαρεῖος ὁ Β΄ ἀνέβη κατὰ τὸν νόμον στὸν θρόνον ὁ μεγαλύτερος υἱὸς του ὁ Ἄρταξέρξης. Ὁ Δαρεῖος εἶχε καὶ δεύτερο παιδί, ποὺ τὸ ἔλεγαν Κύρο, ὁ ὁποῖος ἦτο σατράπης τῆς Λυδίας.

Ὁ Κύρος ἀποφάσισε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸν θρόνο τὸν ἀδελφὸ του καὶ νὰ γίνῃ ἐκεῖνος βασιλιάς τῆς Περσίας. Ἐμάζευσε λοιπὸν 100 χιλιάδες βαρβαρικὸ στρατό, ἐπῆρε ἀκόμη καὶ 13 χιλιάδες μισθοφόρους Ἕλληνας καὶ ἐξεστράτευσε τὸ 401 π. Χ. κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ὄταν ὁ Ἄρταξέρξης ἔμαθε τοῦτο, ἐμάζεψε καὶ ἐκεῖνος 900 χιλιάδες στρατό.

Οἱ δύο στρατοὶ ἐσυναντήθηκαν στὰ Κούναξα, ποὺ εἶναι πλησίον στὴν πόλι Βαβυλώνα. Ὄταν ἄρχισε ἡ μάχη οἱ Ἕλληνες μὲ ἀρχηγὸ τὸν Κλέαρχο νικοῦν τοὺς βαρβάρους ποὺ ἦσαν ἀπέναντί των, καὶ τοὺς τρέπουν σὲ φυγή. Τότε ὁ Κύρος μόλις ἀντίκρουσε τὸν ἀδελφὸ του Ἄρταξέρξη ὄρμᾳ γιὰ νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλὰ φονεύεται ὁ ἴδιος ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Ἄρταξέρξη.

Οἱ Πέρσαι μόλις εἶδαν τὸ θάνατο τοῦ Κύρου ἐπῆγαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Ἄρταξέρξη.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως, ποὺ εἶχαν ἀκολουθήσει τὸν Κύρο στὴν ἐκστρατεία, εὐρέθηκαν σὲ πολὺ δύσκολη θέσι. Ὁ Ἄρταξέρξης, ποὺ ἔθεωροῦσε τὸν ἑαυτὸ του νικητὴ, ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Κλέαρχο νὰ τοῦ παραδώσουν οἱ Ἕλληνες τὰ ὄπλα. Μὰ ὁ Κλέαρχος δὲν τὸ ἐδέχθηκε αὐτό.

Τότε κατορθώνει ὁ Τισσαφέρνης, ἓνας ἀπὸ τοὺς στρατηγοὺς τοῦ Ἄρταξέρξη, νὰ σκοτώσῃ μὲ δόλο τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων σὲ ἓνα συμβούλιο.

Οἱ Ἕλληνες εὐρέθηκαν τότε σὲ ξένο μέρος καὶ χωρὶς ἀρχηγούς. Ἡ θέσι των ἦτο πολὺ ἀπελπιστικὴ.

Στὴν ἀπελπιστικὴ αὐτὴ περίστασις σώζει τοὺς Ἕλληνες ὁ Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος. Ὁ Ξενοφῶν ἐσυμβούλευσε νὰ ἐκλέξουν νέους ἀρχηγούς καὶ νὰ φροντίσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα των. Τοῦτο καὶ ἔγινε. Οἱ Ἕλληνες ἐξέλεξαν τοὺς στρατηγοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Ξενοφῶντα.

Οἱ Ἕλληνες τέσσαρες μῆνες ἐβάδιζαν ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνὸ

χωρίς οδηγό. Περνοῦσαν ἀπάτητα βουνά, μεγάλους ποταμούς, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἐκτυποῦσαν καὶ τοὺς ἐκατεδίωκαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πού περνοῦσαν.

Ἐπὶ τέλους φθάνουν σὲ ἓνα βουνὸ τῆς Τραπεζούντος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐφάνη ἡ Μαύρη θάλασσα. Τόσον ἐνθουσιασμὸ αἰσθάνθηκαν, ὥστε μὲ δάκρυα ἄρχισαν νὰ φωνάζουν: *θάλασσα, θάλασσα!*

Κατέβηκαν κατόπιν ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ φθάνουν στὴν πόλι Τραπεζούντα. Ἐκεῖ ἐνώθησαν μὲ τοὺς Σπαρτιάτες, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ στρατηγὸ τὸν Θίβρωνα ἐπολέμουν κατὰ τῶν Περσῶν. Ἀπὸ τὶς 13 χιλιάδες Ἕλληνες μόνον 6 χιλιάδες ἐσώθηκαν, οἱ ἄλλοι ἢ ἐφονεύθησαν ἢ ἐπέθαναν ἀπὸ τὶς κακουχίες.

Τὸ κατώρθωμα αὐτὸ τῶν Ἑλλήνων ὠνομάσθηκε στὴν ἱστορία *Κάθοδος τῶν μυρίων*.

Τὴν κάθοδο τῶν μυρίων τὴν περιγράφει μὲ λεπτομέρειες ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ βιβλίον του πού λέγεται «Κύρου Ἀνάβασι».

Ἵ Ξενοφῶν

Ἐκστρατεία τοῦ Ἀγησιλάου στὴν Ἀσία.

Ὁ Ἀρταξέρξης γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Τισσαφέρνη γιὰ τὴ βοήθεια πού τοῦ ἐπρόσφερε στὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν διώρισε σατράπη ὅλων τῶν χωρῶν πού εἶχε ὁ Κύρος.

Τοῦ εἶπε ἀκόμη νὰ τιμωρήσῃ ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πού ἐβοήθησαν τὸν Κύρο.

Οἱ Ἕλληνες τότε ἐπειδὴ εὐρέθηκαν σὲ δύσκολη θέσι ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὴ Σπάρτη.

Ἡ Σπάρτη στὴν ἀρχὴ ἔστειλε βοήθεια μὲ στρατηγὸ τὸν Θίβρωνα καὶ ὕστερα τὸν Δερκυλλίδα.

Ὅταν ὅμως ἐγίνε βασιλιάς ὁ Ἀγησίλαος ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος.

Ὁ Ἀγησίλαος εἶχε πολλὰ ἐλαττώματα. Ἦταν ἀδύνατος, κοντὸς καὶ κουτσός. Εἶχε ὅμως καὶ πολλὰ προτερήματα. Ἦτο πολὺ ξευπνος, εὐγενής, γενναῖος καὶ στρατηγὸς ἐξοχος.

Κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν 396 π. Χ. μὲ 8 χιλιάδες στρατιῶτες ἐξεκίνησε ἀπὸ τὴν Αὐλίδα γιὰ τὴν Ἀσία. Ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ ἐπετέθηκε κατὰ τοῦ Τισσαφέρνη καὶ τὸν ἐνίκησε σὲ δύο μάχες. Κατόπιν ἐπροχώρησε στὸ ἐσωτερικὸ μὲ τὸ σκοπὸ νὰ κυριεύσῃ ὀλόκληρο τὸ Περσικὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἐγνώριζε ἀπὸ τὴν καθοδο τῶν Μυρίων ὡς ἀδύνατο.

Δυστυχῶς ὁμως δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ τὸ σχέδιό του γιὰτὶ οἱ Σπαρτιᾶται τὸν διέταξαν νὰ γυρίσῃ πίσω.

Νὰ γιὰτὶ οἱ Σπαρτιᾶται ἀνακάλεσαν τὸν Ἀγησίλαο. Οἱ Πέρσες βλέποντες πῶς ἦτο δύσκολο νὰ νικήσουν τὸν Ἀγησίλαο, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Περσία ἔπεισαν μὲ χρήματα τοὺς Θηβαίους, Κορινθίους καὶ Ἀργεῖους νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ κηρύξουν τὸν πόλεμο ἐναντίον τῆς Σπάρτης.

Τοῦτο καὶ ἔγινε.

Οἱ Σπαρτιᾶται βλέποντας τὸν κίνδυνο ποὺ διέτρεχε ἡ πατρίδα των ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες, ἀναγκάσθηκαν νὰ εἰδοποιήσουν τὸν Ἀγησίλαο νὰ γυρίσῃ στὴ Σπάρτη.

Ὁ Ἀγησίλαος, ἂν καὶ δὲν εἶχε ἀκόμη τελειώσῃ τὸ ἔργον του, ἀναγκάσθηκε νὰ ὑπακούσῃ στοὺς ἄρχοντες καὶ νὰ γυρίσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΘΗΒΑΣ

Ἦστερα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Σπάρτη τὴν ἡγεμονία τὴν ἐπῆρε ἡ Θήβα. Στὴ Θήβα ἦσαν δυὸ κόμματα, τὸ δημοκρατικὸ καὶ τὸ ἀριστοκρατικὸ. Τοῦ δημοκρατικοῦ ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ἴσμηνας, τοῦ δὲ δημοκρατικοῦ ὁ Λεοντιάδης. Κάποτε περνοῦσε ἀπὸ τὴ Θήβα στρατὸς Σπαρτιακὸς μὲ ἀρχηγὸ τὸν Φοιβίδα.

Ὁ Λεοντιάδης λοιπὸν ἐκάλεσε τὸν Φοιβίδα νὰ καταλύσῃ τοὺς δημοκρατικούς καὶ νὰ καταλάβῃ τὸ φρούριο *Καδμεία*. Ὁ Φοιβίδας ἄλλο ποὺ δὲν ἤθελε. Συλλαμβάνει τὸν Ἴσμηνα καὶ τὸν φυλακίζει καὶ κατόπιν παίρνει καὶ τὴν Καδμεία.

Οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἐκακοχαρακτήρισαν τὴ διαγωγὴ τῶν Σπαρτιατῶν ποὺ ἐκατάλαβαν πόλι μὲ τὴν ὁποία δὲν εἶχαν πόλεμο μαζί της. Οἱ Σπαρτιᾶται τότε γιὰ νὰ δείξουν πῶς αὐτὸ ἔγινε χωρὶς τὴ διαταγὴ των, ἐκαταδίκασαν τὸν Φοιβίδα σὲ πρό-

στιμο, αλλά ἐφόνευσαν τὸν Ἴσμηνία καὶ τὴν Καδμεία τὴν ἐκράτησαν δική των.

Ὁ Πελοπίδας ἐλευθερώνει τὴ Θήβα.

Ἦστερα ἀπὸ τὴν κατάλυσι τῆς δημοκρατίας 300 νέοι Θηβαῖοι ἦλθαν στὴν Ἀθήνα γιὰτὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν τὰ βάσανα. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦτο καὶ ὁ Πελοπίδας. Ὁ Πελοπίδας ἦτο εὐγενής, πλούσιος, ἀνδρεῖος καὶ πολὺ φιλόπατρις. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ἐγκατεστάθηκε στὴν Ἀθήνα ἄρχισε νὰ σκέπτεται πὼς θὰ μπορέσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα του. Συνεννοήθηκε λοιπὸν μὲ πολλοὺς νέους δημοκρατικούς, πού ἦσαν στὴ Θήβα, πὼς θὰ φονεύσουν τοὺς τυράννους καὶ θὰ ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα των.

Μιὰ χειμωνιάτικη ἡμέρα, πού ἡ γῆ ἦτο σκεπασμένη μὲ χιόνια, ὁ Πελοπίδας μὲ φίλους του φοροῦν στολὴ κυνηγοῦ, παίρνουν μαζί των σκύλους καὶ ξεκινοῦν δῆθεν γιὰ κυνήγι. Φθάνουν στὴν Ἐλευσίνα καὶ ἀπ' ἐκεῖ παίρνουν τὸν δρόμο γιὰ τὴ Θήβα. Ὅταν εἶχε καλὰ νυχτώσει, πού οἱ ἄνθρωποι ἦσαν στὰ σπίτια των, ὁ Πελοπίδας μὲ τοὺς συντρόφους του πηγαίνουν στὸ σπίτι τοῦ φίλου των Χάρωνα χωρὶς νὰ τοὺς ἴδου.

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο ὁ τύρνας Ἀρχίας καὶ ἄλλοι τύραννοι ἦσαν στὸ σπίτι τοῦ γραμματικοῦ των καὶ ἐδιασκέδαζαν. Κάποιος φίλος τοῦ Ἀρχία ἀντιλήφθηκε τὸν σκοπὸ τοῦ Πελοπίδα καὶ τοῦ ἔστειλε γράμμα καὶ τοῦ ἔλεγε νὰ φυλαχθῇ γιὰτὶ τὸ βράδυ ἐκεῖνο κινδυνεύει ἡ ζωὴ του. Ὁ Ἀρχίας ἐπῆρε τὸ γράμμα καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξῃ τὸ ἔβαλε στὴν τσέπη του λέγοντας: «*Ἄγριο τὰ σπουδαῖα*» καὶ ἐξακολούθησε τὴ διασκέδασι.

Ὁ Πελοπίδας καὶ οἱ σύντροφοί του ἀφοῦ ἐφόρεσαν γυναικεῖα φορέματα, πού ἀπὸ μέσα εἶχαν κρύψει τὰ ὄπλα των, ἐπῆγαν στὴ διασκέδασι. Ὅταν ἐνόμισαν πὼς ἡ ὥρα ἦτο κατάλληλη ἔβγαλαν τὰ σπαθιά των καὶ ἐφόνευσαν τοὺς τυράννους. Κατόπιν ἐκάλεσαν τὸ λαὸ νὰ τοὺς βοηθήσῃ γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα των.

Ὁ λαὸς ἀρπάζει τὰ ὄπλα καὶ ἐνώνεται καὶ μὲ τοὺς φυλακισμένους, τοὺς ὁποίους ἐλευθέρωσε, καὶ μὲ ἄλλους πού ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Σπυρτιατῶν πού ἦσαν κλεισμένοι στὴν Καδμεία.

Ἡ φρουρά τῆς Κορμείας φεύγει καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Πελοπίδας ἐλευθερώνει τὴν πατρίδα του.

Ἡ μάχη στὰ Λεῦκτρα.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ πάθημα τῆς Κορμείας οἱ Σπαρτιᾶται πολλές φορές ἔστειλαν στρατὸ ἐναντίον τῶν Θηβαίων, ἀλλὰ τίποτε δὲν κατώρθωσαν.

Τότε ὁ βασιλιάς τῆς Σπάρτης Κλεόμβροτος μὲ 10 χιλιάδες στρατὸ ἀποφασίζει νὰ ἐκστρατεύσῃ μόνος. Ἔρχεται λοιπὸν καὶ παρατάσσεται ἀνάμεσα στὰ ὄρη Κιθαιρῶνα καὶ Ἐλικῶνα κοντὰ στὸ χωριὸ Λεῦκτρα.

Ἔως τότε οἱ Θηβαῖοι ἐπεριορίζοντο στὴν ἄμυνα. Τώρα ἀποφάσισαν νὰ ἐπιτεθοῦν, ἂν καὶ ὁ στρατὸς τῶν ἦτο ὀλιγώτερος.

Μὲ 8 χιλιάδες στρατὸ καὶ ἵππικὸ, ποῦ ἦτο καλύτερο ἀπὸ τὸ ἐχθρικό, ἔρχονται καὶ παρατάσσονται ἀπέναντι ἀπὸ τοὺς Σπαρτιᾶτες.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἐσυνήθιζαν νὰ παρατάσσουν στρατὸ σὲ 12 γραμμές, ποῦ ἡ μία ἦτο πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας ὅμως, ὁ στρατηγὸς τῶν Θηβαίων, ἐπαράταξε τὸ στρατὸ του μὲ δικό του σχέδιο. Ἐπύκνωσε τὸ ἀριστερὸ ἄκρο καὶ ἀδυνάτισε τὸ μέσο καὶ ἀκόμα περισσότερο τὸ δεξιό. Ἡ παράταξη αὐτὴ ὠνομάσθηκε *λαξὴ φάλαγγα*.

Στὸ ἀριστερὸ ἄκρο ἐτοποθέτησε καὶ τὸν ἱερὸ λόχο. Αὐτὸν τὸν ἀποτελοῦσαν 300 νέοι ἀπὸ τίς καλύτερες οἰκογένειες τῶν Θηβῶν ποῦ εἶχαν ὀρκισθῆ ἢ νὰ νικήσουν ἢ νὰ πεθάνουν ὅλοι.

Ὅταν ἄρχισε ἡ μάχη τὸ ἀριστερὸ τῶν Θηβαίων, ποῦ ἦτο πυκτότερο, ἐνίκησε τὸ δεξιὸ τῶν Σπαρτιᾶτων καὶ φονεῦει μάλιστα τὸν βασιλιᾶ Κλεόμβροτο.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἐταράχθηκαν πολὺ ὅταν εἶδαν νεκρὸ τὸν βασιλιᾶ των καὶ ἐτράπησαν σὲ φυγὴ. Πολλοὶ ὀλίγοι ἐσώθηκαν, οἱ περισσότεροὶ ἐφονεύθηκαν. Ἀπὸ τότε οἱ Θηβαῖοι ἐπῆραν τὴν ἡγεμονία τῆς Ἐλλάδας.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας

Ἡ μάχη τῆς Μαντινείας καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

Ὑστερα ἀπὸ τῆ νίκη τῶν Θηβαίων πολλὲς πόλεις ποὺ εἶχαν συμμαχία μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτες ἀποσπᾶσθην ἀπὸ τῆ Σπάρτη καὶ ἔκαμαν συμμαχία μὲ τοὺς Θηβαίους.

Οἱ πόλεις τῆς Ἀρκαδίας ἐνώθησαν πάλιν καὶ ἔκαμαν μιὰ πόλι στὰ σύνορα τῆς Λακωνικῆς ποὺ τὴν ὠνόμασαν **Μεγάλη πόλι**. Ἐκεῖ ἐμαζεύοντο γιὰ νὰ συζητοῦν τὶς ὑποθέσεις τῆς χώρας τῶν.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ὁ Πελοπίδας ἐπῆγαν μὲ στρατὸ στὴν Πελοπόννησο ποὺ τοὺς εἶχαν προσκαλέσει οἱ σύμμαχοι. Καὶ πρῶτα ἐπετέθησαν ἐναντίον τῆς Σπάρτης, ἡ ὁποία ἦτο ἀτείχιστη ἀλλὰ δὲν κατῶρθωσαν νὰ τὴν κυριεύσουν. Τὴν ἔσωσε ὁ Ἀγισίλαος μὲ τὴν στρατηγικὴ τοῦ ἰκανότητα. Ποτὲ ἕως τότε δὲν εἶχαν τολμήσει ἐχθροὶ τῆς Σπάρτης νὰ τὴν πολιορκήσουν.

Ὑστερα ὁ Πελοπίδας ἐγύρισε στὴ Θήβα. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐπροχώρησε στὴ Μεσσηνία καὶ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν στοὺς εἰλωτες καὶ τοὺς περιοίκους. Ἐκτίσθη καὶ τὴν πόλι Μεσσήνη, στὴν ὁποία ἀφοῦ ἄφησε φρουρά, καθὼς καὶ στὴ **Μεγάλῃ πόλι**, ἐγύρισε στὴ Θήβα, ὅπου τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ πολλὰς τιμὰς. Τρεῖς φορὲς ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐξεστράτευσε στὴν Πελοπόννησο καὶ τὴν τετάρτη ἐπροχώρησε στὴ Μαντινεία, ὅπου ἐσυνάντησε τὸ στρατὸ τῶν Σπαρτιᾶτῶν καὶ τῶν συμμάχων τῶν.

Ἐκεῖ ἐγίνε μάχη φοβερή, στὴν ὁποία πάλιν ἡ λοξὴ φάλαγγα ἔτρεψε σὲ φυγὴ τοὺς Σπαρτιᾶτες. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτο στὴν πρώτη γραμμὴ μὲ τὸ ξίφος τοῦ στὰ χέρια, ἀλλὰ κατὰ κακὴν τύχη πληγώνεται ἀπὸ ἀκόντιο ἐχθρικό, τοῦ ὁποίου ἡ μύτη ἔμεινε μέσα στὸ στήθος τοῦ.

Οἱ ἰατροὶ εἶπαν πῶς θὰ πεθάνῃ ἂν τοῦ βγάλουν τὸ δόρυ. Ὁ Ἐπαμεινώνδας, ποὺ τὰ ἄκουε αὐτὰ μὲ μεγάλη ἀταραξία, ἐρώτησε ποιοὶ ἐνίκησαν καὶ ἂν τὰ ὄπλα τοῦ ἐσώθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Ὅταν τοῦ εἶπαν πῶς καὶ τὰ ὄπλα τοῦ ἐσώθηκαν, καὶ οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν λέγει: «Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ πεθάνω», καὶ διάταξε νὰ βγάλουν τὸ δόρυ.

Τὸ στιγμὴ ἐκείνη μερικοὶ φίλοι τοῦ ἔκλαιαν, ἕνας μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς εἶπε: «Ἐπαμεινώνδα, πεθαίνεις ἄτεκνος». «Ὅχι».

ἀπάντησε ὁ Ἐπαμεινώνδας, «ἀφήνω δύο θυγατέρες, τίς νίκες
στά Λευκτρα καὶ στή Μαντινεΐα», Ὀλίγον πρωτῆτερα εἶχε φο-
νευθῆ στή Θεσσαλία καὶ ὁ φίλος του Πελοπίδας.

Μετὰ τὸ θάνατο τῶν δυὸ αὐτῶν στρατηγῶν ἡ Θήβα ἄρχισε
νὰ ἀδυνατίζει. Γενικὴ παραλυσία ἦτο σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ φαίνεται ἡ ἡγεμονία τῆς Μακεδονίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἡ ἡγεμονία τῶν Μακεδόνων

Πῶς ἦτο ἡ Μακεδονία προτοῦ γίνῃ βασιλείᾳ ὁ Φίλιππος.

Οἱ Μακεδόνες ἦσαν Ἕλληνες τὴν καταγωγὴν. Ἐπειδὴ ὅμως
εἶχαν συναναστραφῆ μὲ βαρβάρους λαοὺς ἔμειναν πίσω στὸν
πολιτισμὸν.

Οἱ Μακεδόνες εἶχαν χωρισθῆ σὲ πολλὰ φυλὰς. Ἀργότερα
ὅμως ἐνώθησαν ὅλες οἱ φυλὰς μὲ ἓνα βασιλεῖα καὶ ἔκαμαν πρῶ-
τεύουσα τὰ σημερινὰ Βοδενά.

Στὴν ὄρχὴ ἦσαν ἐλεύθεροι, ἀλλὰ ὅταν ἐξεστράτευσαν οἱ
Πέρσαι στὴν Ἑλλάδα ἐπέρασαν πρῶτα ἀπὸ τῆς Μακεδονίας, τὴν
ὁποία καὶ ἐκατάλαβαν. Ὑστερα ὅμως πού ἐνίκηθησαν οἱ Πέρ-
σαι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες στὶς Πλαταιές, ἀποτίναξαν καὶ οἱ Μα-
κεδόνες τὸν Περσικὸ ζυγὸν.

Ὅταν ἦτο βασιλεῖα τῶν Μακεδόνων ὁ Ἀρχέλαος ὁ Β΄
(413 - 399 π. Χ.) ἐμετόφερε τὴν πρῶτεύουσα τῆς Μακεδονίας
στὴν Πέλλα. Ἐκάλεσε τότε καὶ πολλοὺς ποιητὰς καὶ φιλοσόφους,
π. χ. τὸν Εὐριπίδην καὶ τὸν Πλάτωνα, γιὰ τὴν μὸρφωσιν τοῦ
λαοῦ του.

Ὅταν ἐπέθανε ὁ Ἀρχέλαος ἄρχισαν καὶ στή Μακεδονία
ἐσωτερικὰς φιλονικίας καὶ φόνου μεταξὺ διαφόρων πού ἐζητοῦ-
σαν νὰ πάρουν τὴν βασιλείαν. Ἡ ἀκαταστασία αὐτὴ ἐξακλόυ-
θησε ἕως ὅτου ἐγένε βασιλεῖα ὁ Φίλιππος Β΄.

Ὁ Φίλιππος ὁ Β΄ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας
(359 - 336 π. Χ).

Ὁ Φίλιππος ἦτο παιδί τοῦ Ἀμύντα τοῦ Β΄. Ὄταν ἦτο 15 ἐτῶν τὸν ἐπῆρε ὁ Πελοπίδας αἰχάλωτο στὴ Θήβα. Ἐκεῖ ἔμεινε τρία χρόνια καὶ ἔμαθε πολλὰ πράγματα καὶ ἰδίως τὴν πολεμικὴ καὶ πολιτικὴ τέχνη ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἐπαμεινώνδα. Τὸ σπουδαιότερο ὅλων ἦτο πῶς ἐπῆρε ἑλληνικὴ ἀνατροφή.

Ὁ Φίλιππος.

Ὄταν ἀνέβηκε στὸ θρόνο τῆς Μακεδονίας, τὸ βασίλειό του εἶχε πολλοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς. Ὁ Φίλιππος ἀντιλήφθηκε πῶς μόνο μὲ στρατὸ καλὸ θὰ μπορούσε νὰ καθάρῃ τὴν κατάστασι αὐτή. Διωργάνωσε λοιπὸν στρατὸ καλὸ καὶ μὲ πειθαρχία. Ὡς παράδειγμα ἐπῆρε τοὺς

στρατοὺς τῶν Ἀθηναίων, Θηβαίων καὶ Σπαρτιατῶν. Ἐκαμε κατόπιν ὑποχρεωτικὴ τὴ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία καὶ ἐτελειοποίησε τὸν ὅπλισμό. Τοιοῦτοτρόπως ὁ στρατός του ἦτο ἔθνικός.

Ὁ Δημοσθένης.

Βάσι τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ ἦτο ἡ φάλαγγα. Αὐτὴ ἀποτελεῖτο ἀπὸ πεζοὺς μὲ μακρὰ δόρατα, τὰ ὅποια ἐλέγοντο *σάρισαι*. Μὲ τὸ στρατὸ αὐτὸ ἐκαταπολέμησε ὅλους τοὺς ἐχθροὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς καὶ ἐξασφάλισε τὸ θρόνο του.

Κατόπιν μὲ τὸ στρατὸ του ἐκατάλαβε πολλὰς πόλεις στὸ παράλια, οἱ ὁποῖες ἦσαν Ἑλληνικὲς ἀποικίες, δηλαδὴ τὴν Ἀμ...
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φίπολι, τὴν Πύδνα, τὴν Ποτεΐδαια καὶ ἄλλες. Ὅλη ἡ χώρα ποῦ ἦτο μεταξύ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνα ποταμοῦ καὶ τοῦ Νέστου, ἦλθε στὰ χέρια τοῦ Φιλίππου.

Οἱ Ἀθηναῖοι δυσαρεστήθηκαν πολὺ, ὅταν ἔμαθαν πῶς ὁ Φίλιππος ἐκυρίευσε τὶς ἀποικίαις τῶν.

Ὁ Δημοσθένης μάλιστα, ὁ μεγάλος ρήτωρ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς παρακινοῦσε μὲ τοὺς φλογεροὺς λόγους του νὰ κάμουν πόλεμο ἐνοντίον τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνθουσιάζοντο μόνον τῇ στιγμῇ ποῦ ἄκουαν τοὺς λόγους, κατόπιν ὅμως γρήγορα τοὺς λημονοῦσαν.

Ὁ Φωκικὸς πόλεμος καὶ ὁ Φίλιππος στὴν Ἑλλάδα.

(355—346 π. Χ.).

Τὸ σχέδιο τοῦ Φιλίππου ἦτο νὰ καταλάβῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ ὄχι βέβαια νὰ τὴν κάμῃ δούλη, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν.

Ἡ εὐκαιρία δὲν ἄργησε νὰ ἔλθῃ.

Οἱ Θηβαῖοι ἐκατηγόρησαν τοὺς Φωκεῖς στὸ Ἀμφικτιονικὸ συνέδριο πῶς ἐκαλλιέργησαν μέρος τῆς ἱερᾶς γῆς, ἡ ὁποία ἦτο τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν.

Τὸ Ἀμφικτιονικὸ συνέδριο κατεδίκασε τοὺς Φωκεῖς σὲ πρόστιμο, μὰ ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν τὸ ἐπλήρωναν ἀποφάσισε νὰ γίνῃ πόλεμος.

Τὸν πόλεμο αὐτὸν ἀνάλαβαν νὰ κάμουν οἱ Θηβαῖοι, οἱ Λοκροὶ καὶ οἱ Θεσσαλοὶ.

Μὲ τὸ μέρος πάλιν τῶν Φωκέων ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπαρτιαῖται.

Ὁ πόλεμος αὐτὸς ἔγινε μὲ μεγάλο πείσμα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη καὶ ἐκράτησε 9 ἔτη. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Θηβαῖοι ἐκουράσθησαν ἐζήτησαν τὴ βοήθεια τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος, ποῦ εὐκαιρία ἐζητοῦσε, ἐρχεται ἀμέσως μὲ τὸ στρατὸ του καὶ τὸ ἔτος 346 π. Χ. καὶ καταλαμβάνει τὴν χώρα τῶν Φωκέων χωρὶς πόλεμο, γιὰ τὸ ὅτι ὁ στρατηγὸς τῶν Φωκέων Φάλακκος ἐδωροδοκῆθη ἀπὸ τὸν Φίλιππο καὶ μὲ τὸ στρατὸ του ἔφυγε στὴν Πελοπόννησο.

Κατόπιν τούτου καλεῖ τὸ Ἀμφικτιονικὸ συνέδριο, τὸ ὁποῖο ἀποφάσισε: 1) Νὰ καταστραφῶν οἱ πόλεις τῆς Φωκίδος καὶ οἱ

κάτοικοι νά κατοικοῦν σέ χωριά. 2) Νά πληρώνουν οἱ Φωκεῖς κάθε χρόνο 50 τάλαντα στό μαντεῖο τῶν Δελφῶν. 3) Νά πάρη ὁ Φίλιππος τίς δυό ψήφους πού εἶχαν οἱ Φωκεῖς στό συνέδριο. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Φίλιππος ἔγινε κύριος τοῦ Ἀμφικτιονικοῦ συνεδρίου.

Ἡ μάχη στή Χαιρώνεια (338 π. Χ.).

Κατά τὸ ἔτος 339 π. Χ. οἱ Ἀθηναῖοι κατηγορήσαν τοὺς Ἀμφισσεῖς πὼς ἐκαλλιέργησαν μέρος τῆς γῆς τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν. Τὸ Ἀμφικτιονικὸ συνέδριο τοὺς ἐκατάδικασε σέ πρόστιμο, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἀρνοῦντο νά πληρώσουν, ἀνάθεσε τὸ συνέδριο στό Φίλιππο νά τοὺς τιμωρήσῃ.

Ὁ Φίλιππος μὲ 30 χιλιάδες πεζικὸ καὶ 2 χιλιάδες ἵππικὸ κατεβαίνει στήν Ἑλλάδα. Ἐνα μέρος τοῦ στρατοῦ του ἔστειλε καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ἀμφισσα, τὴν ὁποία καὶ ἐκατάστρεψε. Αὐτὸς μὲ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ στρατοῦ του ἦλθε καὶ ἐκατάλαβε τὴν ὀχυρωμένη Ἐλάτεια, τὸ σημερινὸ Δραχμάνι.

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἔμαθαν τοῦτο ἐταράχθησαν, γιατί τότε ἐνόησαν πὼς σκοπὸς τοῦ Φιλίππου ἦτο νά καταλάβῃ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ ρήτωρ Δημοσθένης πού ἐνωρίτερα τῶν ἄλλων εἶχε ἐνοήσει τοὺς σκοποὺς τοῦ Φιλίππου, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά κόμουν συμμαχία μὲ τοὺς Θηβαίους καὶ νά κτυπήσουν τὸν Φίλιππο. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως ἔστειλαν τὸν ἴδιο τὸν Δημοσθένη νά πάῃ στή Θήβα καὶ νά φροντίσει γιὰ τὴ συμμαχία. Τοῦτο καὶ ἔγινε.

Οἱ Θηβαῖοι ἐδέχθησαν καὶ οἱ δύο στρατοὶ Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων ἐρχονται ἐναντίον τοῦ Φιλίππου, ὁ ὁποῖος εἶχε στρατοπεδεύσει τὸ 338 π.Χ. στή Χαιρώνεια.

Ἐκεῖ ἔγινε φοβερὴ μάχη, κατὰ τὴν ὁποία οἱ σύμμαχοι ἐνίκηθησαν, οἱ δὲ ἱερολοχίται ἐφονεύθησαν ὅλοι.

Στὸ μέρος πού ἔγινε ἡ μάχη γιὰ ἀνάμνησι τῆς ἀνδρείας τῶν φονευθέντων ἔστησαν ἓνα μαρμάρينو λέοντα πού σώζεται καὶ τώρα ἀκόμα.

Στοὺς Ἀθηναίους ἔδειξε ὁ Φίλιππος μεγάλη ἐπιείκεια, ἐνώ τοὺς Θηβαίους ἐτιμώρησε πολὺ σκληρὰ.

Ὁ Φίλιππος κατόπιν ἐπῆγε στήν Κόρινθο καὶ ἐκάλεσε συψηφισοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νέδριο, στο οποίο ήλθαν αντιπρόσωποι από όλες τις πόλεις εκτός της Σπάρτης.

Έκει ο Φίλιππος είπε πως σκοπός του είναι να τον αναγνωρίσουν γενικό αρχιστράτηγο και να τον βοηθήσουν να εκστρατεύση κατά της Περσίας και να την τιμωμήση για όλα τα κακά που έκαμε άλλοτε στην Ελλάδα.

Οι Έλληνες έδέχθηκαν τουτό εκτός των Σπαρτιατών.

Αφού ο Φίλιππος αναγνωρίσθηκε αρχιστράτηγος του πολέμου έναντίον των Περσών έγύρισε στη Μακεδονία και έτοιμάζετο για τον πόλεμο. Δυστυχώς όμως έδολοφονήθη από ένα σωματοφύλακά του προτού τελειώση τὸ έργο του.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Η'.

Ο Μ Ε Γ Α Σ Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Σ

Παιδική ηλικία του 'Αλεξάνδρου.

Υστερα από τον θάνατο του Φιλίππου ανέβη τὸ 336 π. Χ. στο θρόνο ο υίός του 'Αλέξανδρος, ο οποίος ήτο μόλις εἴκοσι ἐτών. Ο 'Αλέξανδρος υπήρξε ο μεγαλύτερος στρατηγός και τοῦ αρχαίου και τοῦ νεωτέρου κόσμου.

Εἶχε ἐκ φύσεως πολλά προτερήματα, ἀλλὰ εἶχε και τὴν εὐτυχία νὰ ἔχη διδάσκαλο τὸ μεγαλύτερο φιλόσοφο τὸν 'Αριστοτέλη. Αὐτός ἐφρόντησε νὰ τοῦ δώση ἑλληνική ἀνατροφή και νὰ τοῦ γεννήση τὴν ἀγάπη πρὸς τίς μεγάλες πράξεις. Ο 'Αλέξανδρος ἀγαποῦσε και ἐκτιμοῦσε πολὺ τὸ διδάσκαλό του. Πολλές φορές ἔλεγε: *στὸν πατέρα μου χρεωστῶ τὴ ζωή, ἐνῶ στὸ δάσκαλό μου τὴν καλὴ ζωή*. Ἄλλοτε πάλιν ἔλεγε: «ἂν δὲν ήτο ο 'Αριστοτέλης διδάσκαλός μου δὲν θὰ ἐγινόμην Μέγας 'Αλέξανδρος».

Ἀπὸ μικρὸς ἐφάνη ο 'Αλέξανδρος πως θὰ ἐγίνετο σπουδαῖος ἄνθρωπος. Ὄταν ήτο ἀκόμη 14 ἐτών ἐδάμασε τὸν ἄγριο ἵππο Βουκέφαλο, τὸν ὁποῖο δὲν μποροῦσαν νὰ ἱππεύσουν. Ὄταν ο Φίλιππος εἶδε τὸν μικρὸ 'Αλέξανδρο νὰ ἱππεύση τὸν ἵππο, τὸν ἐφίλησε και με δάκρυα τοῦ εἶπε: «*Ζήτησε παιδί μου, ἄλλο βασίλειο μεγαλύτερο, γιατί ἡ Μακεδονία εἶναι μικρὴ για σέ*».

Στή μάχη τῆς Χαιρωνείας ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο 18 ἐτῶν καὶ διεύθυνε τὸ ἀριστερὸ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγας, ἡ ὁποία ἐκατάστρεψε τοὺς ἱερολοχίτες,

Ὅταν ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Ἀλέξανδρος ἔμαθε πὼς οἱ Ἕλληνες ἐσκέπτοντο νὰ ἀποστατήσουν, γιὰτὶ δὲν τὸν ἐφοβοῦντο ἐπειδὴ ἦτο μικρὸς.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔρχεται μεστρατὸ ἰσχυρὸ καὶ στρατοπεδεύει πλησίον τῆς Καδμείας.

Ἡεἰδησις αὐτῆ ἐτάραξε τοὺς Ἕλληνες καὶ γι' αὐτὸ ὑποτάχθηκαν στὸν Ἀλέξανδρο.

Ὁ Ἀλέξανδρος κατόπιν πηγαίνει στὸν Ἴσθμὸ τῆς Κορίνθου καὶ ἐκεῖ καλεῖ σὲ συνέδριο ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν πόλεων.

Ὅλες οἱ πόλεις ἔστειλαν ἀντιπροσώπους, ἐκτὸς τῆς Σπάρτης. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἀναγνώρισαν καὶ τὸν Ἀλέξανδρο ἀρχιστράτηγο κατὰ τῶν Περσῶν, ὅπως εἶχαν ἀναγνώρισει καὶ τὸν πατέρα του Φίλιππο.

Ὁ Ἀλέξανδρος κατόπιν γυρίζει στὴ Μακεδονία καὶ ἀποφασίζει, προτοῦ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν, νὰ νικήσῃ

τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς τῆς Μακεδονίας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν θρόνο του.

Ὅταν ἐπολεμοῦσε κατὰ τῶν γειτονικῶν αὐτῶν λαῶν, δόθηκε στὴν Ἑλλάδα πὼς ὁ Ἀλέξανδρος ἐφονεύθηκε. Οἱ Ἕλληνες τότε ἀποφάσισαν νὰ πάρουν τὴν ἐλευθερίαν των καὶ πρῶτοι οἱ Θηβαῖοι ἔλαβαν τὰ ὅπλα καὶ ἐφόνευσαν τὴ Μακεδονικὴ φρουρὰ τῆς Καδμείας.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν ἔμαθε τοῦτο, κατεβαίνει σὰν ἀστραπή στὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἔξω τῶν Θηβῶν.

Καλεῖ τότε τοὺς Θηβαίους νὰ ὑποταχθοῦν, ἀλλὰ ἐκεῖνοι

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος

άρνοῦνται. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει ἔφοδο καὶ ἡ πόλις κυριεύεται. 6 χιλ. Θηβαῖοι φονεύονται καὶ 30 χιλιάδες αἰχμαλωτίζονται καὶ πωλοῦνται δοῦλοι.

Ἡ πόλις ἐκαταστράφηκε τελείως. Τὰς οἰκίας ἐγκρέμισαν ἀπὸ τὰ θεμέλια, ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν ναῶν.

Ἔδειξε αὐτῇ τῇ σκληρότητι ὁ Ἀλέξανδρος στοὺς Θηβαίους γιὰ νὰ φοβίσῃ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας νὰ μὴ τολμήσουν νὰ ἐπαναστατήσουν.

Καὶ πραγματικά φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε ὅλους καὶ ἰδίως τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἔστειλαν πρέσβεις καὶ ἐδήλωσαν ὑπακοή στὸν Ἀλέξανδρο.

Ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου στὴν Ἀσία. — Ἡ μάχη τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ (334 π. Χ.).

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐγύρισε στὴ Μακεδονία ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζεται γιὰ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσῶν,

Ἀφοῦ ἦσαν ὅλα ἔτοιμα, τὴν ἀνοιξὶ τοῦ ἔτους 334 π. Χ. μὲ 30 χιλιάδες πεζοὺς καὶ 4.500 ἵππεῖς ἐξεκίνησε γιὰ τὴν Ἀσία. Στὴ Μακεδονία ἄφησε ἀντιπρόσωπό του τὸν Ἀντίπατρο. Αὐτὸς μὲ τὸ στρατό του καὶ τοὺς ἐξόχους στρατηγούς του Παρμενίωνα, Περδίκαν, Φιλώταν, Κλεῖτον καὶ ἄλλους ἔφθασε στὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐπέρασε μὲ πλοῖα τὸν Ἑλλησπόντο καὶ ἔφθασε στὴν Τροία. Λέγουν πὼς αὐτὸς πρῶτος ἐπάτησε τὴ γῆ τῆς Ἀσίας.

Μόλις ἐπάτησε τὸ πόδι του στὴν Τροία ἐπῆγε στὸν τάφο τοῦ Ἀχιλλέα. τὸν ὅποιο καὶ ἐστεφάνωσε. Λέγουν πὼς ἐκαλοτύχισε τὸν Ἀχιλλέα γιὰτὶ γι' αὐτὸν εὐρέθη ὁ Ὅμηρος νὰ περιγράψῃ σὲ ποίημα τὰ κατορθώματά του, ἐνῶ γι' αὐτὸν δὲν θὰ εὐρίσκετο.

Ὁ βασιλιάς τῶν Περσῶν Δαρεῖος ὁ Κοδομανός, ὅταν ἔμαθε τὴν ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου, διάταξε τοὺς σατράπες καὶ στρατηγούς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας νὰ ἐτοιμάσουν στρατό καὶ νὰ ἐμποδίσουν τὸν Ἀλέξανδρο νὰ προχωρήσῃ στὸ ἐσωτερικό.

Εἴκοσι χιλιάδες Πέρσαι καὶ ἄλλοι τόσοι Ἕλληνες μισθοφόροι ἐκατάλαβαν τὸ Γρανικὸ ποταμό.

Όταν έφθασε εκεί ο 'Αλέξανδρος έπέρασε πρώτος με τόν Βουκέφαλο τὸ ὀρμητικὸ ποτάμι, καὶ οἱ στρατιῶται του τὸν ἀκολουθοῦσαν ἀπὸ πίσω. Όταν περνοῦσαν, τὰ Περσικὰ βέλη σὰν βροχὴ έπεφταν ἐπάνω των.

Μόλις ὁ στρατός του έπέρασε τὸ ποτάμι ὠρμησε ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Ὁ 'Αλέξανδρος έπολεμοῦσε σὸν λεοντάρι στὴν πρώτη γραμμῇ. Λίγο ὁμως ἔλειψε νὰ φονευθῆ· καὶ θὰ έφονεύετο ἂν δὲν έπρολάμβανε ὁ στρατηγὸς Κλεῖτος. Τῇ στιγμῇ πού ὁ στρατηγὸς τῶν Περσῶν Σπιθιδράτης εἶχε σηκώσει τὸ ξίφος του νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ τὰ ὀπίσω τὸν 'Αλέξανδρο στὴν κεφαλῇ, έπρόλαβε ὁ Κλεῖτος καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ χέρι καὶ ἔτσι έσώθηκε ὁ 'Αλέξανδρος.

Ἐφοῦ ἡ μάχη έκράτησε πολλές ὥρες οἱ Πέρσαι έγράφησαν σὲ φυγῇ. Δύο χιλιάδες πεντακόσιοι Πέρσαι έφονεύθηκαν. Ὁ 'Αλέξανδρος ὕστερα ἀπὸ τὴν νίκη έπεσκέφθηκε τοὺς τραυματίες καὶ τοὺς εἶπε λόγια παρηγορητικά. Τὴν ἄλλη μέρα ἔθαψε τοὺς νεκροὺς με πολλὴ πομπή.

Ἐστειλε κατόπιν στὴν Ἀθῆνα ἀπὸ τὰ λάφυρα 300 ἀσπίδες γιὰ νὰ τις κρεμάσουν στὸν Παρθενῶνα με τὰ ἑξῆς λόγια:

«'Αλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τὰ λάφυρα τῶν βαρβάρων».

Ὁ Γόρδιος δεσμός. — Ἀσθένεια τοῦ 'Αλεξάνδρου.

Ἐποῦσα ἀπὸ τὴν μάχη τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ Ὁ 'Αλέξανδρος ἐκατάλαβε τὶς Σάρδεις, τὴν πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, κατόπιν τὴν Ἔφεσο, τὴν Μαγνησίαν καὶ ἄλλες. Ὁλη σχεδὸν ἡ Ἀσία ἔγινε δική του. Σὲ ὅλες τὶς πόλεις πού ἐκυρίευσε ἔβαλε τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα. Δυὸ πόλεις μόνον, ἡ Ἀλικαρνασσὸς καὶ ἡ Μίλητος, δὲν θέλησαν νὰ ὑποταχθοῦν στὸν 'Αλέξανδρο. Ἀλλὰ καὶ αὐτὲς τὶς ἐκυρίευσε γρήγορα.

Ἐποῦσα ἐπροχώρησε στὴ Φρυγίαν καὶ ἔφθασε στὴν ἀρχαία πρωτεύουσα Γόρδιο. Ἐκεῖ ἦτο μιὰ ἄμαξα τοῦ βασιλεῦς Μίδα, τῆς ὁποίας ὁ ζυγὸς ἦτο δεμένος στὸ τιμόνι με τὴν τέχνη πού ἦτο ἀδύνατον νὰ λύσῃ τὸν κόμβον ἄνθρωπος. Ἦτο μάλιστα καὶ παλαιὸς χρησμὸς πού ἔλεγε πὼς «ὅποιος λύσῃ τὸν Γόρδιο δεσμόν»

θὰ κυριεύσῃ ὅλη τὴν Ἀσίαν». Ὁ Ἀλέξανδρος ὅταν ἔμαθε τοῦτο ἐπροσπάθησε νὰ λύσῃ τὸν κόμβο, ἀλλὰ ἐστάθηκε ἀδύνατος. Τότε, λέγουν πὼς ἔβγαλε τὸ ξίφος του καὶ ἀφοῦ τὸν ἔκοψε εἶπε πὼς μὲ τὸ σπαθὶ του θὰ πάρῃ τὴν Ἀσίαν.

Ἀπὸ τὸ Γόρδιο ὁ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε στὴν Παφλαγονία καὶ Κοσπασδοκία καὶ τὶς ἐκυρίευσε καὶ αὐτές. Κατόπιν ἐπέρασε τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας καὶ ἔφθασε στὴν Τροσό. Ἐκεῖ ἐλούσθηκε ἰδρωμένος στὰ κρύα νερά τοῦ Κύδνου ποταμοῦ καὶ ἀσθένησε σοβαρά. Ἀνάλαβε δὲ νὰ τὸν κάμῃ καλά ὁ ἰατρὸς Φίλιππος, ὁ ὁποῖος πολὺ ἀγαποῦσε τὸν Ἀλέξανδρο.

Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἔλαβε μιὰ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν στρατηγὸ Παρμενίωνα πού τοῦ ἔγραφε νὰ προφυλάγεται ἀπὸ τὸν ἰατρὸ τοῦ Φίλιππο, γιατί τοῦ ἔδωκε ὁ Δαρεῖος χρήματα πολλὰ νὰ τὸν δηλητηριάσῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδιάβασε τὴν ἐπιστολὴ καὶ τὴν ἔκρυψε κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του καὶ δὲν εἶπε τίποτε.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἐπῆγε σιτὸ δωμάτιό του ὁ ἰατρὸς μὲ ἕνα ποτῆρι φάρμακο. Τέτοια πεποιθῆσι εἶχε ὁ Ἀλέξανδρος σιτὸν ἰατρὸ του, πού μὲ τὸ ἕνα χερί ἐπῆρε τὸ φάρμακο καὶ τὸ ἔπινε καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴ σιτὸν Φίλιππο. Ὅταν ὁ Φίλιππος εἶδε τί ἔγραφε ἢ ἐπιστολὴ, εἶπε σιτὸν Ἀλέξανδρο νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη σ' αὐτὸν καὶ πὼς γρήγορα θὰ γίνῃ καλά. Καὶ πραγματικὰ ὁ Ἀλέξανδρος μὲ αὐτὸ τὸ φάρμακο ἔγινε καλά.

Ἡ μάχη στὴν Ἴσο (333 π. Χ.)

Ὁ Δαρεῖος ὅταν ἔμαθε πὼς ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ στὸ ἐσωτερικόν, ἀποφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος ἐναντίον του. Ἐμάζευσσε λοιπὸν 410 χιλιάδες πεζικὸ καὶ 100 χιλιάδες ἰππικὸ καὶ ἐπροχώρησε πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐκαμε ὅμως τὸ λάθος νὰ μὴν περιμένῃ τὸν Ἀλέξανδρο στὴν πεδιάδα πού θὰ μπορούσε νὰ παραιάξῃ ὀλόκληρο τὸ στρατό του, ἀλλὰ στὰ στενὰ τῆς Κιλικίας.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὅταν ἔμαθε πὼς ὁ Δαρεῖος πλησιάζει, ἔτρεξε μὲ τὸ στρατό του πρὸς συνάντησίν του.

Οἱ δύο στρατοὶ συναντήθηκαν στὴ στενὴ πεδιάδα τῆς Ἴσο. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε τὸν ποταμὸ Πίγαρο καὶ ὡσάν

άστραπή ὤρμησε κατὰ τοῦ ἄριστεροῦ ἄκρου τῶν Περσῶν καί τὸ ἐνίκησε.

Ὅταν εἶδε πὼς ὁ Δαρεῖος ἦτο στὸ κέντρο τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, ὄρμᾳ κατ' αὐτοῦ. Ὁ Δαρεῖος τότε ἔφυγε καὶ μόλις κατάρθωσε νὰ σωθῆ.

Ὅλο τὸ Περσικὸ στράτευμα ἔφυγε. Πολλὰ λάφυρα ἐπῆραν οἱ Μακεδόνες καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὄπλα τοῦ Δαρείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπίασε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους· μεταξύ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου, δηλαδὴ ἡ μητέρα του, ἡ γυναίκα του, τὰ δυὸ κορίτσια του καὶ τὸ μικρὸ του ἀγόρι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰδοποίησε τὴν οἰκογένεια πὼς ὁ Δαρεῖος ζῆ, διάταξε ἀκόμη νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὴν βασιλικά.

Ὁ Ἀλέξανδρος κυριεύει τὴ Φοινίκη.

Παλαιστίνη καὶ Αἴγυπτο.

Ὑστερα ἀπὸ τὴ μάχη τῆς Ἴσσοῦ ὁ μέγας στρατηγὸς Παρμενίων ἐκυρίευσε τὴ Συρία χωρὶς δυσκολία, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε στὴ Φοινίκη, ἡ ὁποία ὑποτάχθηκε ἐκτὸς τῆς πόλεως Τύρου. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἐκυρίευσε ἀφοῦ τὴν ἐπολιόρησε ἑπτὰ μῆνες.

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπολιορκοῦσε τὴν Τύρο, ὁ Δαρεῖος ἔστειλε πρέσβεις καὶ εἶπε στὸν Ἀλέξανδρο πὼς τοῦ δίνει δέκα χιλιάδες τάλαντα γιὰ νὰ ἀφήσῃ τὴν οἰκογένειά του. Ἀκόμη δὲ τοῦ δίνει τὴν κόρη του ὡς γυναίκα καὶ ὅλη τὴ χώρα ὡς τὸν Εὐφράτη ποταμό, ἂν γίνῃ φίλος καὶ σύμμαχος.

Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἀπάντησε στοὺς πρέσβεις πὼς, ἂν θέλῃ ὁ Δαρεῖος τὴν οἰκογένειά του, μπορεῖ μόνος του νὰ πάῃ νὰ τὴν πάρῃ χωρὶς νὰ φοβηθῆ. Τὰ χρήματά του δὲν τὰ θέλει, οὔτε δέχεται νὰ πάρῃ μέρος ἀπὸ τὴ χώρα του, ἀφοῦ ὅλη τὴν ἔχει στὴν κατοχὴ του.

Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε καὶ ἐκυρίευσε τὴν Παλαιστίνη. Μόνον ἡ Γάζα ἀντιστάθηκε, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν σὲ δυὸ μῆνες τὴν ἐπῆρε.

Ἀφοῦ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκατάλαβε τὰ μέρη αὐτὰ ἐπροχώρησε

στην Αίγυπτο και έκυρίευσε την πρωτεύουσα Μέμφι.

Έκει στις έκβολές του Νείλου ποταμού έκτισε μιá πόλι που την ώνόμασε 'Αλεξάνδρεια και ή όποία έγινε κέντρο του έμπορίου και των Έλληνικών γραμμάτων.

'Απ' εκεί έπήγε στην έρημο που ήτο τó μαντείο του θεού 'Αμφωνα. Τó μαντείο αυτό ώνόμασε τόν 'Αλέξανδρο παιδί του Δία. Αυτό τόν ώφέλησε τόν 'Αλέξανδρο πολύ, γιατί ύποτάχθηκαν εύκολότερα οί λαοί της 'Ασίας.

'Η μάχη στα Γαυγαμήλα.

'Ο 'Αλέξανδρος άφοϋ έπαράμεινε λίγο στην Αίγυπτο έγύρισε πάλι στην 'Ασία.

'Ο Δαρείος όταν είδε πώς ό 'Αλέξανδρος δέν έδέχθηκε ό,τι του έπαράγγειλε με τούς πρέσβεις, άποφάσισε νά πολεμήση άλλη μιá φορά.

Εμάζευε λοιπόν 1 έκτομμύριο πεζικό, 40 χιλιάδες ίππικό και 200 άρματα, που στους άξονες είχαν δρέπανα, και έξεκίνησε πρós συνάντησιν του 'Αλεξάνδρου.

Τούτο τó έμαθε ό 'Αλέξανδρος και με 40 χιλιάδες πεζικό και 7 χιλιάδες ίππικό περνάει τούς δυό γεγάλους ποταμούς Τίγρι και Εϋφράτη. Οί δυό στρατοί συναντήθηκαν στην πεδιάδα των Γαυγαμήλων που ήτο πλησίον στην πόλι 'Αρβηλα.

Πρώτος ώρμησε ό 'Αλέξανδρος με τή Μακεδονική φάλαγγα. 'Η μάχη έγινε με πείσμα και άπό τά δυό μέρη. 'Ο 'Αλέξανδρος έπολεμοϋσε στην πρώτη γραμμή και πολλές φορές έκινδύνευσε νά φονευθῆ.

"Όταν ό 'Αλέξανδρος άντίκρουσε τόν Δαρείο του έπιτέθηκε νά τόν φονεύση, και θά τόν έφόνευε, αλλά ό Δαρείος έπρόλαβε και έπήδησε έξω άπό τó άρμα του. 'Αρπάζει τότε ένα άλογο, άνεβαίνει σ' αυτό και με τή βοήθεια της σκόνης και του σκότους κατορθώνει νά σωθῆ.

Και στη μάχη αυτή έπαθαν μεγάλη καταστροφή οί Πέρσαι. Με την νίκη των Γαυγαμήλων όλη ή Περσία ύποτάχθηκε τόν 'Αλέξανδρο. Τά Σούσα, ή Βαβυλώνα και ή Περσέπολι άννοιξαν τις πύλες και έδέχθηκαν τόν 'Αλέξανδρο.

Στὰ Σοῦσα καὶ στὴν Περσέπολι ὁ Ἀλέξανδρος εὗρηκε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Δαρείου, τοὺς ὁποίους καὶ ἐπῆρε.

Θάνατος τοῦ Δαρείου.

Ἀπὸ τὴν Περσέπολι ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ στὴ Μηδία, στὴν ὁποία εἶχε πάει καὶ ὁ Δορεῖος. Κυριεύει χωρὶς μάχη τὴν πρωτεύουσά της Ἐκβάτανα καὶ κατοπιν προχωρεῖ πρὸς βορρᾶν.

Στὸ δρόμο ὅμως μαθαίνει πὼς ὁ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος ἐπίασε ἀιχμάλωτο τὸ Δαρεῖο τὸν ὁποῖο ἔδωσε καὶ ἀνακήρυξε τὸν ἑαυτό του βασιλιά τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ἀλέξανδρος γεμάτος θυμὸ καταδιώκει τὸ Βῆσσο μὲ 500 ἵππους.

Ὁ Βῆσσος ὅμως, ὅταν ἐκατάλαβε πὼς κινδυνεύει νὰ πιασθῆ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο, γιὰ νὰ σωθῆ φονεύει τὸ Δαρεῖο καὶ τὸν ἀφήνει στὸ δρόμο, αὐτὸς δὲ φεύγει ὅσο μποροῦσε γρηγορώτερα. Καὶ πραγματικὰ κατώρθωσε νὰ σωθῆ, γιατί μόλις ὁ Ἀλέξανδρος εἶδε τὸν Δαρεῖο νεκρὸ μέσα στὴ βασιλικὴ ἄμμοξα ἐσυγκινήθηκε πολὺ καὶ ἐσταμάτησε τὴν καταδίωξι. Ἐδῶκε ὅμως ἀμέσως διαταγὰς νὰ μεταφέρουν τὸν νεκρὸ στὴν Περσέπολι καὶ νὰ τὸν θάψουν μὲ βασιλικὰς τιμὰς.

Ἀφήνει πρὸς στιγμὴν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν καταδίωξι τοῦ Βῆσσο καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Κασπία θάλασσα καὶ κυριεύει διάφορες χῶρες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ σημερινὸ Ἀφγανιστάν. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ περνάει τὸ χιονισμένον Ἰνδικὸν Καύκασον καὶ κυριεύει χωρὶς μάχη τὴ Βακτριανή, στὴν ὁποία ἦταν καὶ ὁ Βῆσσος.

Ὅταν ὁ Βῆσσος ἔμαθε πὼς πλησιάζει ὁ Ἀλέξανδρος ἔφυγε στὴ Σογδιανή. Ἀλλὰ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν καταδιώκει καὶ ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπίασε, τὸν ἐπράδωκε στοὺς συγγενεῖς τοῦ Δαρείου γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσουν. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ἀφοῦ τὸν ἐβασάνισαν, τὸν ἐφόνευσαν κατοπιν.

Στὴ Βακτριανή ὁ Ἀλέξανδρος ἐπῆρε γυναῖκα τὴν ὠραία Ροξάνην τὴν κόρη τοῦ Ὁξυάρτου. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀλέξανδρος μέσα σὲ ἐπταὶ χρόνια ἐγένε κύριος ὅλου τοῦ Περσικοῦ Κράτους.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκστρατεύει στὴν Ἰνδική.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἂν καὶ ἐκατάλαβε ὀλόκληρο τὸ Περσικὸ Κράτος, δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένος. Ἀποφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ στὴν Ἰνδική. Κατὰ τὸ ἔτος 327 π. Χ. μὲ 120 χιλιάδες πεζοὺς καὶ 15 χιλιάδες ἵππεις, οἱ περισσότεροὶ τῶν ὁποίων ἦσαν βάρβαροι, περνᾷ τὸν ποταμὸ Ἰνδὸ καὶ μπαίνει στὸ βασίλειο τοῦ Ταξίλου.

Ὁ Τάξιλος ὑποτάχθηκε στὸν Ἀλέξανδρο χωρὶς ἀντίστασι καὶ μάλιστα τοῦ ἐχάρισε 50 ἐλέφαντες.

Ἀπὸ τὸ βασίλειο τοῦ Ταξίλου ἐξεστράτευσε ὁ Ἀλέξανδρος στὸ βασίλειο τοῦ δυνατοῦ Πῶρου. Ὁ Πῶρος τὸ ἔθεαροῦσε προσβολὴ νὰ ὑποταχθῆ χωρὶς πόλεμο. Γι' αὐτὸ μὲ 50 χιλιάδες πεζοὺς, 4 χιλιάδες ἵππεις καὶ 200 ἐλέφαντες ἐπιτέθηκε ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ἐνίκησε καὶ αὐτὸν εὐκόλα, καὶ μάλιστα τὸν ἔπιασε καὶ ἀΐχμάλωτο.

Λέγουν πῶς, μόλις ἔφεραν τὸν Πῶρο ἐμπρὸς του, τὸν ἐρώτησε: «Πῶς θέλεις νὰ σὲ μεταχειρισθῶ;» Καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε: «**Βασιλικῶς**». Καὶ πραγματικὰ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ἐμεταχειρίσθηκε βασιλικῶς, γιατί καὶ τὸ βασίλειό του τοῦ ἔδωκε πάλιν καὶ ἄλλες χῶρες τοῦ ἐχάρισε γιὰ νὰ διοικῆ. Στὸ μέρος ποῦ ἐνίκησε τὸν Πῶρο ἔκτισε ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πόλι Νίκαια.

Ὑστερα ἐπροχώρησε καὶ ἐφθασε στὸν Ὑφασι ποταμὸ. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐσκεπτόταν νὰ προχωρήσῃ στὸ ἐσωτερικὸ καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν εὐφορὴ χώρα τοῦ Γάγγη, ἀλλὰ οἱ στρατιῶται του, καθὼς καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ἐπειδὴ ἦσαν πολὺ κουρασμένοι, δὲν ἤθελαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγκάσθηκε τότε νὰ σταματήσῃ στὸν Ὑφασι ποταμὸ καὶ γιὰ ἐνθῦμιο πῶς ἐφθασε ἕως ἐκεῖ, ἔκτισε στὴν δυτικὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ 12 βωμοὺς γιὰ τιμὴ τῶν 12 θεῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ κατόπιν ἐγύρισε στὴ Νίκαια.

Ὅταν γύρισε στὴ Νίκαια ἐκατασκεύασε 2000 πλοῖα, στὰ ὁποῖα ὀφοῦ ἔβαλε μέρος τοῦ στρατοῦ του περνᾷ τὸς ποταμοὺς Ὑδάσπη, Ἀκεσίνη καὶ Ἰνδὸ. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ στρατοῦ του ἀκολουθοῦσε καὶ ἀπὸ τίς δύο ὄχθες τῶν ποταμῶν.

Ὅταν ἐφθασε στὶς ἐκβολές τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, διάταξε τὸν στόλο του νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανὸ καὶ τὸν Περσικὸ κόλπο στὶς ἐκβολές τοῦ Εὐφράτη ποταμοῦ. Ἐκεῖνος δὲ μὲ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τό στρατό του έγύρισε από την ξηρά. Στο δρόμο του όμως υπέφερε πολύ. Πολλοί στρατιώται του έπέθαναν από έλλειψη τροφών και νερού, γιατί επί 60 ήμέρες περνούσε μιὰ φοβερή έρημο.

Ύστερα από πολλούς κινδύνους συναντήθηκε με τόν στόλο του στις έκβολές του Εϋφράτη ποταμού.

Ο Άλέξανδρος κατόπιν περνᾷ τὴν Καρμανία καί κατά τὸ έτος 324 π. Χ. φθάνει στα Σουσα τῆς Περσίας.

Ο Μ. Άλέξανδρος έκπολιτίζει τούς Άσιανούς.

Ο Άλέξανδρος δέν έκανε τόν πόλεμο για νά κυριεύση χώρες καί νά υποτάξη λαούς.

Σκοπός του ήτο νά μεταδώση στους λαούς τῆς Άσίας τόν Έλληνικό πολιτισμό καί κατόπιν νά τούς ένωση με τούς Έλληνες καί νά κάμη ένα κράτος άπέραντο με πρωτεύουσα τὴ Βαβυλώνα. Γι' αυτό έσέβειτο τὴ θρησκεία καί τὰ έθιμα τῶν νικημένων. Σατράπες άφηνε Πέρσες, έκτός αν ήτο άνάγκη νά τούς αλλάξη.

Έκτισε άκόμη πολλές πόλεις, έκατασκεύασε πολλά γεφύρια καί δρόμους, καί έτσι έκαλυτέρευσε τὴ συγκοινωνία. Τόν στρατό του τόν άκολουθοῦσαν μηχανικοί, φιλόσοφοι, καλλιτέχναι, ποιηταί κτλ.

Κατ' αὐτὸν τόν τρόπο ὁ Έλληνικός πολιτισμός έδιαδόθηκε σέ ὅλη τὴν Άσία.

Άκόμη έκανε πολλά Έλληνικά πανηγύρια καί έορτές κα κατώρθωσε ἡ Έλληνική γλώσσα νά ὀμιλῆται σχεδόν σέ ὅλα τὰ μέρη από τὰ ὁποῖα έπέρασε.

Για νά επιτύχη άκόμη καλύτερα ἡ ένωση έκαμε στα Σουσα μεγάλες έορτές, στις ὁποῖες έπροσκάλεσε καί τούς καλύτερους Πέρσες με τις γυναῖκες των καί τὰ κορίτσια των.

Εκεῖ ὁ Άλέξανδρος παίρνει γυναῖκα του τὴ μεγαλύτερη κόρη τοῦ Δαρείου Στάτειρα. Ἡ γυναῖκες Περσίδες, χιλιάδες Μακεδόνες στρατιῶτες παίρνου. Οἱ γάμοι αὐτοῖ έγιναν σύμφωνα με τὰ έθιμα τῶν Περσικῶν. Οἱ δλους αὐτοῦς έδωκε ὁ Άλέξανδρος καί βασιλική προίκα.

Θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τὰ Σοῦσα ἐπήγε στὰ Ἐκβάτανα, ὅπου ἔγιναν μεγάλες ἐορτές, ἀγῶνες καὶ διασκεδάσεις.

Δυστυχῶς ὅμως προτοῦ ἀκόμη τελειώσουν ἀπέθανε ἀπὸ ἑξαφνικὸ θάνατο ὁ ἀδελφικός του φίλος Ἡφαιστίων. Ἡ λύπη τοῦ Ἀλεξάνδρου γιὰ τὸ θάνατο τοῦ φίλου του ἦτο μεγάλη. Ὁ νεκρὸς ἐμεταφέρθηκε στὴ Βαβυλώνα, ὅπου ἐνταφιάσθηκε μὲ μεγάλη λαμπρότητα. Ἀργότερα ἦλθε στὴ Βαβυλώνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος.

Ἐκεῖ ἦλθαν πρέσβεις ἀπὸ διάφορα μέρη γιὰ νὰ συγχαροῦν τὸν Ἀλέξανδρο γιὰ τὰ κατορθώματά του καὶ νὰ τοῦ ζητήσουν καὶ τὴ φιλία του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῆς Ἀραβίας γιὰ νὰ τὴν ἐνώσῃ καὶ αὐτὴν μὲ τὸ κράτος του. Κατόπιν ἐσκέπτετο νὰ καταλάβῃ τὴν Καρχηδόνα, τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Ἰταλία καὶ ἔτσι νὰ ἐνώσῃ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς σὲ ἓνα κράτος.

Δυστυχῶς ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ τελειώσῃ τὸ σχέδιο αὐτό. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τὴ μεγάλη κούραση τῆς ἐκστρατείας ἀπὸ τὴ λύπη ποὺ αἰσθάνετο γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἡφαιστίωνα καὶ ἀπὸ τὴν ἐνθύμηση τοῦ θανάτου τῶν στρατηγῶν του Παρμενίωνα, Φιλώτα καὶ Κλείτου ἀσθένησε βαρειά.

Οὔτε οἱ ἰατροὶ οὔτε τὰ φάρμακα κατώρθωσαν νὰ τοῦ ρίξουν τὸν πυρετό. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρρώστειας του οἱ στρατιῶται ἐπήγαιναν νὰ μάθουν γιὰ τὴν κατάστασί του. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε δώσει διαταγὴ νὰ εἶναι ἀνοικτές οἱ πόρτες καὶ ἔτσι ὁ στρατός του ἐπερνοῦσε καὶ τὸν ἐβλεπε. Τὶς τελευταῖες μέρες ἔμεινε ἄφωνος. Μόνον ἀνασηκῶνετο λίγο, ἐστηρίζετο σιὸν ἄγκωνά του καὶ μὲ τὸ δεξιὸ χέρι του ἀποχαιρετοῦσε τὸ στρατό του.

Στὶς ὀκτῶ μέρες ἔσβυσε ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του σὲ ἡλικία 33 ἐτῶν καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἔσβυσαν τὰ ὄραία του ὄνειρα.

Τὸ σῶμα του, ἀφοῦ ἐβαλοσώθηκε, τὸ ἔβαλαν σὲ χρυσοῦ κάσσα καὶ ὕστερα ἀπὸ δύο ἔτη τὸ ἔφεραν καὶ τὸ ἔθαψαν στὴν Ἀλεξάνδρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ὅταν ἀπέθανε ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἄφητε διάδοχό του. Ὅταν κατὰ τὴν ἀσθένειάν του τὸν ἐρώτησαν σὲ ποιὸν ἀφήνει τὴ βασιλεία εἶπε: «*Στὸν ἄριστο*».

Τὴν ἴδια μέρα τοῦ θανάτου τοῦ ἕκαμαν συμβούλιο ὄλοι οἱ εὐγενεῖς Μακεόνες διὰ νὰ σκεφθοῦν τί θὰ κάμουν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ὑπῆρχε κανεὶς συγγενῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποφασίζουσαν νὰ ἀναγνωρίσουν βασιλιᾷ τὸ παιδί πού θὰ ἐγεννοῦσε ἡ Ρωξάνη, ἂν θὰ ἦτο ἀρσενικό. Ὡς ὅτου ὁμοῦ γεννηθῆ ἀποφασίσαν νὰ διευθύνουν τὴν Ἀσία ὁ Περδίκας καὶ τὴν Εὐρώπῃ ὁ Ἀντίπατρος.

Ὁ Περδίκας ἦτο ὁ δυνατώτερος ἀπὸ ὄλους τοὺς στρατηγούς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ σ' αὐτὸν εἶχε δώσει προτοῦ πεθάνῃ τὸ δακτυλίδι του νὰ σφραγίζῃ τις διαταγές.

Σὲ λίγο χρόνο γεννᾷ ἡ Ρωξάνη ἀρσενικό παιδί, τὸ ὁποῖο δνόμασαν Ἀλέξανδρο. Τότε ὁ Περδίκας γίνεται ἐπιμελητὴς τοῦ κράτους. Γιὰ νὰ ἔχῃ δὲ τὴν ἀγάπῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν τοὺς διώρισε σὲ διάφορες σοστραπεῖες. Ἐκεῖνοι ὁμοῦ σιγὰ σιγὰ ἕκαμαν δικό τους στρατὸ καὶ ἔγιναν κύριοι στὶς ἐπαρχίες πού ἐπιτρόπευαν. Ἀπὸ τότε ἀρχίζουν φιλονικίες μεταξὺ τῶν διαφόρων στρατηγῶν ποιὸς θὰ πάρῃ τὴ διοίκηση τοῦ κράτους.

Στὸ τέλος, ἀφοῦ ἐκαταστράφηκε ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ ἐσκοτώθηκε καὶ ὁ Περδίκας, ἔπαυσαν οἱ πόλεμοι καὶ τὸ ἀπέραντο κράτος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου διαιρέθηκε σὲ τρία βασίλεια, πού τὸ καθένα ἦτο ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὰ βασίλεια ἦσαν τὰ ἑξῆς :

Τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου, τὸ ὁποῖο ἐπῆρε ὁ Πτολεμαῖος· τὸ βασίλειο τῆς Συρίας, τὸ ὁποῖο ἐπῆρε ὁ Σέλευκος, καὶ τὸ βασίλειο τῆς Μακεδονίας, τὸ ὁποῖο ἐπῆρε ὁ Κάσσανδρος.

Τὸ Βασίλειο τῆς Μακεδονίας.

Ἐπιτεταμένη ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κασσάνδρου στὸ βασίλειο τῆς Μακεδονίας ἔγινε βασιλιάς τὸ παιδί του Ἀλέξανδρος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὸν θρόνο ὁ Δημήτριος ὁ Πολισρκητής. Πολλοὶ ἀνέβηκαν στὸν θρόνο τῆς Μακεδονίας. Στὸ τέλος ἔγινε βασιλιάς ὁ Ἀντίνονος καὶ οἱ ἀπόγονοί του, ποὺ ὠνομάσθησαν Ἀντιγονίδαι, ἐβασίλευσαν ὡς τὸ 148 π. Χ.

Τὸ Μακεδονικὸ κράτος ἔκανε συχνούς καὶ καταστρεπτικούς πολέμους μὲ τοὺς Ἕλληνας. Στὸ μεταξὺ ὁ Σέλευκος ἐπῆρε τὴ Θράκη καὶ ἔτσι τὸ Μακεδονικὸ κράτος ἐκαταλύθη καὶ ἐνώθη μετὰ τὸ βασίλειο τῆς Συρίας.

Τὸ βασίλειο τῆς Συρίας.

Τὸ βασίλειο τῆς Συρίας τὸ ἐπῆρε ὁ δοξασμένος στρατηγὸς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Σέλευκος. Αὐτὸς ἐπῆρε πολλὰ μέρη καὶ ἔτσι τὸ βασίλειό του ἄρχισε ἀπὸ τὸν Ἑλλήσποντο καὶ ἐφθανε ἕως τοὺς ποταμούς Ἰνδὸ καὶ Ἰαξάρτη.

Ὁ Σέλευκος ἐμετάδωκε τὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα στὸ ἀπέραντο κράτος του. Ἐκτίσθη καὶ πολλὰς πόλεις, στίς ὁποῖες ἐκατοίκησαν Ἕλληνες, ὅπως π. χ. τὴ Σελεύχεια, τὴν Ἀντιόχεια, τὴ Στρατονίκεια καὶ ἄλλες.

Μὲ ὅλα αὐτὰ ὁ Σέλευκος δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐνώσῃ τὸ ἀπέραντο κράτος του γιατί ἀποτελεῖτο ἀπὸ διαφόρους λαούς.

Γι' αὐτὸ συναντοῦσε καὶ μεγάλες δυσκολίες στὴ διοίκηση. Κάθε ἐπαρχία ἐξοῦσε χωριστὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὁ μόνος σύνδεσμος ἦτο ὁ στρατὸς ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ Ἕλληνες, Μακεδόνες καὶ Ἀσιανούς.

Στὶς διάφορες ἐπαρχίες εἶχε διορίσει σατράπεις ὅπως καὶ ὁ Δαρεῖος, μὲ τὴ διαφορά ποὺ ἦσαν μικρότερες οἱ σατραπείες.

Ὅταν ἀπέθανε ὁ Σέλευκος ἔγινε βασιλιάς τὸ παιδί του ὁ Ἀντίοχος, ὁ ὁποῖος ἐμετάφερε τὴν πρωτεύουσα ἀπὸ τὴ Σελεύχεια στὴν Ἀντιόχεια.

Οἱ Σελευκίδαι ἐβασίλευσαν 250 περίπου χρόνια. Ἐπιτεταμένη ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Σελεύκου πολλὰς ἐπαρχίες ἀποσπάσθησαν ἀπὸ τὸ κράτος τῆς Συρίας καὶ ἔκαμαν ἰδιαίτερα χωριστὰ βασίλεια. Ἡ Συρία ὑποκαταστάθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λεια μὲ "Ἕλληνες βασιλιάδες, ὅπως π. χ. τὸ βασίλειο τῆς Βακτριανῆς καὶ τὸ βασίλειο τῆς Παρθίας. Ἐπίσης στὴ Μικρὰ Ἀσία ἀποσπάσθησαν ἡ Βιθυνία, ὁ Πόντιος καὶ ἡ Πέργαμος. Ἀπὸ ἑλσὶ τὰ βασίλεια αὐτὰ τὸ καλύτερο ἦταν τῆς Περγάμου γιατί οἱ βασιλιάδες τῆς ἐπροστάτευαν πολὺ τὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Περγάμου ἦτο ἡ δευτέρα ἔπειτα ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Ἀντίοχος ὁ Γ' ἐπροσπάθησε νὰ καλυτερεύσῃ τὸ κράτος του, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν μπόρεσε γιατί ἔκαμε πόλεμο μὲ τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἀναγκάστηκε νὰ παραχωρήσῃ σ' αὐτοὺς τὶς διαφορῆς χώρες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἔτσι τὸ Συριακὸ βασίλειο ἐπεριορίσθηκε μόνο στὴ Συρία.

Τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου.

Τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου τὸ ἐπῆρε ὁ στρατηγὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Πτολεμαῖος ὁ Α', τὸ παιδί τοῦ Λάγου. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἐλέγοντο Λαγίδαι.

Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Α' ἐκυρίευσε τὴν Κύπρο καὶ ἄλλες χώρες καὶ ἔτσι ἐμεγάλωσε τὸ κράτος του. Ἐπροστάτευσε τὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες καὶ ἐφρόντισε νὰ μεταδώσῃ τὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ στὸ βασίλειό του. Ὄταν ἐπέθανε ὁ Πτολεμαῖος ὁ Α' ἔγινε βασιλιάς ὁ Πτολεμαῖος ὁ Β'. Ἡ βασιλεία τῶν Πτολεμαίων ἐκράτησε τρεῖς αἰῶνες ἕως τὸ 31 π.Χ.

Στὴν ἐποχὴ τῶν Πτολεμαίων τὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου ἔγινε τὸ πρῶτο κράτος στὸ ναυτικὸ καὶ στὸ ἐμπόριο. Μὲ τὸ ἐμπόριο κατάρθωσαν νὰ ἀποκτήσουν πολλοὺς θησαυροὺς καὶ ἡ πρωτεύουσα ἡ Ἀλεξανδρεία ἔγινε ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ κόσμου.

Στὸ βασίλειο τῆς Αἰγύπτου ὁ στρατὸς καὶ οἱ ἀνώτεροι ὀπάλληλοι ἦσαν Ἕλληνες.

Καὶ οἱ ντόπιοι ἐμάθαιναν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα γιὰ νὰ μποροῦν νὰ παίρνουν ἀξιώματα καὶ θέσεις.

Οἱ Πτολεμαῖοι ἐσεβάσθησαν πολὺ τὴ θρησκεία καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Αἰγυπτίων, γι' αὐτὸ καὶ αὐτοὶ ἀγάπησαν πολὺ τοὺς Ἕλληνες καὶ ἄρχισαν νὰ ἀφομοιώνωνται μὲ αὐτοὺς.

Οἱ Πτολεμαῖοι ἔκτισαν πολλὰ καὶ μεγάλα οἰκοδομήματα.

Ἐκτισαν κοντὰ στὰ ἀνάκτορα ἀπὸ μάρμαρο ἓνα κτίριο ποῦ τὸ ὠνόμασαν Μουσεῖο γιατί τὸ ἀφιέρωσαν στις Μοῦσες. Τὸ Μουσεῖο εἶχε πολλές καὶ εὐρύχωρες αἴθουσες· εἶχε καὶ παραρτήματα ἐπιστημονικά, δηλαδὴ βοτανικὸ κήπο ποῦ εὐρίσκοντο μέσα φυτὰ κάθε χώρας, ζωολογικὸ κήπο, ἀστεροσκοπεῖο κλπ.

Συνέχεια μὲ τὸ Μουσεῖο ἔκτισαν τὴ Βιβλιοθήκη. Μέσα σ' αὐτὴν ἦσαν 500.000 χειρόγραφα βιβλία γραμμένα σὲ πάπυρο.

Στὸ Μουσεῖο κατοικοῦσαν ἄνθρωποι σοφοὶ ποῦ τοὺς ἐπλήρωναν οἱ βασιλιάδες. Αὐτοὶ ἐδιόρθωναν καὶ ἐξηγοῦσαν τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες ποιητὲς καὶ συγγραφεῖς. Ἐπίσης ἐμετάφεραν στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα διάφορα βιβλία γραμμένα σὲ ἄλλες γλῶσσες. Στὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐμετάφρασαν στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Οἱ σοφοί, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτά, ἐδίδασκαν καὶ τοὺς νέους. Λέγουν πὼς στὴν Ἀλεξάνδρεια ἦσαν 14.000 σπουδασταί. Ἔτσι ἡ Ἀλεξάνδρεια δὲν ἦτο μόνον ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις τῶν σοφῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΥΡΡΟΣ

Οἱ Μακεδόνες μαζί μὲ τὴν Ἑλλάδα ἐπῆραν καὶ τὴν Ἥπειρο. Οἱ Ἥπειρῶται εἶχαν τὴν ἴδια καταγωγὴν, τὴν ἴδια γλῶσσαν καὶ τὴν ἴδια θρησκείαν μὲ τοὺς Ἑλληνες. Ἀργησαν ὅμως νὰ προδεύουν γιατί ἦσαν διαιρεμένοι σὲ πολλὰ βασίλεια καὶ εἶχαν μεταξύ των φιλονικίαν. Ὅταν ἐγίνε βασιλιάς ὁ Πύρρος κατάρθωσε νὰ ἐνώσῃ ὅλα τὰ μικρὰ βασίλεια καὶ νὰ κάμῃ ἓνα κράτος δυνατό.

Ὁ Πύρρος ἦτο μεγάλος στρατηγὸς καὶ πολὺ γενναῖος. Ἐπίσης ἦτο καὶ πολὺ εὐγενὴς καὶ φιλόανθρωπος καὶ γι' αὐτὸ ὁ λαὸς τὸν ἀγαποῦσε πολὺ. Ὁ Πύρρος ἔκαμε πολλοὺς πολέμους. Πρῶτα ἐλευθέρωσε τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες, ἔπειτα ἔκαμε πόλεμον μὲ τοὺς γείτονές του, τοὺς ὀποίους ἐνίκησε, καὶ ἔτσι ἐμεγάλωσε τὸ κράτος του.

Τὸ κράτος τοῦ Πύρρου ἔφθανε μέχρι τῆς Ἰλληρίας καὶ πρὸς νότον μέχρι τῆς Αἰτωλίας.

Οἱ Ἑπειῶται στὴν ἐποχὴ τοῦ Πύρρου εἶχαν μεγάλη δύναμι. Ἐφαίνοντο πὼς θὰ ἔπαιρναν τὴν ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδας. Δὲν τὸ ἐπέτυχαν ὅμως, γιατί ὁ Πύρρος, πού εἶχε ἄστατο χαρακτήρα καὶ ἀγαποῦσε τίς περιπέτειες καὶ τίς ἐπικίνδυνες ἐπιχειρήσεις, ἔκαμε πόλεμο μὲ τοὺς Ρωμαίους πού τοῦ ἔφερε τὴν καταστροφή του.

Ὁ Πύρρος ἐκστρατεύει στὴν Κάτω Ἰταλία.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος ἐκατοικεῖτο ἀπὸ διάφορες φυλές καὶ οἱ λαοὶ τῆς ἐλέγοντο Ρωμαῖοι γιὰ τὸν ἐξῆς λόγο :

Ἡ μεγαλύτερη φυλὴ ἦταν τῶν Λατίνων γιὰτι κατοικοῦσαν στὸ Λάτιο πού ἦταν σὲ μιὰ πεδιάδα μὲ πολλοὺς λόφους κοντὰ στὴ θάλασσα. Ἐκεῖ ἐχύνετο καὶ ὁ ποταμὸς Τίβερης. Σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόφους, τὸν Παλατίνο, ἐκτίσθηκε 800 χρόνια προτοῦ γεννηθῆ ὁ Χριστὸς μιὰ μικρὴ πόλις πού ὠνομάσθηκε Ρώμη. Ἡ Ρώμη μὲ τοὺς καλοὺς ὄρχηγούς πού εἶχε κατάρθωσε νὰ ἐνώση ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ Λατίου καὶ κατόπιν νὰ ὑποτάξῃ ὅλη τὴν Ἰταλία, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλία.

Ἡ Κάτω Ἰταλία ἦτο χώρα Ἑλληνικὴ, γι' αὐτὸ τὴν ἔλεγαν καὶ *Μεγάλῃ Ἑλλάδα*.

Ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλες τίς Ἑλληνικὲς ἀποικίες ἦτο ὁ *Τάραντας*. Οἱ κάτοικοι του, πού ἦσαν πλούσιοι ἀπὸ τὸ ἐμπόριο, δὲν ἀγαποῦσαν τοὺς πολέμους. Ἀγαποῦσαν πολὺ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ καὶ τὰς διασκεδάσεις. Ὅταν θέλησαν οἱ Ρωμαῖοι νὰ τοὺς καταλάβουν, αὐτοὶ ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὸν Πύρρο τὸν βασιλιὰ τῆς Ἑπείρου.

Ὁ Πύρρος, πού ἦτο φιλόδοξος, χωρὶς νὰ συλλογισθῆ τὴ δυσκολία αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας, ἐνόμισε πὼς ἦτο κατάλληλη ἐυκαιρία νὰ ἀπλώσῃ τὸ κράτος του ἕως τὴν Ἰταλία καὶ τὴ Σικελία. Παίρνει λοιπὸν 25 χιλιάδες στρατὸ καὶ πηγαίνει στὴν Κάτω Ἰταλία.

Τὸν πρῶτο καὶ δεῦτερο χρόνο ἐνίκησε τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐπῆρε στὴν ἐξουσία του ὅλες τίς πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἀλλὰ ἔχασε πολὺ στρατὸ.

Τότε ἐκατάλαβε πῶς ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη θὰ ἦτο ἡ καταστροφή του. Γι' αὐτὸ ἐζητοῦσε ἀφορμὴ νὰ φύγη χωρὶς νὰ χάσῃ καὶ τὴ στρατιωτικὴ του ὑπόληψι. Τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ τοῦ τὴν ἔδωσε ἡ Σικελία, καὶ νὰ πῶς.

Ἡ Σικελία εἶναι ἓνα μεγάλο νησί κοντὰ στὴν Ἰταλία.

Τὸ δυτικὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ τὸ εἶχαν οἱ Καρχηδόνιοι, δηλαδή οἱ κάτοικοι τῆς Καρχηδόνος ποῦ ἦτο στὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Σικελία.

Οἱ Καρχηδόνιοι θέλησαν νὰ πάρουν τὴν εὐφορὴ Σικελία. Στὴν ἀρχὴ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐνίκησαν στὴν πόλι Ἰμέρα. κατόπιν ὁμως ἐκατάλαβαν πολλὲς πόλεις τῆς Σικελίας καὶ ἐπολιορκήσαν καὶ τὶς Συρακούσες. Οἱ Συρακούσιοι τότε ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὸν Πύρρο.

Ὁ Πύρρος, ποῦ ἐζητοῦσε ἀφορμὴ νὰ φύγη ἀπὸ τὴν Ἰταλία, ἐδέχθηκε τὴν πρόσκλησι. Ἀφήνει φρουρὰ στὴν Κάτω Ἰταλία καὶ πηγαίνει μὲ τὸ στρατό του στὴ Σικελία. Ἐκεῖ κάνει πόλεμο μὲ τοὺς Καρχηδονίους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐνίκησε, καὶ εἶσι ἐλευθερώνει καὶ τὶς Συρακούσες καὶ ὅλη τὴ Σικελία.

Οἱ Ρωμαῖοι μὲ τὴν ἀπουσία τοῦ Πύρρου παίρνουν θάρρος καὶ κυριεύουν ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Τάραντα.

Οἱ Ἕλληνες τότε τῆς Κάτω Ἰταλίας ἐπαραπονέθηκαν στὸν Πύρρο γιατί τοὺς ἄφησε καὶ τοὺς ἐκυρίευσαν οἱ Ρωμαῖοι. Ὁ Πύρρος ἀναγκάσθηκε νὰ γυρίσῃ πάλι στὴν Κάτω Ἰταλία καὶ νὰ κάμῃ πόλεμο μὲ τοὺς Ρωμαίους.

Μὰ ὁ στρατὸς τοῦ Πύρρου εἶχε λιγοστεύσει καὶ κουρασθῆ καὶ γι' αὐτὸ οἱ Ρωμαῖοι τὸν ἐνίκησαν καὶ ἐκατάλαβαν ὅλη τὴν Κάτω Ἰταλία.

Ὁ Πύρρος ἐγύρισε τότε στὴν πατριδα του μετανωημένος γιὰ τὴν ἐκστρατεία ἐκείνη.

Ὁ Πύρρος.

Ὁ Πύρρος ἐκστρατεύει εἰς τὴν Μακεδονία καὶ Ἑλλάδα

Ὅταν ὁ Πύρρος ἐγύρισε εἰς τὴν Ἡπειρὸν δὲν ἔμεινε ἡσυχος, ἀλλὰ γὰρ νὰ βγάλη τὴν ντροπὴν ποὺ ἔπαθε εἰς τὴν Κάτω Ἰταλία, ἀποφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Παίρνει λοιπὸν στρατὸν καὶ πηγαίνει πρῶτα εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος ἐπολέμησε τὸν Πύρρον μὲ μεγάλη ἀνδρεία, ἀλλὰ ἐνίκηθη. Ἔτσι ὁ Πύρρος ἐπῆρε ὅλην τὴν Μακεδονίαν. Στὸν Ἀντίγονον εἰμειναν μόνον μερικὲς παράλιες πόλεις.

Κατόπιν ὁ Πύρρος πηγαίνει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὅποιαν κυριεύει καὶ φθάνει εἰς τὸ Ἄργος. Σὲ μίαν ὁμοῦ ἐφοδὸν ποὺ ἔκαμε εἰς τὸ Ἄργος ἐσκοτώθη. Τότε ἐλευθερώνονται ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀντίγονος ἐπῆρε ὅλην τὴν Μακεδονίαν. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Πύρρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

ΑΧΑΪΚΗ ΚΑΙ ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ

Στοὺς χρόνους αὐτοὺς, δηλ. τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα, σὲ κάθε πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἦσαν δύο κόμματα, τὸ ὀλιγαρχικὸν καὶ τὸ δημοκρατικόν. Κάθε κόμμα μόνον ἔπαιρνε τὴν ἀρχὴν ἐξώριζε τοὺς ἀντιθέτους, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦσαν κατόπιν νὰ γυρίσουν εἰς τὴν πατρίδα των μὲ τὴν βίαν.

Αὕτη ἡ κατάστασις ἔκαμε τὴν Ἑλλάδα νὰ παρακμάσῃ.

Καὶ αὕτη ἡ Σπάρτη, ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Θήβαι, ποὺ εἶχαν ἄλλοτε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἔχασαν τὴν δύναμίν των.

Γιὰ νὰ σωθοῦν οἱ διάφορες πόλεις ἀποφάσισαν νὰ ἐνωθοῦν μεταξὺ των καὶ νὰ κάμουν συμπολιτεῖες, χωρὶς ὁμοῦ ἢ μίαν νὰ γίνῃ κυρίαρχος τῆς ἄλλης. Ἔτσι λοιπὸν ἔκαμαν δύο συμπολιτεῖες, τὴν Αἰτωλικὴν καὶ τὴν Στερεὰ Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀχαικὴν εἰς τὴν

Πελοπόννησο. Μόνο ἡ Σπάρτη ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀχαϊκὴν γιατί δὲν θέλησε νὰ λάβῃ μέρος.

Ἀπὸ τὶς δύο συμπολιτεῖες ἡ Αἰτωλικὴ ἔβλαψε τὴν Ἑλλάδα γιατί ἔγινε ὄργανο τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας.

Ἡ Ἀχαϊκὴ προώδευσε πολὺ ὅταν ἔγινε ἀρχηγὸς τῆς ὁ Ἄρατος ἀπὸ τὴν Σικυῶνα. Ὁ Ἄρατος ἦτο πολὺ δραστικὸς καὶ ἔξυπνος καὶ κατῶρθωσε νὰ παύσουν οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Κατόπιν κατῶρθωσε νὰ ἐνωθοῦν οἱ δύο συμπολιτεῖες καὶ νὰ διώξουν τὶς Μακεδονικὰς φρουρὰς ποὺ ἦσαν ἀκόμη στὴν Κόρινθο, στὴ Χαλκίδα καὶ στὴ Μουνηχία.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἔργο τοῦ Ἄρατου τὸ ἐκατέστρεψε ἡ Σπάρτη. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης ἔπεισε τοὺς πτωχοὺς τῶν διαφόρων πόλεων νὰ ἐπαναστατήσουν.

Αὐτοὶ πραγματικὰ ἐπαναστάτησαν καὶ ἐζήτησαν τὴ βοήθεια τῆς Σπάρτης. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐζητοῦσαν καὶ οἱ Σπασιοῖται. Ὁ βασιλεὺς τῶν Κλεομένης μὲ στρατὸ ἔρχεται γιὰ βοήθεια καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας.

Ὁ Ἄρατος τότε ἀναγκάζεται νὰ ζητήσῃ βοήθεια ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες. Ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος ὁ Β' ἔρχεται μὲ στρατὸ στὴν Ἑλλάδα καὶ νικάει τὸν Κλεομένην. Ὁ Κλεομένης τότε φεύγει στὴν Αἴγυπτο, ὅπου καὶ αὐτοκτόνησε. Μὰ καὶ ἡ τύχη τοῦ Ἄρατου δὲν ἦτο πιὸ καλὴ γιατί τὸν ἐδηλητηρίασε ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Ε'.

Οἱ φιλονικίες αὐτὲς ἔφεραν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ Μακεδονία σὲ ἀθλία κατάστασι.

Τότε ἐπαρουσιάσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι μὲ τὴν πρόφασιν νὰ καταπάσουν τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ ἐκατάλαβαν τὴν Ἑλλάδα, ὅπως θὰ ἴδωμεν παρακάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΥΠΟΔΟΥΛΩΣΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Οί Ρωμαῖοι πολεμοῦν μέ τόν Φίλιππο τῆς Μακεδονίας.

Όταν ἐπῆρε τὸ θρόνο τῆς Αἰγύπτου ὁ Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανής, ἐπειδὴ ἦτο ἀνήλικος, ἐνόμισε κατάλληλη τὴν εὐκαιρία ὁ βασιλιάς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Ε΄ νὰ πόρη τις ἀποικίες τῶν Αἰγυπτίων ποὺ ἦσαν στὴ Μικρὰ Ἀσία. Συνεννοήθηκε γι' αὐτὸ καὶ μέ τὸ βασιλιά τῆς Συρίας Ἀντίοχο νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ νὰ τὰς μοιράσουν. Ἀφοῦ ἔκαμαν τὴν συνεννόησι αὐτὴ ἀμέσως ἔστειλε ὁ Φίλιππος Μακεδονικὸ στρατὸ στὴ Μικρὰ Ἀσία.

Ἡ Πέργαμος ὁμοῦ καὶ ἡ Ρόδος ἀνησύχησαν γι' αὐτὸ καὶ ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Οἱ Ρωμαῖοι ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Φίλιππο νὰ φύγῃ ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία, μὰ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀρνήθηκε τοῦ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμο.

Οἱ Ρωμαῖοι ἔβγαλαν τότε στρατὸ στὰ παράλια τῆς Ἠπείρου γιὰ νὰ προχωρήσουν στὴ Μακεδονία.

Δὲν τὸ κατάρθωσαν ὁμοῦ, γιατί οἱ Μακεδόνες, ποὺ ἦσαν ἀκόμη δυνατοί, δυὸ χρόνια τοὺς ἐμπόδισαν νὰ προχωρήσουν.

Κατόπιν ποὺ ἐπῆρε τὴ διοίκησι τῆς Ρώμης ὁ Φλαμῖνος κατάρθωσε νὰ μπῆ στὴ Θεσσαλία καὶ πλησίον στὰ Φάρσαλα στὴ θέσι ποὺ λέγεται Κυνὸς Κεφαλαί ἔκαμε μιὰ μεγάλη μάχη ποὺ ἐνίκησε τοὺς Μακεδόνες καὶ ἀνάγκασε τὸν Φίλιππο νὰ κάμῃ εἰρήνη μέ αὐτοὺς τοὺς ὅρους :

1) Νὰ παραδώσῃ στοὺς Ρωμαίους ὅλον τὸν πολεμικὸ του στόλο.

2) Νὰ ἀφήσῃ τις χώρες ποὺ εἶχε ἔξω ἀπὸ τὴ Μακεδονία.

3) Νὰ μὴ μπορῇ νὰ κάμῃ πόλεμο καὶ συμμαχία μέ ἄλλους ἂν δὲν τοῦ δώσουν ἄδεια οἱ Ρωμαῖοι.

Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Φλαμίνοσ πηγαίνει στὴν Κόρινθο. Ἐκεῖ ἦσαν μαζευμένοι πολλοὶ γιὰ τὴν ἑορτὴν στὰ Ἴσθμια. Ἐμπρὸσ σέ ὄλο τὸ πλῆθος ἀνακήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆσ Ἑλλάδασ. Οἱ Ἕλληνεσ ἄκουσαν αὐτὸ μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ ἐζητωκραύγασαν τὸν Φλαμίνο καὶ τὴ Ρώμη.

Ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία δὲν ἐκράτησε πολὺ, γιὰτὶ πολὺ γρήγορα τοὺσ ὑπόταξαν οἱ Ρωμαῖοι.

Οἱ Ρωμαῖοι πολεμοῦν μὲ τὸν Ἀντίοχο τῆσ Συρίας.

Ὁ βασιλιάσ τῆσ Συρίας Ἀντίοχοσ δὲν ἔδωκε καμμιά σημασία γιὰ τὸ πάθημα τοῦ συμμάχου του Φιλίππου τοῦ Ε΄.

Ἀπεναντίας εὔρε τὴν εὐκαιρία καὶ ἐκατάλαβε στὴ Μικρὰ Ἀσία τίσ ἀποικίεσ τοῦ Πτολεμαίου. Κατόπιν ἐπέρασε καὶ τὸν Ἑλλῆσποντο καὶ ἐκατάλαβε τὴ Θράκη. Μὲ τὰ κατωρθώματα αὐτὰ ἐπῆρε θάρροσ καὶ μὲ 10 χιλιάδεσ στρατὸ ἦλθε στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπαρακίνησε τοὺσ Ἕλληνεσ νὰ ἐπαναστατήσουσ ἐναντίον τῶν Ρωμαίων.

Οἱ Ρωμαῖοι τότε ἐκήρυξαν τὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ Ἀχιτύχου. Κατάρθωσαν μάλιστα νὰ πάρουν μὲ τὸ μέρος των τὴν Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία, τὴ Ρόδο, τὴν Πέργαμο καὶ τὸν βασιλιά τῆσ Μακεδονίας Φίλιππο.

Ὁ Ἀντίοχοσ στὸν πόλεμο αὐτὸ ἐνικήθηκε καὶ ἐγύρισε πάλ στὴν Ἀσία.

Οἱ Ρωμαῖοι γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσουσ περισσότερο ἔστειλαν στὴ Μικρὰ Ἀσία στρατὸ μὲ ὄρχηγὸ τὸν Σκιπίωνα.

Στὴ Μαγνησία τῆσ Μικρῆσ Ἀσίουσ ἔγινε φοβερὴ μάχη, στὴν ὁποία νικήθηκε ὁ Ἀντίοχοσ καὶ ἀναγκάσθηκε νὰ κάμη εἰρήνη ταπεινωτική.

Ἔτσι οἱ Ρωμαῖοι ἔγιναν κύριοι τῆσ Μικρῆσ Ἀσίουσ καὶ τῆσ Θράκησ. Μόνο τοὺσ συμμάχουσ των Ἕλληνεσ ἄφησαν ἐλεύθεροσ καὶ τοὺσ ἔδωκαν καὶ μερικὰ μέρη.

Οἱ Ρωμαῖοι παίρνουν καὶ τὴ Μακεδονία.

Ὁ βασιλιάσ τῆσ Μακεδονίας Φίλιπποσ ὁ Ε΄, γιὰ νὰ βγάλῃ τὴν ἐντροπὴν ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸν Φλαμίνο, ἀποφάσισε νὰ πολεμήσῃ τοὺσ Ρωμαίουσ.

Ἄρχισε λοιπὸν νὰ μαζεύῃ στρατὸ, ἀλλὰ στὸ μεταξύ ἐπέθανε καὶ ἔγινε βασιλεὺς τὸ παιδί του ὁ Περσέας.

Ὁ Περσέας ἐξακολούθησε τὶς ἐτοιμασίες ποὺ ἔκανε ὁ πατέρας του γιὰ τὸν πόλεμο.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὁμῶς, ποὺ ἔμαθαν τὶς ἐτοιμασίες τοῦ Περσέα ἀπὸ τὸν βασιλεῖα τῆς Περγάμου Εὐμένη, τοῦ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμο.

Ὁ Περσέας τρεῖς χρόνια ἐμπόδιζε τοὺς Ῥωμαίους νὰ περάσουν τὰ στενὰ τοῦ Ὀλύμπου καὶ νὰ μποῦν στὴ Μακεδονία.

Ὅταν ὁμῶς ἦρθε βοήθεια ἀπὸ τὴ Ῥώμη μὲ ἀρχηγὸ τὸν Παῦλο Αἰμίλιο οἱ Ῥωμαῖοι περνοῦν τὸν Ὀλυμπον καὶ κάνουν μεγάλη μάχη στὴν Πύδνα. Στὴ μάχη αὐτὴ ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς καταστρέφεται καὶ ὁ Περσέας πίνεται αἰχμάλωτος.

Ὁ Παῦλος Αἰμίλιος γυρίζει τότε στὴ Ῥώμη, ὅπου ἔγιναν τρεῖς ἡμέρες μεγάλες ἐορτές.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὑποδουλώνουν ὅλες τὶς Ἑλληνικὰς χώρες.

Ἐπειτὰ ἀπὸ τὴ μάχη τῆς Πύδνας οἱ Ῥωμαῖοι ἄρχισαν νὰ φέρωνται πολὺ σκληρὰ στοὺς Ἕλληνες.

Οἱ Ἕλληνες ποὺ ἐκαταγγέλλθηκαν πῶς ἦσαν φίλοι μὲ Μακεδόνες ἐθανατώθηκαν ἢ ἐξωρίσθηκαν.

Χίλιους Ἀχαιοὺς ἐπέηραν γιὰ ὁμήρους καὶ τοὺς ἔφεραν στὴν Ἰταλία. Ἀπ' αὐτοὺς μόνο 300 ἐγύρισαν στὴν πατρίδα των ἔπειτα ἀπὸ 17 χρόνια καὶ εἶχαν μεγάλο μῖσος στοὺς Ῥωμαίους γιὰ τὴν ἐξορία των.

Τὸ ἔτος 140 π. Χ., ἐπειδὴ οἱ Σπαρτιᾶται εἶχαν διαφορὰς μὲ τὴν Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία, ἐζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔστειλαν στρατὸ μὲ ἀρχηγὸ τὸν Μέτελλο καὶ ἐνίκησαν τοὺς Ἕλληνες στὴ Λοκρίδα. Ἔτσι οἱ Ῥωμαῖοι γίνονται κύριοι τῆς κεντρικῆς Ἑλλάδας.

Οἱ Ἀχαιοὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴ μάχη αὐτὴ ἐδοκίμασαν νὰ ἀντισταθοῦν στὸν Ἴσθμὸ τῆς Κορίνθου. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐνικήθηκαν στὴ Λευκόπετρα ἀπὸ τὸν στρατηγὸ τῶν Ῥωμαίων Μόμμιο.

Ὁ Μόμμιος ἐμπῆκε κατόπιν στὴν Κόρινθο καὶ ἄφησε τὸ στρατὸ του νὰ λεηλατήσῃ τὴν πόλι.

Τίποτε δὲν ἄφησαν στὴ θέσι του οἱ ἄγριοι Ῥωμαῖοι. Τὴν

πόλι τήν ἐκατάστρεψαν ἀπό τὰ θεμέλια. Πολλά ἀπό τὰ ὄρκαϊα ἀγάλματα ἔσπασαν καί ἄλλα ἔβαλαν στό πλοῖα καί τὰ ἔστειλαν στή Ρώμη.

Τήν ἴδια καταστροφή ἔπαθε ἡ Χαλκίδα καί ἡ Θήβα γιατί ἐβοήθησαν τοὺς Ἀχαιοὺς.

Στά 146 π. Χ. ὅλη ἡ μεσημβρινή Ἑλλάδα ὑποτάχτηκε στοὺς Ρωμαίους.

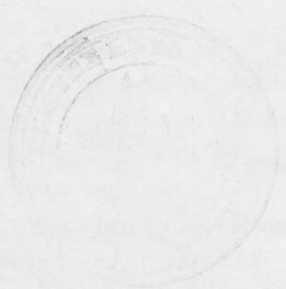
Στό 66 π. Χ. ὑποτάχθηκαν στοὺς Ρωμαίους τὸ βασίλειο τῆς Συρίας καί ὅλη ἡ μικρὰ Ἀσία καί στό 31 ἡ Αἴγυπτος.

Ἔτσι οἱ Ρωμαῖοι ὑποδούλωσαν ὅλο τὸν κόσμον καί ἔγιναν κοσμοκράτορες.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΤΕΛΟΣ
ΤΗΣ

ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ

1. Αντικνωπικόν 'Ο Κλάδος Σύντομος Τ. Τόμος
2. 'Ορίσμος των Πολύων Αριθμητικῶν Καθολυσμῶν Δ.
3. 'Ο Δρόμος τῆς Χορῆς Τ.
4. Ἡ Ἑλληνικὸν Φῶς ΣΤ.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ

1. Δοκίμια ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
2. Λογικὴ Ἑλλᾶδος Δ.
3. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
4. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
5. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
6. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
7. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
8. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
9. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
10. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
11. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
12. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
13. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
14. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
15. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
16. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
17. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
18. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
19. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος
20. Φυσικὴ ἰσχυρῶν ἡλικιῶν Χρόν. Τ. Τόμος

ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

1. 'Αναγνωστικὸν Ὁ Καλὸς Σύντροφος Γ' τάξεως
2. » Ὁδηγὸς τῶν Παιδιῶν Δ' Δημοτικῆς
3. » Καθαρευούσης Δ' »
4. » Ὁ Δρόμος τῆς Ζωῆς Ε' »
5. » Τὸ Ἑλληνικὸν Φῶς ΣΤ' »

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ

- Δουφεξή Σ.** Ἱστορία Ἡρωϊκῶν χρόνων Γ' τάξεως
» » Ἱστορία Ἀρχαίας Ἑλλάδος Δ'
» » Φυσικὴ Ἱστορία Ζωολογία - Φυτ.
Γ' τάξεως
» » Φυσικὴ Ἱστορία Ζωολογία - Φυτ.
Δ' τάξεως
- Καρνάβου - Δουφεξή** Ἱερά Ἱστορία Παλαιᾶς Διαθήκης Γ'
» » » » Καινῆς » Δ'
» » Λειτουργικὴ Κατήχησις ΣΤ'

0020561126

Ψηφιοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΒΡΟΥΣ

